

Grāmatica magistri Iohānis.

Compendium totius grāmaticæ ex variis autoribus
Laurētio/Seruiō/ Perotto diligenter collectum, et ver-
sibus cum eorum interpretationibus conscriptum toti-
us barbarici destructorium et latine lingue ornamētū
non minus preceptoribus quā pueris necessarium.

Venundatur Lōdoni apud bibliōpolas in cimiterio
sancti Pauli.

Handwritten Latin text, likely a library or ownership stamp, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a signature or date, written in a cursive script.

Handwritten Latin text, likely a library or ownership stamp, written in a cursive script.

Carmeliane pœte in operis commendationem
carmen.

Vos teneri iuuenes vestrum celebrate Iohannem.

Qui bene vos docuit verba latina loqui.

Barbara que fuerat prius: est nunc facta latina.

Lingua: breui spacio quam didicisse licet.

Nam que valla dabit: vel que precepta perottus.

Longa nimis: paruus continet iste liber.

Eiusdem in reuerendi do mini Gulielmi Episcopi
vintonie laudem carmen.

Te Guilhelmepater: multum celeberrime: qui nunc
Ecclesie presul vintoniensis ades.

Fama canet: tantos et te celebrabit ad annos.

Dnm fuerit stabili firmus in axe polus.

Hoc opus auctor: enim te persuadente Iohannes

Edidit: ynde tibi fama perennis erit.

De diuisione grāmaticæ.

Grammatica vel grāmaticæ quid est? Est ars recte scribendi recteq; loquēdi. Unde dicitur grāmaticæ: a grāmato n grece quod est littera latine. Quia litteratos hoc est doctos efficiat.

Est ars scribendi recte recteq; loquendi.

Grāmaticæ grece de grāmāte dicta latine.

Littera quod sinat eius que pars prior extat.

Quod sunt partes grāmaticæ vel ces? quattuor que? Littera. Syllaba. Dictio. & Oratio. Quid est littera? Est minima pars vocis compositæ. Unde dicta est littera: Littera dicta est quasi legitima q; legentibus iter præbeat. Vel a lituris: q; veteres in ceratis tabulis scribebant.

Grāmaticæ partes sunt quattuor: est quoq; prima.

Littera: syllaba: dictio: tunc oratio quarta.

Quid interest inter litteras & elementa? Elementa dicuntur ipse pronūciatōes litteræ vero sunt signa elementorum. Abusu tamen et litteræ pro elementis et elementa pro litteris ponuntur.

Littera sic distat: elemento. sunt elementa.

Ipsi prolat⁹. elementi littera signum est.

Quod sunt litteræ siue figure elementorum. Viginti due. A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. Quod sunt vocales? quinq; a. e. i. o. u. et vna greca vocalis ypsilon. Consonantes quod sunt. Sexdecim. b. c. d. f. g. k. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z. Quod sunt mute ex his? nouē. b. c. d. f. g. k. p. q. t. Quot sunt semivocales? sex. l. m. n. r. s. & x. Quod sunt liquide? due que? l. et. r. Quare dicuntur liquide? quia post multas posite in eadem syllaba faciunt præcedentem syllabam breuem esse communem. Quod sunt duplices consonantes? due. x. et. z. Quare dicuntur duple. quia ponuntur pro duabus litteris. x enim ponitur pro c & s. z vero ponitur pro duplici ss: vt grecisso pro greciso. Quot vocales transeunt in consonantes? due. que? i & v. Quando sunt i et u consonantes? si in principio syllabæ ponantur cum vocali in eadem sequente. Sin in medio dictionis simplicis inter duas vocales ponantur. Duplicum vim consonantium habent vt Alax. maior. petior. eius. petus. cuius. huius. troia. boia. audint amant & similia. h quare non ponitur inter litteras? q; non est littera sed aspirationis nota. Quid interest inter a et h in pronūciatione a oris hiatu pronūciatur. h a pectoris aspiratum indiuidue sic pronūciatur ha male vero sic pronūciatur ache. Quot sunt diphthongi? quattuor ae oe au et eu. Quot diphthongi scribuntur et proferuntur? due. que? au et eu. Quot diphthongi scribuntur & non proferuntur? due. que? ae et oe.

Bis binas vsu diphthongos dicimus esse.

Indocti licet esse duas tantum voluerunt.

Au simul eu: que sunt ae iungatur et oe.

Handwritten notes in a cursive script, likely a later addition or correction, written in a different hand than the main text.

Prima pars de littera A.

Auda ces euros cælo propellite phœbe.

Au simul eu solum non scribas sed quoq; profer.

Scribende reliqueq; due sunt: non resonande.

¶ Diphongi sunt ne longe vel breues. Semper sunt longe nisi interdum sequens
te vocali: vt apud Virgilium. Stipitibus duris agitur sudibus ve preustis. Virg.
gilius. vii. eneidos.

Longande semper diphōgi sunt: nisi quando.

Vocalis sequitur. maro fert: sudibus ve preustis.

¶ Quomplex est vox? Quadruplex. Articulata que ab aliquo sensu mentis profi-
ciscitur. Inarticulata que a nullo sensu mentis proficiscitur. Litterata que scri-
bi potest. Illitterata que scribi non potest.

Aer vox ictus a multis dicitur esse.

Cuius bis bine species sunt: articulata.

Dicatur prima: fit inarticulata secunda.

Littera dat nomen reliquis quam scribere possis

Et quam non poteris bene scribere quarta vocatur.

¶ Nota q̄ articulatū vōcum quedā possunt scribi: vt Iesus. quedam scribi non
possunt: vt sibili ⁊ gemitus hoīm. Inarticulatū autē quedā scribi possunt ⁊ liz-
terate sunt: vt coax ⁊ cra: quedā illitterate sunt ⁊ scribi non possunt: vt strepitus
mugitus ⁊ similia. proprietas sunt soni quidā non voces.

Articulatarum quasdam bene scribere vōcum.

Possis: quasdam non: hominum veluti gemitus sunt.

Et scribi quedam vox possit inarticulata.

Vt sunt cra q; coax. quedam non: vt strepitus sunt.

¶ De hac littera A.

An quot litteras transit in compositione? in e ⁊ i. vt in verbis de in et barba.
impertior de in ⁊ patior.

I vel e sepe fit a si vox sit compositiua:

Imberbis testis impertior e facit exa.

¶ Facio quando componitur cum prepositione mutat a in i. vt in facio. Alter vero
a seruat: vt calefacio tepefacio.

Si facio cum preposito sit compositum tunc.

A mutatur in I sit deficio tibi testis.

A retinet facio per cetera compositiua.

¶ Nota q̄ hoc nomen imperium et ab eo derivata: vt imperialis et impertiosus
seruant e litteram. ad differentiam gentis pluralis huius adiectivi impar quod

De littera B.

facti imperium cum a.

Imperium substantiuū simul imperialis.

Imperiosus habente postp cetera dant a.

Que paro formabit verbum vel pars sibi nomen

B littera harum prepositionū ob & sub mutatur in c f g m p r: quando com-
ponitur cum dictionibus ab illis incipientibus: vt occumbo de ob & cubo.
Succino nis. de sub & cano. Offero de ob et fero. Suggesto de sub et gero. Sum-
mitto de sub & mitto. Oppeto de ob & peto. Supplanto de sub & planto. Surripio
de sub & rapio.

B quod dat sub & ob mutatur in f simul in c

M p g simul r occumbo succinit offert

Suffero summitto cum suggerit oppeto testes

Sunt & supplanto cum surripio tibi plures

¶ Nota q̄ b manet integra in hac prepositione ob sequente g vel r. vt obgānio de
ob & gānio ls. cōponit̄. Obrepo de ob & repo cōponitur.

Ob g sequente vel r retinet b compositiua

Obgannit simul obrepi tibi testificantur.

¶ In hac prepositione sub mutatur in c. Si componatur cum dictione incipiens
se a q̄ vt succinit succinitis quod de sub & quatio si. componitur. Sed cum reliquis
consonantibus ob & sub compositæ seruant b: vt obdo obq̄s de ob & do das subdo
de sub & dodas.

Sub si q sequitur tunc b conuertitur in c

Succutio probat hoc quod sub quatioq̄ creabūt

Consona si reliqua subeat: sub & ob retinet b

Obtinet obtineo non p sed b medium dant

¶ Ab prepositio quacūq̄ consonante sequente retinet b: vt abrado: absum: abluo
abcedo. Ob tñ cōpositū cū mitto amittit b. Ausero quoq̄ q̄s cōponitur de ab & se:
ro mutat b in u: sic viginti q̄s cōponit̄ de bis & gintos decem.

Ab retinet semper b consona queq̄ sequatur

Ob tamen amittit b cum mitto sociatur

B mutatur in u: veluti vox aufero monstrat

Addas viginti quod bis gintosq̄ creabunt

¶ Nota q̄ b mutat in f qñ sub cōponit̄ cū teneo: vt sustineo es. sustento as.

Sub b mutat in f teneo si compositum sit

Testificantur idem sustento sustineoq̄

¶ Notandum q̄ b quādoq̄ interponitur in compositione qñ vocalis sequitur: vt

Prima pars de littera C

ambio quod componitur de an et eo.

Interponatur si vocalis b sequatur.

Ambio monstrabit quod & an et eoq; probabit.

¶ In simplicib; nonnullis dictionib; gemiat b: ut abbas obba gibb; sabbat;.

B geminat abbas cum sabbata gibbus & obba

¶ Ciner cineris componit cu sub et h; subcinere; a. um. id est pistus subcinere cum b: non cum c scribitur: ne putetur a succo et cinere componi.

Sub ciner addatur iciusq; deinde sequatur.

Adiectiuatur & b retinere probatur.

¶ In quor lras transit? In g n precedente in numeros conuertitur: ut quingenti pro quingenti: quadringenti pro quadringenti. In quibus n no est: ut ducenti e seruator. Et quoq; transit in u consonante: ut pascu paul. In x: ut dico dixi. In s: ut parco parsi: unde parsimonia. In t: ut nascor natus.

In g c transit n precedente fit & si

Nomen dans numerum quingenti testificatur

N si non fuerit tunc c nomen retinebit.

Sexcenti scribas sine g pariterq; ducenti.

¶ Que dictiones p c ante i scribuntur. Arctus a. um. p artatus arctos sine arer; velsa: arcticus arcturus: epectasis. i. porrectio: ut induperator pro imperator. quod alij dicunt Epectasis.

Cum nota t artatus c pro t scribitur arctus

Arctos celeste signum simul arcticus arctus

Arcturus iungas istis epectasis addas

¶ Nota q; Caius nomē p ptiū p c scribit: sed p g p nunciat sic Satius.

Per c scribatur Caius per g q; feratur

¶ Per c scribitur cōposita et derivatiua de cenos grece qd est cōe: ut cenomias e. cōis gñis. musca cenobius cenobita; et hec cena ne. a cōione vescendi.

A cenos grece venientia scribito per c.

Cingo concilium cocus cum prepositumq;

Siue sit aduerbium per c nec scribito p q

Et nihil atq; mihi debent per c bene scribi.

Propena multa sic sincupla fescupla c dant

¶ Nota q; oceanus vno c scribitur et bucula pro parua boue: bacchus tamen duplex c postulat qui est deus vini.

C simplex vult oceanus duplex quoq; bacchus.

Pro parua boue bucula c simplum sibi poscit

De littera D.

¶ Sciendum quoque est exerceo sine c scribi post x. Autor etiam si primitive fuerit speciei sine c: sin ab augeo vel ago deriuatur c ante t habebit ut auctor et actor.

Exercet sine c post x scribatur & autor

Si primum fuerit sine c sin scribito per c

¶ Interponitur hec littera c i compositis ab hoc aduerbio ubi: ut alicubi: nulli: cubi: sicubi: nuncubi.

Interponatur c compositis ubi quedat

Nuncubi testatur illi sicubi sociatur

O In quot litteras trāsit? In b ut abbrevio. In c ut accedo dis. In f ut afferō. In g ut aggrauo as. aggero is. In l ut allido is. de ad et ledo is. In n ut annuo is. de ad et nuo is quod non est in usu. In p ut appono is. In r ut arrideo es. In s ut assideo es. In t ut attingo es.

In cunctas preter paucas transire sonantes

D solet ut versus qui subsequitur manifestat

B. c. g. simul f. l. n. p. vel r. simul s. t.

Ut notat abbreviat accedit & aggerit assert.

Allidit iungas annunciat appetit addas

Affidet arridet attingo sint tibi testes

¶ D mutatur in c q sequente: ut acquiro quicq. Sed quidquid cum geminatum non compositum sit: geminat d.

Acquiro quicq per c conscribere debes

D geminat quidquid cū nomen sit geminatum

¶ Quādo subtrahitur d cum prepositio componitur cum dictione a gn sp sc st in: capiente: ut agnosco is. aspectus: ascendo: astruo.

Ad si componas gn. sc. sp. st. periet a.

Agnitus aspectus ascendit & astruo testes

¶ Nota q nōnunq interponitur d causa euphoniae inter duas vocales ut redarguo quod componitur de re et arguo d interposita: redeo is. quod componitur de re et eo is.

Interponas d vocalibus ac aliquando

Ut redeo redamoq; redarguo siue redundo

¶ Quod dictiones in d littera finiuntur continentur in his versibus.

Haud aliud quod quid apud id: sed illud & istud

Has finit voces d littera sunt neq; plures

Ni veniat de quod vel quid vel compositiua

Prima pars de littera E. F. G.

E Transsit in l in compositione: vt cedo occido. quibus dictionibus scribendum
est e non i contra quorundam abusum.

Edat aristoteles penultima syllaba non i

Epreit in ceremonie cemiteriūq.

Exemplo saltem dabit e q paracletus in cle

Dic synalepha per e non lim spiratq sit p.

¶ Que coniunctio cum syllaba continuo sibi precedente iunctim est scribenda: vt tuq puerq tuus: e quandoq subtrahitur. vt preuens preuntis non preuntis re: moto e.

Scribeq continuo: si sit coniunctio: parti

Sed precedenti sic arma virūq; canebat

E quoq; subtrahitur veluti cum dico preuntis

Littera latinis scribitur dictionibus. cuius loco in dictionibus a greco peniens
tibus scribitur ph. vt phœbus a phos quod est lux. phariseus quod a phares
quod est otuissio phūs a philos qd est amor: p f in non p ph. aforismus hoc est dies
uī in medicinis cōclusionū liber 7 fas cū eius cōposito nefas.

Ff sunt scribende voces quęcūq; latine.

Aspiratum ph pro quo tu scribito grece.

Aforismus habet f scribi fasq; nefasq.

Africus ac afer ff simplice scribere debes.

¶ Propheta blasphemia cum eoz deriuatiuis vsus p ph non f scribit 7 recte si a
phonos grece descendat. sin a for faris femina male: p f scribi oportet.

Aspirato ph blasphemia scribe propheta.

Phonos grece si descendant tamen a for.

Femina leu veniant: ambo tunc f retinebunt.

O Transsit in c: vt vicesimus 7 tricesimus. Nonnullis tamen vigesimus 7 tri-
gesimus per g potius placet debere dici: sed doctiores dicunt vicesimus et
tricesimus semper. versus.

In cg transit sit vicesimus tibi testis.

Tricesimus quoq; sed quidam per g image dant hec.

¶ Transsit quoq; g in f: vt spargo sparsit. In x: vt rego rex.

G mutatur in f & in x spersi velud auxi.

¶ In quibus dictionibus preponit g 7 non pūciatur: gnarus ra. rum. gnaus
a. um. gnatus ra. 7 in his proprijs noibus gnato gnens.

Gnarus cum gnauus gnatus componitur iis g:

Et propriis quoq; nominibus gnens puta gnato.

De aspiratis cum H.

Quando geminatur g: quando sub r ad componuntur cum dictionibus, incipi-
entibus a g: ut aggero ris. aggrego as. suggero ris.

Si componantur sub et ad tum g subeunte

Sicut suggestum simul aggrego g geminatur.

Cum g in medio non cū c scribūt pragma pragmatic⁹ zeugma ⁊ stigma dragma
neutrum. Dragma tñ feminini generis cū c ante m scribēdū esse quidā asserunt.

Gastrimargia quod est ingluies nimia p g. nō p c scribi oportet.

Pragmaticus pragma mediat g zeugmate stigma.

Femineum dragma vult c neutrumq; petit g

Gastrimargia vult scribi g syllaba prima

Quamvis non sit littera nonnunq; tamen quasi littera poni reperitur.

Littera si non sit h: sepe tamen reperitur

Tum medio tum principio quasi littera poni

Que dictiones scribuntur h preposito patet per versus.

H sibi proponunt voces quecūq; sequūtur.

Halitus hac halat hallucinor haurit habena.

Hamus harāq; suis harmonia iungitur hasta.

Dicet heautontimorumenon & hei simul heo.

Interiectiuas heni iungas heu quoq; voces.

Heus ac hebreus hebdomada iungitur hedus.

Hellespontus & electrum dic helleborumq;.

Hemis quod signat semis cum compositiuis.

Sic hemisperiū sic hemina dic hemeroys: y greco post

Istis hemonia simul & mōs additur hemus. o scribi.

Heros vir fortis heremus iungas heremita.

Heres herugo dic hercisco simul heret.

Hericius quod & herinacius hermaphroditus.

Aspirato ph sexum qui seruat utrūq;.

His heremeniades interpretatio signās.

Hesperus ac heteron heteroclyta dicitur inde.

Hexameter sine p sit hiems i scripta latino.

Hieronymus greco y post n dic hieremias.

Hierarchia sacer quasi principatus habetur.

Aspirato ch. hyeryco y deniq; greco.

Hierusalem hierosolima ly sit tibi greca.

Dicas hilarius hiat hilum dic & hiulcus.

Hippos p duplo: philippus nascitur inde.

Hippomanes hippocrates addatur hirundo.

Hircus & hirsutus hispanus & hispidus hircus.

Histrion iungatur humus his addatur homoq;.

Sichonor humanus et que formatur ab illis.

¶ Nota qd h preponitur in omnibus dictionibus que in principio y greco scribuntur. Que dictiones preponunt h ante y in principio.

Y grecum semper si littera sit tibi prima.

H sibi preponi velud hidria quod fit ab ydor.

Hydrus et hydropicus hile quod significabit.

Materiam primā: iūgas & hymē simul hymnus.

M sine p possit: hyppalage iungis hyper quod.

Format hyperboreus & hiperbole nomen ab inde.

Est hypop simplō scriptum tunc subq; notabit

Venit ypocrisis hic et hypocrita sic hypoteca

Iungis hypotesis et hypostasis additur istis.

Hysteron proteron non spirato t bene scribas.

¶ In quibus dictionibus scribitur h ante o in principio patet per versus.

Aspiratur hodos & holos venit hinc holocaustū.

Totum combustum signans holus hacholitor sit.

Est homelia mihi sermo sit homo sic homosq;.

Vnum vel simile sit homonymus equiuoculq;.

Horrea dic horret horros sit & horror horizon.

Hostia dic hortor hululo cōiungitur hudus

¶ In quibus dictionibus interponitur h. patet per versus.

Interponitur h habraam traho iungis anhelō

Et veho iungatur he heuq; simul sociatur.

¶ Quibus dictionibus postponitur h hebreis. vt ioseph elizabeth loth beth. Et his interiectionibus ah vah proh per apocopen sic dicta. Nam aba vaha probo

De aspiratis cum H.

integra fuerunt.

Hebreas voces h finit vt Elisabeth Ioth,

Interiectiuus postponas vocibus hq̃.

Ah veluti vah proh: sed in his tamen apocope fit.

Nam veteres aha vaha prohoq̃ fecerunt.

Que dictiones non aspirantur in principio quas vsus tamen quorundam aspira
solent patent per versus.

Non aspiratur voces quecūq̃ sequuntur

Ara quod altare designat abundat arena

Sic eremus iesus ilaris vel iberia iungis.

Istria dic & onus et que formatur ab illo

Non aspirandum tibi fitq̃ coerceo verbum.

Qualiter sciēdū est aspirari in dictionibus latinis: ex genitiuo singulari vt quia
stomachi non: ci dici mus stomachus aspiratur: ita mechus mechī

Singulari numero cognosces ex genitiuo.

Quando c verbis est aspiranda latinis.

Vt stomachus stomachi sic mechus dicito mechī.

Que sunt grece dictiones in quibus c aspiratur patet p versus.

Vocibus in grecis spiratur c velud archos.

Et sua composita que sunt tibi plura notanda.

Eucharistia sit bona gratia iungitur echo

Inchoat atq̃ chaos chaldeaq̃ bracthea scribas.

Y greco chalybes: y post r scribe charybdis.

Iunge charon chartilago chlamis y quoq̃ greco.

Post m scribatur chatalecticis inde sequatur.

Adde cathecuminus sinans quoq̃ chilia mille

Que chir componit addas chirurgia testis.

Chiragra chiromantia chirographusq̃.

Chresis cum chrysis y greco quod sonat aurum.

Est chrysostomus hinc chrisma christus choleraq̃.

Atq̃ melancholia cholcos c posteriori.

Tantum spiratur choclearia choclea iungis.

Prima pars grāmāticæ.

Adde chorea chorus pro vento sit chorus extra.
Chordaꝑ pro fune chronon pro tempore iunge.
Lachryma drachma mache dic machina sine mache
Mechanicus muschus animal dic schema figura.
Et schola cum schisma throcus iis cōiungito techna.
¶ In quibus dictionibus non aspiratur c: patet per versus.
Non aspiratur academia: sed quoꝑ scribi.
Y greco vult apocriphus: ꝑ fineꝑ spires.
Archæ vel archanum sit ecyra y quoꝑ greco.
Ortus cum camus cocytus greca datur cy.
Crates cum crisis simul iis coniunge corona.
Iudicium crisis nicolaus sitꝑ sepulcrum.
Demendo pulcra non aspirabimns ista.
¶ In quibus dictionibus aspiratur ꝑ: in hīs que continētur versibus.
Aspiratur ꝑ velud alpha iungitur amphi.
Circum significans euphrates dic et ephebus.
Orphanus ac elephas simul orpheus adde cephasꝑ
Cacephaton cephalē colaphus colaphisꝑ iunge.
Delphinus cophinus coliphia iunge graphia.
Morpheſis atꝑ graphos dic morphea neophicusꝑ
Y greco phagin phalanx phalaris phalareꝑ.
Phania cum phanium iūgas phātaſma pharetra.
Defuncti capulus pharattrum pharos et phariseus.
Phramacum phrattus ſibi ꝑ format cataphrattus.
Armis munitus equus eſt vel eques cataphrattus.
Et phraſis & phebus et phlebotomo quoꝑ phenix
Aspirato tꝑhlegeton ꝑphlegma tenebit.
Y greco philax cuſtos tibi ſignificabit.
Philos philotis iꝑhilippusꝑ latino.
Eſt natura phifis y greco ſcripta priore.
Inde phifonomia phiton ſic emphiteoſis.

De littera H.

arygia y greco post r phanos sonus adde.
atq; phoros sero signās quod et amphora format.
ge sophisma sophista sophos scapha dic Stephanūq;
atq; chaphos et epitaphiū que t male spirāt.
greco zephiros cōiunge trophea triūphus.
in quibus dictionibus aspiratur r: patet per versus.
spiratur et r: rhodamanthus t quoq; spirat.
thesis rhetorica cum rheumate rhinoceronq;
hytmus spirato t scribas y quoq; greco.
omphea p spirat rhodus h post r sibi captat.
In quibus dictionibus aspiratur t: in his que in versibus continentur sequen-
tes.
spiratur t numerum signans vt arithmos.
st ahleta pugil sit epenthesi ac epitheton.
prima tātum spirata dicepithoma.
ther sic etho quod recte denotat vro.
thiopes inde dic ethos ethica mosq;
orthos iugurtha gentiles ethnicus ethna.
orthodoxus erit recte fidei: baratrūq;
um cathedra cal a thus: cōiūgas bartholomeus.
adde cathgorica cithara catherina cathena.
lotho corinthus eis superaddes atq; cothurnus.
ethe lethargus letheus iungitur istis.
adde lythargyrium y post g sit quoq; scriptum.
adde lithos lapis est sit & i conscripta latino.
nde lithostraton non c: sed t retinet thos.
uthum non cenum: sed signat quando colorem.
utheus inde venit scarlet t quod vulgo notatur.
Martha mathematica method⁹ noth⁹ & sthen⁹ inde.
Dico demosthenis & thalam⁹ thanatosq; priore.
spirato t tantum mors significabit.

Prima pars grammaticæ.

Athanathos immortalis theos atq; theatrum.
Est theoro speculor dic inde theorica theca.
Hic apotheca themis themesis thema iūgito therm.
Quod calidū signat thesaurus sit thesis inde.
Dico parenthesis & spirabit theta priorem.
Y greco thyro thomas thirsus thorus atq;
Thracia thoracis threne thron⁹ quoq; thunnus.
N geminat tunnus nomenq; notat tibi piscis.
In quibus dictionibus non aspiratur t patet per versus.
Non aspiratur quod contra denotat anti.
Antonomacia fit aristos optimus artos.
Panis et artocrea datur artocopus simul addas.
Littera beta datur iungas cartaracta catarrus.
Letum mors meta iuxta dic metonomia.
Y greco post n penta quod quinq; notabit.
Protos pro primis prothomartyr venit inde.
Iunge tapinosi atq; taphos sit epitaphiūq;
Dic telon longū vectigal pensio siue.
Dicatur telosteloneum venit inde.
Obreue datq; tomos quod vult incisio dici.
Tus turis veniens atundo non bene spires.
Dic cana siue meta non aspirabimus ista.

¶ Notandum q; cata compositus cum dictione a vocali vel aspiratione incipit
būcitur: et t non aspiratum in t aspiratum conuertitur: vt catholicus ex cata
lon aspirato quod totū aut vniuersale significat. Et ideo dicendū est de meta
rhodus ex meta et rhodos aspirato.

Aspirato cata vocalis si sibi iūcta.
Sit: vel spiretur simili meta lege fruetur.
Catholicus method⁹ tibi sint ptestib⁹ hui⁹.
¶ Que dictiones A latino scribuntur: vt patet in versibus.
Omnis que sequitur vox est i scripta latino.
Alleluia per i hiacincthus epi quoq; supra.

De littera I.

yn dat iacynthus y greco t quoq; spires
clipsis io; quondam nitidissima vacca
onium dat ideas ideos proprius fit
hinc idioma venit idiota fit idoneusq;
hinc idus. imago iungitur iris
his ironia simul isagoga dabuntur
idorus dic i socrates ictericusq;
clisis cum dius dia dium; dia quod dat
dialogus cum diabolus dialectica et
et diadema peridicliptote periodusq;
Ibrspolis & sidus sirencq; notans retinere
Que dictiones y greco scribuntur: patet versus.
greco scribuntur y voces queq; sequuntur
Dicis abyssus & acolythus t fineq; spires.
Apocalypsis eis iungas egyptus asylum
Ilysium greco y primo nonq; secundo
Dic elemosyna sic simul embrio dicet y nosq;
Non aspiratum quod designat tibi yerum.
Empireum iungas tenet inclytus y quoq; post I
Ocyus olympus byssus bombyxq; butyrum
Cyclades & cyclus cyclopes cymbala cygnus
Aspirato p cyphus dic clepsydra cymba.
Crystallus cyprus clypeus clyster quoq; cripta.
Ocytus fluuius inferni dactylus addas.
Indyma y greco scribatur posteriore.
Dyschulus aspirans cfertur perniciosus.
Gymnos gymnasium retinet iugito m gypsum.
Gyrus p spires gryphes hymnus petit h q;
I greco qost b non e scribas labyrinthus.
I quoq; spirabit: est syllaba bynaq; lithmus.
I quoq; spiratur libya post b q; dabit y.

Prima pars grāmattice.

Grecum lymp̄ha sumit & lyra liptote iuncta
Martyr mysterium moyses cum metonymia
Iunge moys cum nycticoraxy greca priore
Nynipha spirato p̄ iungatur paranymp̄hus
Et patronymicum y post n̄ postulato non
Adde papyrus eis; & que vox onoma format
O mutabit in y grecum velut omonymum quod
Equiuocum signat iis synonimum quoq; iungas
Pygmeus pyga pyr pyramis addito pyra
Pythagoras t̄ non spirat coniungito pixis
Polys polydomas sardonyp̄ presbyter addas
Est carmē satyra y post b̄ scribe sibylla.
Sycos quod ficus designat syllaba iungis.
L̄ duplo syllogismus y scribe priore.
Dico synagoga syn̄ syneresis synodusq;.
Syncathegoreuma t̄ spiret et u sibi dempta.
Aspirato p̄ symphonia Syria greco.
Y post s̄ scribito syrto traho dicitur inde.
Syrtes styx tyberis styps stypis systole tymū.
Tympana forma typus hinc zelotypus quasi forme
Emnlus t̄sq; nouus miles tyro iunge tyrannus.
Y tantum primum Kyrieleison dato grecum.

*Nota q̄ cōposita huius verbi facio tectis teci tertie cōiugatiōis geminant hanc
terram: nisi e post i sequatur: vt teci adiecti adijcto obijcto proficio.*

A facio nata bene scribis iī geminata.
Syllaba precedens ideo sit longa locata.
Esi subsequitur tunc simplex ī retinetur.

*¶ Nota q̄ polis grece vrbs vel ciuitas i latino scribitur: sed polys multum signi
cans y greco scribi debet.*

Cum polis vrbs signat tunc i sibi iunge latinum.
Polys significans multum y vult sibi grecum.

De littera K M.

Nec latinis nec grecis dictionibus est scribenda que formam latinā sequi-
tur: sed p c: vt Carolus Catharina Calende. Kyrieison tamen cum grecā
maneat grece scribenda est per k non per c.

K non scribatur nisi dictio greca feratur

Vt kyrieison per k scribenda putatur

Per c scribende voces sunt queq; latine

Ac grece formam sibi que sumpserat latinam.

¶ Que dictiones l simplō scribuntur: quarum pronuntiatio duplex l videtur habe-
re: patet per versus.

Ilicet simplō tolero sic ilico scribas

Adde pelicanus sepelit speluncaq; iungis.

¶ Que dictiones ll duplo scribuntur: patet per versus.

L duplo scribas pellex follennis & illa.

Que limus in gradibus faciunt tibi nomina summis.

¶ Non terminat syllabam in medio dictionis nisi b p vel m sequatur. Idq; tā
in simplicibus q; in compositis: patet per versus.

Syllaba non finit m ni sequitur b vel m p.

Seu simplex seu compositum fuerit tibi verbum

Vt rumbus summa pompeius addito pompa

Combibit immunis imprimis computo iungis.

¶ Nota q; m mutatur in n ceteris consonantibus sequentibus: vt circundo. anfrac-
tus. quicunq; &c.

Cetera si subdat sibi consona transit in n m

Quanq; circundo probat hoc anfractus & anceps.

¶ Que dictiones geminant m: patet per versus.

M geminat cōma dilēmaq; gēmaq; grāma

Et que formabit m grāmaticus duplicabit.

Nūmus cum stēma per t non c neq; spira

¶ Que dictiones non geminant m: patet per versus.

Non geminant i mo capitis coma sic fera dama

Addis munisma simplex m scribe per ista.

¶ Que dictiones cōtra quorūda abusum sine m scribunt: patet per versus.

M sine scribatur epilepcia sic metalepsis.

T nec spiretur: prolepsis iunge sylepsis.

¶ Nota q; nomen a plustre scribitur sine m: cum ab a quod est sine dicitur. Sed cū
b iij

Prima pars de littera N. & O.

N significat amplum: tunc scribitur cum m

M caret a plustre si componatur a b a quod

Est sine: scribitur m quando tibi denotat amplum

In quibus dictionibus preponitur m: sed nō prouidatur. In hac dictione m
p mina: & mnestus pro menestus.

M sibi preponit mna grece minal latine

M nestus est proprium quod pro menestus extat

Non tamen m refones: sed solum scribere demes

Potesse terminare syllabā qñ c d f q vel t sequitur siue simplex siue compos
ita dictio fuerit: vt cancer: menda: mensis: linquo: centum. In compositis: v
nucubi: tantūde: anfractus: nunq̄ de nū & q̄. m in n cōuerſa.

N se finiri vult syllaba c d vel f q

Aut t cum sequitur simplex seu m compositum fit

Vt cancer mendax mensis linquo quoq; centum

Nucubi tantūdem quibus anfractus dato nunq̄

In mutatur in m in his prepositionibus in & con quando b m vel p in composi
tione sequuntur.

N mutatur in m b p q; sequentibus aut m

In con preposita si componantur ab illis

Inpos & compos sunt imbibo combibo testes

Immunis cum cōmunis bene iunxeris istis

Mutatur etiā n in g: vt ignauus: ignominia: ignosco: cognosco: ignotus. In l: v
illudo: collido. In r: vt irrideo. corruo. Et in c q; sequente: vt ecquid. p enquid.

In g vertitur n & in l & in r simul in c

Cum q; consequitur ecquid vice dicimus enquid

Quando con componitur cum dictione a vocali vel aspiratione incipiente n re
mouetur: vt coerceo: coherco: nisi in comedo quod componitur de con & edo m in
n conuerſa.

Con si componas verbis vocalibus: aut h.

Incipientibus n non scribas nam remouetur.

Est testis cohibetq; cohereo siue coerces:

Excipitur comedo dans m quod & n fuit ante.

Oscripserunt antiquissimi in nonnullis dictionibus loco e: vt animaduorte p
animaduerte. Terentius. Hunc quam rem vitio dent queso animaduortite.

De littera Q.

veteres scripsisse ferunt vbi scribimus e nunc
ic animaduorto comico reperitur in afro

Inter m et n nunq̃ ponitur p: vt somnus: hymnus: damnum: temno: cōtemno:
ed p tamē in preteritis & supinis recipit.

lect tibi littera p non interponitur m n

Edamnū sōnus quibus & cōiungitur hymnus

Et sine p temno sic que componis ab illo

ed p preterito retinebunt p q̃ supino.

Que dictiones geminant p. patet per versus.

geminat lappa vappa philippus agrippa

appadocus lippus puppis cum quippe cratippus

angis aristippus edippus suppara cippus

repperit addatur & reppulit his sociatur

In quibus dictionibus preponitur p: cum alia consonanti & nō sonat: patet per
versus.

um cunctis natis preponit p sibi psallo

seudo cum pseustis & psitacus addito psora

quod scabies signat in pneumate preuenit n p.

thipsis t spires ptolomeus quoq̃ iunges

sed non spiratur t p licet associatur

Non tisanam spires sine p quoq̃ scribere debes

Quod cum non grecum fuerit vult i q̃ latinum

In quot litteras transit: in tres. Inc: vt loquor locutus. In s: vt torqueo tors
us. In x: vt coquo coquis coxi &c.

n c mutatur & in s & transit in x q̃.

t loquor & torquet dans tor si sic coquo coxi

Nota q̃ quotidie & eius derivatus quotidianus cum quotus veniant per q non
er c sunt scribenda.

Quotidie per q non per c scribere debes

Cum sit origo sibi quotus addito quotidianus

Nota q̃ obliquis discernet qñ notatius cum c, & quando cum q, scribitur: vt lo
us loci: equus equi.

Obliquus monstrat q vel c rectus habebat

Vt locus hincq̃ loci dicequus hinc dicis equi.

Prima pars de littera R.

R In grecis dictionibus aspiratur vel simplex vel geminata media. Sit
ut rhetor rhenus rhodus. Geminata in medio: ut Pyrrhus Tyrrenus

Rspires grecis seu simplex seu geminata.

Pyrrhus tyrrenus rhetor rhodus quoque rhenus

Q Transiit in l: niger nigellus: umbra umbella. in s: ut odor odos: arbor arbor
in duas s: ut vzo vss: gero gessi. in u consonantem: ut tero trini: sero seui. in n: ut
us pro erens de es eris.

R mutatur in l & in n & in f & in u cum

Consona permaneat exempla sequentia monstrant

Umbra dat umbella format niger atque nigella

Arbor odorque labor honor atque lepor sociatur

Os faciunt exor si duplex vzo dat yssi

Eneus ex ere: triui tero vult retinere.

Q Nota quod antrosum vnico r scribitur et id post o. Orestes sine aspiratione. Et
y greco priore. Anomolum sine r scribitur.

Antrosum simplo scribas r: id quoque post o.

Byria y greco post b scribatur: orestes

Non aspiretur: nec r anomola poscit.

S An subtrahitur a principio dictionis. Cum dictio ab ea incipit cum ex p
sitione componit ut exanguis quod componit de ex et sanguis. expes quod
de ex et spes. remanet tñ s post x in exsibilo: exsicco: exsequor.

Semper compositis vult s post x remoueri.

Testibus exanguis expestamen excipias hec.

Exsequor exsicco vult his exsibilo iungi.

Q Nota quod si interponitur in obscurus et obscen⁹ de ob et cura ac cenā composita

Interponitur s si componatur ob atque

Cenum vel cura velut obscenus docet apte

Q Que dictiones geminant s: que continentur in versibus. Et nota quod per
buntur consilium et extrinsecus.

S scribi debent extrinseca consiliumque

S geminat massilia quod proprium notat yrbis

Commessatio thessiphone t p quoque spires

Q Que dictiones per se in principio scribuntur: patet per versus.

S c principio scribuntur nomina quedam

De littera T

Vt sceptrum sceda iungatur scedula scindo

Est scelus & scisma diuisio iunge scelestis

Scipio scintilla scio scis ymbracula scena

Scythia y greco post c. t deniq; spira

Nota qd s preponitur in his dictionibus smaragdus et smyrna sed non pronun-

tatur.
Principio smyrna vult s; sed non sonat illa

Adde smaragdus ei nomen lapidis preciosi

Scribitur & pronunciatur c in illis dictionibus quorum primitiua t habent
Tet i sequente alia vocali: vt sapientia sapientie sapientior sapientius: nisi sp;
cedat: vt questio vestio suggestio comestio: vel nisi x precedat: vt mixtio comixtio:
vel nisi aspiretur t: vt corinthios berecynthia.

Scribuntur per t voces: sed c resonabunt.

Si duplex sequitur vocalis: et i prior extet

Ni precesserit s aut x aut h sequitur t.

Si primitiuum teneat c: et nata tenebunt

Iudicis audacis audacia iudicium dant

Nota qd in verbis secunda persona t vel c discernit: vt sentio sentis facio facis
alio fulcis. quatio quatit. facio facis. iacio iacis.

T vel c verbis monstrat persona secunda.

Sentio sit sentis facioq; facis referabit

Que dictiones geminant t: hoc nomē littera. quattuor. rettulit preteritum mat
heus & matthias posteriore t aspirato. litus tñ litoris non geminabit t.

Littera t geminat & rettulit hinc quoq; iunge

Mattheus cum matthias his quattuor adde

Spirant mattheus matthias posterius t.

Non geminat litus dans litoris in genitiuo

Synteresis per t, non per d. scribitur apte

Ind t transit quadragenti manifestat

Pro quatrinenti sic ponas g quoq; pro c.

Non est geminandum post q. testib; tortellio. p; apiriano de orthographia
Tut equus iniquus reliquis.

Viult equus u simplex non u post q geminatur

V simplo reliquis & iniquus scribere debes

Secunda pars grammaticæ.

V simplex euangeliū sibi postulat apte.

V post m non i scribi debet monumēum.

T autologia per u non n dat syllaba prima.

¶ Nota q̄ hec dictio aperessis et protoplastus sine h scribuntur.

H caret aperesis iungatur ei protoplaustus.

¶ A loco e frequēter antiqui posuerunt in hīs presertim participiis vel gerundiis que a tertia cōiugatione veniunt: vt finitū regūdorū: repetundarū. Ter enī in eunūcho. Sed ita res erat faciundum fuit.

E q̄ loco veteres u conscripsere frequēter.

Vocibus iis saltem quas cōiugatio terna.

Exentis format endus: veluti faciundum.

Sicq̄ regundorum reperis scripsisse priores.

Et repetundarum pro rebus dic repetendis.

¶ Et quoq̄ loco i et loco o scriptum inuenimus. possumus. pro possumus. lubens libens. iucundus pro iocundus. adulescens pro adolescens.

I q̄ loco simul o q̄ loco dederāt veteres u.

Possumus vtq̄ lubens iucundue sic adulescens.

¶ Littera prepositionis ex remanet cōposita cum dictione a vocali vel c p̄ capiēte: vt exuro. excito. expertus. extraho cum alijs vero cōposita remouetur x. vt euello. eiicio. ebibo. edisco. egero. emendo. enodo.

X ex prepositi vocali iuncta manebit.

Et cū c vel p vel t sibi subditur Exit.

Exiit expertus sunt exitat extraho testes.

X aliis remouetur vt ebibit eiicioq̄

¶ Nota q̄ x preponitur in quibusdam grecis et peregregrinis dictionib⁹ vt xenodochium hoc est hospitale. xerxes: xanctus.

X sibi preponit xerxes coniungito xanctus.

Et xenodochiū sit et hopitale vocatum.

¶ Tantum ponit in barbaris et grecis dictionib⁹ in principio: vt zona. in medio vt azimusgaza. in fine vt colaphizo.

In verbis grecis z ponitur et peregrinis.

Tantum nunc medio modo principio modo sine.

Zonam dic azimū gazam testis colaphizo.

¶ Sequitur secunda pars grammaticæ.

De accentu:

Secunda grammaticae pars quae est. Syllaba. Quid est syllaba? Est comprehensio litterarum quae sub vno accentu et vno spiritu profertur. Abusue tamen singularium vocalium sonos syllabas nominamus. Possuimus autem sic diffinire. Syllaba est vox litteralis quae sub vno accentu et vno spiritu indistincte profertur. Syllabae quod accidunt? quatuor. Tenor: Spiritus: Tempus et Numerus. Numerus quod accidunt syllabae? quia aut vnus litterarum est syllaba: vt a. aut duarum ab. aut trium vt arx. aut quattuor vt mars. aut quattuor vt ans. aut sex vt stirps. Maioris autem numeri quod sex lfax nulla apud Latinos syllaba inuenitur. Quod sunt tempora syllabarum? tria. breue. longum et medium. quibus omnis syllaba vel breuis vel longa vel communis efficitur. Quomodo fit syllaba communis? per mutes et liquidas: vt tenebre et lachryma. Spiritus syllabarum quod sunt? duo. asper et levis. Tenor siue accentus quid est? certa regula ad eleuandum et deprimum syllabam. Quotuplex est accentus? triplex. Stutus grauis et circumflexus. Quid est acutus accentus? est syllabae eleuatio in pronuntiando. Grauis quidem accentus est depressio syllabae. Circumflexus vero de graui in acutum et cursum in grauem descensio. Si tres accentus tribus virgulis siue signis designantur. Acutus virgula est a sinistra parte in dexteram sursum tendens sic. Grauis accentus virgula contra: triario se habet sic? Circumflexi talis est virgula siue signum: Et nota quod iste accutus circumflexus nunc non est in frequenti vfu.

Accentus species tres sunt: sit primus acutus.

Inde grauis detur; post circūflexus habetur.

Sed circūflezus nūc yfū fit tibi rarus.

Quod sunt regule generales accentus? tres. Prima est quod omnis dictio monosyllaba acuto accentu est pronuncianda: vt Pax: est: rex: quam: vult: plebs. Secunda regula est: omnis dictio dissyllaba grauem habet accentum sine siue simplex siue compositum fuerit vt Phebus adest: Cesar preit. Tercia regula est: omnis dictio trissyllaba et c. habens penultima longam, acuit illam: vt exultauit. Exceptis compositis horum aduerbiorum inde et quando: vt exinde deinde subinde: siquādo nequādo aliquādo: cum similibus que ante penultima acciunt et penultima grauant. secundū Priscianum. Unde ve. sus.

Accentu monosyllaba vox prefertur acuto.

Syllaba sit bina fuerit depressa sit ima.

Multyfillaba vox cui longa fit ante suprema.

¶ Nam tunc acuit de mas quando simul inde.

Cum componuntur a doctis que breniatur.

¶ Dico trium sillabarum aut plurium cui penultima brevis est acuit. Ante pe-
nultimam siue brevis fuerit aut longa: vt dominus precipit. exceptis compositis
a facio et fio si seruantibus vocalem: vt calefacio calefio que eundem accentum.
retinet quem in simplicitate haberunt.

Amptman. Jhr. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320.

Secunda pars grammatice.

Accentū seruant in compositis facit et fit.

Qualem seruabant dum simplicitate manebāt

Si vox composita vocalem seruat eādem.

Nota q̄ cōiunctiones et prepositōes adeo graui accentu proferuntur: quasi nolum habere accentum videantur.

Sunt quedam quibus est grauis accent⁹ quasi nullus

Vt coniūctiue voces vel prepositiue.

¶ Nota q̄ prepositiones postpositę suis casualibus acuntur: vt maria omnia dicitur: nisi genitiuus sequatur: vt domum supra regis.

Si sit postposita casum vox prepositiua:

Ni sequitur genitus tenor est sibi dandus acutus.

¶ Quot sunt que impediunt accentuum regulas generales? sex. Concisio: interrogatio: endesis siue enclitica: vox equiuocatio: vel vocis differentia: anastrophe et barbaries:

Accentum turbant hec questio barbariesq̄.

Equiuocatio sic cōcisio voxq̄ reclinans.

Que datur anclitica: quib⁹ assit anastrophā sexta.

¶ Concisio est duplex: syncopatio et apocopatio. Syncopatio de medio dictionis terā vel syllabā tollit: vt fumat pro fumant. Virgilius in tertio. Fumat neptunia. i. fumant. Apocopatio vt benefac pro beneface. in quibus accentus manet super illam syllabam super quam fuerat integra.

Accentum vocis concise littera seruat.

Que seruaret eum si vox pfecta maneret.

¶ Interiectiue dictiones acunt finē finalisq̄ dictioni siue orationis acutum acutum tribunt in fine: siue longa naturaliter sit siue breuis: vt Quid existis videtur arundinem vento agitatam?

Vox dabit accentum semp que querit acutum.

Finali verbo clause velut hic quid habebō.

¶ Notandum q̄ aduerbia optandi non interrogat: vt ossi et vtinam. et ideo nō acunt finalem dictionem orationis: vt Ossis inueniat me illa natiuitas. Neq̄ interrogatio ab alia precedente dependens: vt Indica mihi cur me ita iudices?

O si non acuat finem clause licet optat.

Questio si pendet etiam finem male tendet.

De encliticis in tertia parte de cōiunctione vide.

De accentu.

Quando amittit q̄ cōiunctio vim suā encliticā? in his quatuor dictionibus: vn
s: deniq: itaq: vtiq: versus.

encliticaq: sed vndiq: deniq: iure notentur.

his itaq: iungis vtiq: sequēte volunt bene demi.

possunt quoq: enclitice voces accentum suū mutare si finē clausularum inter
clausularum seruent. vt Eneas vigillas ne cur ludis tempus perdisq: Nunquid
des panem potum ve?

quesitiua finem si syllaba clausa.

ossidet enclitica tunc non solet esset grauata.

dictiōis etiā equiuocatio generalem accentus regulam impedit. Nam secundū
discianū pone et puta circum et vna cum aduerbia sunt accuto accētū in fine p
inf. Ad differentiā vna et circum que sunt nomina: et pone et puta que sunt &
a fine grauata sine quoq: prepositio finem acuit ad differentiā sine imperatiui
li huius verbi sino finis.

rcum pone puta sine coniugatur et vna.

accentum mutant quia voces equiuoce sunt.

nostrophā similiter accētū impedit q̄ prepositio casuali pposita sibi p̄p̄ post
te in accentu variatur. vt patet supra. ¶ Notandū q̄ omnis dictio bars
a: id est neq: latina neq: greca accentum in fine seruat acutum nisi cū latinā se
tur declinationem versus

mnis barbara vox non declinata latine.

centum super extremum seruabit acutum.

uā si declino bene profero more latino.

De nominū accentu. Et primo de ijs q̄ in ia terminantur. Notandū omnia la
a nomina in ia desinētia grauāt i ante a et ante penultimā acuiunt: vt facecia
erouersia Greca vero nomina et barbara penultimā acuiunt: vt philosophia epi
alia. Notha vero acuiunt penultim et ante penultimā pro legentium arbitrio.
Notha vero dicuntur que p̄cipium a greco et finem: id est declinationes a latino
hūnt vt strophagia melodia. versus.

barbaricis grecis semper producitur ia.

Et breuis in nostris vt controuersia verbis

Nothaq: longantur veluti libet aut breuiantur

cut fantasia stenofagia scenofagia.

De simili forma similis dabitur tibi norma

Spurius et nothus qualiter differunt. Spurius nobili matre: sed patre ignobi
tus est vt. vt enneas. Et contra Nothus nobilem patrem matrēq: plebeiam
patet: vt hercules. patet per versus.

Non clara matre natus claroq: parente

Secunda pars grammaticae.

Accentū seruant in compositis facit et fit.

Qualem seruabant dum simplicitate manebāt

Si vox composita vocalem seruat eādem.

Nota q̄ cōiunctiones et prepositōes adeo graui accentu proferuntur: quasi n̄ lum habere accentum videantur.

Sunt quedam quibus est grauis accent⁹ quasi nullus

Vt coniūctiue voces vel prepositiue.

¶ Nota q̄ prepositiones postpositae suis casualibus aciuntur: vt maria omnia cum: nisi genitiuus sequatur: vt domum supra regis.

Si sit postposita casum vox prepositiua:

Ni sequitur genitus tenor est sibi dandus acutus.

¶ Quot sunt que impediunt accentuum regulas generales? sex. Concisio: interrogatio: endecsis siue endecicaz vox equiuocatio: vel vocis differentia: anastrophe et barbaries:

Accentum turbant hec questio barbariesq̄.

Equiuocatio sic cōcisio voxq̄ reclinans.

Que datur ancletica: quib⁹ assit anostrophā sexta.

¶ Concisio est duplex: syncopatio et apocopatio. Syncopatio de medio dictionis terā vel syllabā tollit: vt fumat pro fumauit. Virgilius in tertio. Fumat neptunia. i. fumaui. Apocopatio vt benefac pro beneface. in quibus accentus manet super illam syllabam super quam fuerat integra.

Accentum vocis concise littera seruat.

Que seruaret eum si vox pfecta maneret.

¶ Interiectiue dictiones aciunt finē finalisq̄ dictioni siue orationis acutum acutum tribuunt in fine: siue longa naturaliter sit siue breuis: vt Quid existis videt arundinem vento agitatam?

Vox dabit accentum semp que querit acutum.

Finali verbo clause velut hic quid habebō.

¶ Notandum q̄ aduerbia optandi non interrogat: vt ossi ⁊ vtinam. et ideo nō acunt finalem dictionem orationis: vt Ossu inueniat me illa natiuitas. Neq̄ interrogatio ab alia precedente dependens: vt Indica mihi cur me ita iudices?

O si non acuat finem clause licet optat.

Questio si pendet etiam finem male tendet.

De encleticis in tertia parte de cōiunctione vide.

De accentu.

Quando amittit q̄s cōiunctio vim suā encliticā? in his quatuor dictionibus: vn
s: deniq: itaq: vtiq: versus.

encliticaq: sed vndiq: deniq: iure notentur.

is itaq: iungis vtiq: sequēte volunt bene demi.

possunt quoq: enclitice voces accentum suū mutare si finē clausularum inter
clausularum seruent. vt Eneas vigillas ne cur ludis tempus perdisq. Nunquid
des panem potum ve?.

quesitiua finem si syllaba clausa.

ossidet enclitica tunc non solet esset grauata.

dictiōis etiā equiuocatio generalem accentus regulam impedit. Nam secundū
scianū pone et puta circum ⁊ vna cum aduerbia sunt accuto accētu in fine p
ne. Ad differentiā vna et circum que sunt nomina: et pone et puta que sunt
a fine grauata sine quoq: prepositio finem acuit ad differentiā sine imperatiui
huius verbi sino sine.

rcum pone puta sine coniugatur et vna.

accentum mutant quia voces equiuoce sunt.

nostropha similiter accētus impedit q̄s prepositio casuali pposita sibi p̄st post
te in accentu variatur. vt patet supra. ¶ Notandum q̄ omnis dictio bar
a: id est neq: latina neq: greca accentum in fine seruat acutum nisi cū latinā se
tur declinationem versus

mnis barbara vox non declinata latine.

centum super extremum seruabit acutum.

uā si declino bene profero more latino.

De nominum accentu. Et primo de ijs q̄ in ia terminantur. Notandū omnia la
a nomina in ia desinētia grauāt i ante a et ante penultimā acutunt: vt faccia
rouersia Greca vero nomina ⁊ barbara penultimā acutunt: vt philosophia epi
tia. Notha vero acutunt penultim et ante penultimā pro legentium arbitrio.
tha vero dicuntur que p̄cipium a greco et finem: id est declinationes a latino
unt: vt stephagia melodia. versus.

barbaricis grecis semper producitur ia.

Et breuis in nostris vt controuersia verbis

Nothaq: longantur veluti libet aut breuiantur

cut fantasia stenofagia scenofagia.

e simili forma similis dabitur tibi norma

purius et nothus qualiter differunt. Spurius nobili matre: sed patre ignobi
tus est vt. vt enneas. Et contra Nothus nobilem patrem matrēq: plebeiam
et: vt hercules. patet per versus.

Non clara matre natus claroq: parente

Secunda pars grammaticæ.
 Vt plerisque placet dicitur esse nothus.
 Spurius est natus tantum clara genitrice.
 Alcides primus fuit Eneasque secundus.

¶ In quibus dictionibus producit usus. l. ante a? In dictionibus in chis desin-
 b? ut monarchia. in phi ut philosophia: i gia ut theologia. in lia ut omelia. in
 ut metonomia. i nia ut periarmentia. i pia ut arpia. in sia ut atonomasia. in th
 aluthia. in tria ut geometria. Item plura latina: ut rectoria: vicaria: abathia
 ria et similia. Item lombardia. nomen regionis.

Chia phia gia lia mia niaque pia.
 Sia thia tria totidem producit ia.

¶ In quibus possessiuis corripitur ante nus. Faginus olea ginus: ceteraque pu-
 ur: ut ouinus bouinus. patet per versus.

In possessimis inus nnnque breuiatur.

Faginus excipitur oleaginnus ac retrahatur.

¶ Nota quod in tinus terminatia derivatiua nomina: producant: si littera
 tuohabuerint: ut vespertinus matutinus. si litteram a primitiuo non acci-
 tunc corripunt ti et aciunt antepenultimam: ut a cras castinus: a sero ser-
 a clam clandestinus.

In tinus nomen si t de patre recipit:

Ti logam faciet Sin tibi corripiet.

¶ Magdalenus a um. a magadalo castello possessiuum: ante n producit e. Sin
 magdalene substantiuum et proprium nomen mulieris sancte que domini pedes
 corripuit e anten.

Est magdalenus logum cum mobile constet.

Magdalene fixum finem sibi poscit acutum.

¶ Grabatum. plecto infirmi penultimam acuit: quoniam gremium significat eadem co-

Mendici stratum proprie dic esse grabatum.

Pro gremio grabatum pro lecto pone grabatum.

¶ Composite dictiones eadem prouocatione seruauit quam in simplicitate habuerunt
 ut concaua: transfuga: homicida vero et partida ideo longam penultimam
 q: o longam in i producam conuertunt. sicque omne compositum huius verbi cedens
 mutans e in i producit.

Accentum sibi compositum seruabit eundem.

Quem dede rat simplex sunt concaua transfuga testis

Ifacies ex credo producit ubique.

Sic homicida legis paricidaque cetera iungis.

De accentu.

Composita de cano is. nomina in en terminantia penultimam corripunt: vt lis
en. fidicen. excipitur tибicen quod pro duabus s; breuib; causa euphonie vnā
nat longam.

ibicen longo liricen fidicen breuiabo.

Nomina terrarū i antec habentia corripunt i: vt coassica. vtica. nasica. hysanri;
retica. alemānica. Appellatiua vero vt noia: vesica. formica. mirica: & viro;
n atq; vrbium propria: vt Ludouicus Henricus Monbicus Sandwicus: pro;
unt i ante e. Rusticus tantum pro agricola agresti corripit: cum sit nomen pro
um product. Unde versus.

rusticus arua colit rusticus sydera scandit

Noia terminata in al producunt a in obliquis. vt vectigal. tribunal: preter sal sa
& virorum propria: vt hanibal. hasdrubal. hiemsal.

roduc obliquos al neutrum quos dabit omnes.

eme salis propriumq; viri quod alis breuiabit

hasdrubal & hiemsal sic hanibal hanibalis dat

Scdm petrum helyam ordeaceus dicendum est & non ordeiceus: q̄tia nomina ad
meriam pertinentia accipiunt ceus in possessiuo corripiendo ce. vt malus beta.
uaceus betaceus.

ordea iunge ceus possessiuumq; creatur

actor erit petrus qui rem tibi testificatur

que noia feminini generis habentia i ante na corripunt illam? que ponuntur
eribus sequentibus.

ante na longa fit i tamen hec breuiando notabis

um trutina patina proserpina femina iunge

arcina cum mutina quis fuscina fiscina redde

agina lamina buccina machina consocietur

is elemosina des quod & hac sub lege tenetur

Verbalia in men terminata quo accentu proferuntur? Si a verbis prime coniu
tionis aut quarte descendant penultimas producunt: vt amamen. solamen. aus
men. munimen: exceptis compositis huius verbi do das que sunt prime cōiuga
tis: vt circudamen pessundamen que corripunt a ante men. Sin a verbis scde
iugationis & tertie procedant penultimas grauant: vt regimen. regimez. sedi;
n huius. documen: exceptis verbalibus a verbis in uo diuisis vel in uo coniunctis syl
labis desinentibus que producuntur: vt fluo fluis flumen. acuo acuis acumē. vol;
voluis volumen.

amen verbale fertur medium breuiare

coniuga si prima verbum flectatq; vel ima

estis munimen recte cāpias & amamen

Secunda pars grāmāticē

Sin fuerint terne flexure siue secunde

Verbula tunc breuies regimen documen tibi testes

Excipias a vo vel uo venientia nam tunc

Longum sit nomen vt acumen siue volumen

¶ Nota q̄ hoc nomen Lithostratos acuit penultimam. i. lapidibus stratum ponitur enim a lithos quod est lapis et stratus. et scribitur cum t non cum c. et in prima parte de littera. versus.

Dico lithostratos per t non c lapido sus

Estq; locus stra producas spiraq; prius t.

¶ Effrata et eufrates quantum habent accentum? Effrata vltimam et penultimam acuit sitq; in metris pes dactylicus. Eufrates acuit et finem etiam ac primam pducit. Unde Boetius. Tigris et eufrates vno se fonte refluunt. Et est nomen fluuij.

Effrata corripitur pede dactylicoq; legetur

Produceufrates finem cui semper acutes

¶ Hec verba facio placeo capio cōposita: vt benefacio beneplacito vsu. capio cunda et tertia persona conuulsi causa prime persone accentum seruant.

Si componantur facio placeo capioq;

Accentum seruant sibi persone fere prime

¶ Sincerus ra. rū. vel hic et hec sinceris et hoc sincere. i. purus. pducit penultimam et corripit voluerūt ce. Contra quos p primo Horatius. Has niss est quodcumq; infundis acerscit. Pro seculo Virg. i. in quo libello cui titulus tur de Moreto. Subsidiū sincere foraminibusq; liquet. Versus.

Sincerus vel sinceris ce semper acuto.

Profert accentu nobis sincera fides sit.

¶ Suffoco as. i. strangulare vel per faucem capere: penultimam producit. Ouidius. Suffocent animam dira venenatuam. Componitur de sub et foci et non de focus soci. Versusq; ille reprobat. Suffocat extinguit suffocat q; stringit.

Suffoco media semper producta legatur

Et prefoco simul Nasoni crede poete

Prefocent anime noxia mella viam

Suffocent animam dira venena tuam

¶ Trucido crucidas legatur media producta. Unde Virgilius secundo eneid. Sit via vi rumpunt aditus primosq; trucidant. componitur enim de trux et cado cedis cecidi: cuius omnia composita et in i mutantia produciunt cī. contra a cado is. composita ei autē d corripunt.

De accentu.

De trux & cedo componi credo trucido
Ci producta datur velut omnia compositiua

A cedo is ci corripit: sed contra cado que dar.

Nota qualiter differunt surripio & surrepo oia composita de rapio mutant a in i
reptam: sed de repo is cōposita retinent e productum.

Surripio spolio signat surrepo subintro.

Hec duo verba instigo as. & intrico as. penultima acuta legantur.

Instigo simul intrico producta legantur

Stiga notat stimulum trica sit equiuocum

Nota qd hoc participiū recessit a. um. si syllaba pducta vel correpta proferri pōt
nam censo is. sui. censitum penultima correpta facit supinū censio sis. sui. censitū
ducit si syllabā idēq; significant cū hoc verbo censeo es. sui. cēsum scōe cōiugati
is. i. indicare: murmurare: appellare, statuere.

Dico recensitus vel dico recensitus apte.

A verbo quarte nam possunt esse ve terne

Excito as. si a cieo es. citū tu. eueniat corripit penultimā. sin venit a cio is. quar
conjugationis. pducit penultimā.

Excitat a cieo venit excitat cio format

Distant accentu non est distantia sensu

Paulominus due possunt esse dictiones: vt minuisi cum paulo minus ab an
is mis. tuncq; mi in minus acuto proferitur accentu. Si paulominus vnica di
ctio sit penultimam grauat: vt ibi Paulominus consummauerunt me in terra.

Idemq; de nihilominus est dicendum. De paulominus quere versus in tertia p
te de aduerbio. Nota qd alioquin fm catholicon producit antepenultimam scilicet
cto. similiter alicubi acut li in legendo. Quis putas fm Dugl. vna est dictio. Nec
aduerbia quoq; propediem: propemodum: mirum in modum vnico accentu apud

doctores latine lingue viros proferuntur. De hac dictione tenus postposita multis
ualibus: vt hacenus: quatenus: nullatenus varia est sententia quātum ad ac
centum. Nam sunt qui te syllabam in huiusmodi dictionibus produci volunt: qd

nam vero corripit debere asserunt in prosa. Nam in metris semper corripitur. Ca
tholicon dicit dictiones ipsas non esse compositas sed vocum cōgeries quāsdā que
fm vsum vno accentu acuto super ante penultimam posito proferuntur: perinde

q; si vna dictio composita essent. Quatenus per e aduerbium est temporis: & tunc
significat quousq;. Est & loci aduerbium. vt quatenus ibimus. Quatinus per i cō
iunctio causalis significatq; fm Laurentium vallam. Quoniam et in quantum:
catenus. i. intantum. quere versus in tertia grammaticæ parte.

Interiectiones nullam certam accentus regulam seruant fm Priscianū. & Do
natum. Quippe cum & abscondita voce. i. non plane expressa proferantur: & pef
fectus commoti qualitate confundantur in eis & accentus.

Quo accentu pronunciande sunt Prodolor. pronefas: ppudor que interiectiue

Tertia pars grām atice.

ponuntur 7ma artem cum sint due dictiones. Nam interiectio nō componitur duobus accentibus proferri deberent. Sed vsus pro acuit: et reliquā dictionē uat contra regulam.

Prodolor accentum binum dat per documentum

Interiectiua vox non est compolitiua

Pro tamen accentu nostro producitur vsu

¶ Sequitur tertia grām atice pars:

Tertia grammaticæ pars que est dictio. Quid est dictio? Est minima orationis constructe. Quæ est differentia inter syllabam et dictionem? Syllaba est pars dictionis et nihil per se significat. Dictio autem per se significat. Unde dicitur dictio: a dicendo quod dicat aliquid hoc est significet. Sunt species dictionis octo. quæ: Nomen Pronomen Verbum Aduerbius Participium Coniunctio Prepositio Interiectio.

Tertia grām atice pars dictio dicitur esse

A dico dicta species que continet octo.

¶ Quid est nomen? Nomen est quod substantiam cum qualitate significat. substantiam: ut homo animal. qualitatem: ut scientia. Unde dicitur nomen. Ab onoma greco vel a notamen per synocam: quia per hoc notamus uniuscuiusque substantiam et qualitatem.

Dic nomen quasi notamen vel ab onoma greco

Quod fertur proprie nomen signare latine.

¶ Quod sunt species nominum? due. quæ: propria et cōmune. Quid est nomen proprium? quod unius soli conuenit ex prima institutione vel impositione. Unde est quod res eodem noīe proprio appellantur. Non prima impositione id fit: sed eodem nunc pluribus consequenter dato.

Omne tibi nomen proprium vni dicitur esse

Aut multis cōmune velut tiberis fluuiusque

¶ Quod sunt species propriorum et nominum? quattuor. quæ: Prenomen quo romanit: quod ipsi nō proprie proprio preponitur: ut Marcus. Nomen ipsum proprium quod sola appellandi causa datur: ut tullius. Cognomen quod patrem cognationem significat. ut Cicero. Agnomen quod euentum: sicut a patria vel arte: officio: vel facto alicui imponit: ut Arpinas. Unde ista quattuor nomina propria sunt eundem hominem significantia. Marcus Tullius Cicero Arpinas. multiter Publius Virgilius Maro Mantuanus.

Quattuor auctorum normis species propriorum

Prenomen nomen cognomen iungere debes

Agnomen quartum datur exemplum manifestum.

¶ Nomina propria quot modis pluralem habere numerum poterunt? quattuor

De nomine.

gentu: quia euenit sepe eodem proprio nomine duos vel plures nuncupari: vt Ene
anchise filius & Siluius enee. Pyrrhus achillis filius & Pyrrhus epyrotar
Etia thelamontus & Etia oylei filius. Regionum partitione: vt gallia citeri
& gallia vltior opinione: quia quidam opinati sunt multas lunas & multos so
esse auctoritate: vt Hectores: remulos: teucros apud auctores legimus. Qul
s. Illic & multas hectoras esse puta.

uralem numerum propriis natura negauit
ausa tamen quadruplex sibi pluralem sociabit
uentus causa vel cum partitio detur

uctorum cura vel opinio cum varietur

Quid est nomē commune vel appellatiuum? quod multorum commune est: vt
mal: homo: leo. Quot species habet nomen commune principales? quindecim
nominatiuum siue deriuatiuum: gentile siue proprium: fictitiuum: yniocū siue
onymū: omonimū siue equiuocū: collectiū: verbale: interrogatiuum de duob
pluribus: possessiue: patrie: numeri siue ordinis: relatum ad alterum: cōpas
itiuum: & superlatiuium: diminutiuium: patronymicū: variū siue heteroclitū: relati
um: substantiuium: adiectiuium.

Quindenae species nomen cōmune tenebit

deriuatiuum patrium dic fictitiuumq;

ynonymū simul equiuocum verbaleq; nomen.

collectiuium simul ac interrogatiuum

unge relatum quod ad altera sit sociatum

omparat & superat quod diminuit simul addas

Atq; relatiuum patronymicum variūq;

his adiectiuium vel mobile iungeq; fixum

Quid est nomen denotatiui siue deriuatiui: quod a voce sui primitiui nominat
deriuatur: vt a grāma grāmatica. a mons montanus.

Deriuatiuum dic vel de nominatiuum.

Quod primitiui vocem pro nomine sumit.

mons montanus cesar dic cesarianus

Quid est nomen gentile? quod gentem significat hoc est nationem: vt grecus: la
us: francus: anglicus. Quid est nomē patriū? qd significat propriū in aliqua
tione locum vel urbē: vt Romanus: Londoniensis.

Nomen gentile gentem notat aut nationem

urbem designat patrium natione locum ve

nglicus italicus romanus londoniensis.

Tertia pars grāmāticē.

¶ Quid est nomen ficticiū? quod a proprietate sonorū factum est: vt turtur: grus taratantara.

Deq̃ sono vocis nomen tu ficticiū dic

Grus sit in exemplum simul & taratantara tutur

¶ Quid est nomen vniuocū siue synonymū? quod non voce sed significatiōe cū alijs cōuenit: vt ensis mucro gladius.

Synonymum signabit idem diuersaq̃ voce

Vt mucro gladius ensis res vna vocatur

¶ Monyma siue equiuoca que sunt? que voce nō significatiōe conueniunt vt canis latrabile animal: piscē stellāq̃ significat.

Equiuocum plura signabit voce sub vna

Vt stellam piscem latrans animalq̃ canis dat

¶ Collectiū quid est? quod voce singulari pluralitatē significat: vt populus plebs gens turba pars vterq̃.

Dic collectiū singulari plura notare.

Vt populus turba plebs gens pars est & vterq̃

¶ Verbale quid est? quod a verbo formatur: vt oratio. Quot sunt terminationes nominum verbalium? vnde ctm. que? tor vt amator: trix vt amatrix: io vt lectio visio fictio. tus. sus. xus quarte declinationis: vt vicus visus nexus: men: vt acuo is acumen documen: a nuo is. humen que a sc̃ba persona deriuantur & capiunt tū syl labam vt documentum nocumentum: vza vt lectura. mensura flexura: bundus vt moribundus gembundus vitabundus letabundus: bilis vt amabilis effabilis laudabilis: in ax vt dicax loquax multox verbox mordax vorax rapax fallax capax.

Quod venit a verbo nomen verbale vocatur

Tor trix bundus io tus sus men xus bilis vra.

Ax sibi tot fines verbalia nomina poscunt

¶ Nota q̃ nomē verbale terminans in for caret feminino in trix preter tris. tōfor quod dat tontrix: expulsoz expultrix. vnde Eicero. phia est vitioz expultrix: & desensor desentrix: & nutritor facit nutritrix per syncopā.

In for verbale non femineum facit ex se.

Ex tonsore tamen tontrix de nomine dicas

Expultrix legitur & desentrix reperitur

Est etiam epultrix vitiorum philosophia

Nutritor nutritrix format tri syncopa tollit

¶ Nomina verbalia prime conjugationis in tio terminata quamuis deriuantur a supinis in itum utum vel cum habent tamen a ante tio: vt donatio: cubatio: fricas:

*improba verborum veray quod
sine dubio in eadem voluerunt*

De nominibus verbalibus

Ho. lunatio. Sectio tamen frequentius dicitur & secatio.

Ante tiodant verbalia nomina prime

Quamuis tum preat i vel u ccubitum dat

Sicq; cubatio fitq; fricatio de frico frictum

Sectio dicatur persepe secatio raro

¶ Quid est nomen relatiu ad alterum siue ad aliquid dictum? cuius intellectus ab
tertio sensum includit: vt pater filij. par imparis. equalis inequalis.

Alterius sensum claudens sit ad altera dictum

Sic pater nati sensum tenet imparis & par

¶ Quid est nomen quasi ad aliquid dictum? quod quauis habeat contrariu & qua
si semper adherens: tñ neq; ipso noie significat etiam illud nec secum interimit: vt
nox. dies. lux. tenebre. mors. vita.

Est nomen dictum quasi ad altera quod neq; signat

Nec secum perimit quod contra ponitur vt nox

Atq; dies tenebre lux mors contraria vite

¶ Quot sunt denotatiuorum siue deriuatoru noim terminatiões magis principales:
quattuordecim. Anus vel ensis arius vel arium. eius ernus etu ius ius siue icus
cius inus ilis orius siue orum orus ofus vel lentus bundus.

Quattuor atq; decem varios de nominatiua

Dant fines anus arius vel ium simul ernus

Etum iungis eius ius ius icus cius inus

Est ilis acorius orium dicorus & olus

Lentus iugatur & ei bundus sociatur

¶ Unde formant deriuatiua in anus ensis? a nominibus proprijs: vt Romanus &
ceronius Londoniensis. Dicunt tñ venetus a. um. de venetia. ab coibus vt op
pidanus montanus castellanus. ab aduerbijs vt triduanus quotidianus.

Nominibus proprijs formabitur anus & ensis

Romanos ciues dic carmina Virgiliana

Quiq; mercatores sunt ille Londonienses

De quoq; comuni formabis nomen in anus

Sicut montanus villanus meridianus

¶ Quid significat nota terminata in arius? officiu q̄litate exercitatione ve significat
vt tabellari⁹ stipendari⁹ caprari⁹ custos siue exercitator capray. proprietari⁹ cui⁹ p
prietas est. tributari⁹ q̄ soluendo tributo obnox⁹ est. ligatarius fide commissari⁹ q̄ le
gatione fidei commissu passive accipit. In ariu terminata locu vbi res aliq̄ reponit⁹

Tertia pars grāmaticæ.

tur plerumq; significant: vt promptuarium. cellarium. armarium. seminarium: tamē
semen ipsum ⁊ plantarium plantas ipsas denotat.

Arius officium vel formam significabit

Aut exercitium caprarius est tibi signum

Vultarium signare locum quo res posite sunt

Sed semina vel plantaria res quoq; signat

¶ Quid significant nomina terminantia in eus vel in ceus? materiam siue materis
alia: vt a lignum ligneum. lapis lapideus: a creta cretaceus: a beta betaceus. Ter-
ra tamen terrenus facit.

*Materiam signabit eus ceus aut tibi formans

Aureus ex auro terrenus terra creabit

¶ Ernus vnde formatur a terminatis in er tertie declinationis: vt eternus pater-
nus. maternus. veternus. hibernus. ab aduerbijs quoq; vt ab infra infernus: ex
tra externus: supra supernus: heri hesternus: sp̄ sempiternus: noctu tñ nocturnus
diu diuturnus. m̄ m̄ m̄ mensurnus: tacitus taciturnus faciunt.

Ernus ab er firmitat tibi declinatio terna

Mater maternus format pater atq; paternus

¶ Quid significant nomina in etum vel in ctum terminantia: locum crescendi vt a
ficu ficetum: ab oliua oliuetum: a salix c̄s salicetum: a frutex frutectum: a carex c̄s
carectum. Virgilius in bucolicis. Tu post carecta latebas.

Crescendiq; locum signabit nomen in etum

Sicut oliuetum ficetum seu salicetum

Datq; locum ctum carectum siue frutectum

¶ Unde formantur denominatiua in iuus a nominibus: vt festum festiuus: tardus
tardiuus. ⁊ a verbis vottiuus. vt nutritiuus. digestiuus. lucratiuus. ⁊ construunt
quandoq; cum gentino.

Nomina dant iuus & verba velut fugitiuus

Festum festiuus creat indicat indicatiuus

Atq; regunt post se casus quandoq; secundos

¶ Unde formatur derivatiuum in ctus. a nominibus vel supinis: vt paup̄menticius
pigneraticus. ficticius. conducticius. ascripticius. dediticius.

Tucius efficies a nomine siue supino

Pignera dat ticius sic fictum ficticius dat

¶ Inus vnde formatur ab animalibus brutis: vt caprinus. ouinus. taurinus. leon-
inus. a numerorum nominibus: vt binus trinus. a secunda quoq; vel tertia des-
clinatione vt francus francianus. mācus mācinus. mare marinus. adulter adul-
terinus vel p̄tinus. c̄forinus. collinus. palatinus. numātinus. ab arboribus oleagi-

De nominibus deriuatiuis.

Abiegnus abies: columnus a collo: ficulnus a ficu: quernus a quercu.

De brutis inus formes taurinus ouinus.

Sic vesper vespertinus mare dico marinus.

Dat censorinus censor collinaq; collis.

Dat quercus quernus oleaginus ex olea fit.

Ex abie abigenus erit coriloq; columnus.

Deq; ficu pariter debes formare ficulnus.

¶ Nomina terminata in illis simillima participijs vnde nascuntur significationem habent: vt fictile q; fictum est: aptile quod apertum est: fictile virus quod tictum est: rasile th. quasi rasibile: volatile quasi volans: versatilis gladius quod versatur: fissile li. quia q; cunctis finditur: aquatilis in aqua degens.

Sensum seruat illis venit ex quo participantis.

Fictilis est fictus et apertilis extat apertus.

Rasile rasibile signat tamen vt maro scripsit.

Dicq; uolatile quodq; volans sic cursile currens:

Que dat neutrale verbum sic singula pone

¶ Denominatiua in oris a verbis vel a nominibus verbalibus in or formantur et actiue capiuntur: vt defensorius amatorius. Orium autem locum vbi aliquid sit plerumq; significat: vt dormitorium: pretorium. territorium.

Orius a verbis vel in or verbalibus extat.

Actiueq; notat. sed ium loca significabit.

Defensorius est et dormitoria testis.

¶ Orius vnde formatur? a terminatis in oris addita: vt odorius. canorius. decorus. sonorius: et actiue capiuntur. Virgilius th. passiue ptulit adorus. in eneide. Massi. lique ruunt equites odorora canum vis.

A verbis vel nominibus formabitur orus.

Virgo decora canit carmen mihi voce sonora.

Sed maro passiue sic fert & odora canum vis.

¶ In lentus et osi terminata denominatiua vehementer plenitudinem copiam affectionemque denotent: vt ingeniosus: saxosus: animosus: somnuolentus qui vehementer copiamque horum habet: vinosus frictuosus qui ad hec affectus est: hoc est dissolutus.

Affectu plenum desinat lentus et osus.

Sicut vinosus demonstrat et ingeniosus.

¶ Quedam etiam in osus terminata actionem significant: vt studiosus. quedam passionem: vt odiosus inuidiosus qui patitur odium vel inuidiam. quedam etiam vtrumque

Tertia pars grammaticæ.

Significant: vt voluptuosus formidolosus operosus laboriosus qui facit vel patitur
formidinem laborem voluptatem.

Actum significant studiosus siue perosus.

Passio signatur odiosus et inuidiosus.

Denotat vtrūq; quandoq; quod exit in osus.

Que dat opus formido labor velud est operosus.

¶ In bundus finita non similitudinem sed verbi cuius sunt vin coplāq; significāt
vt moribundus vitabundus letabundus gloriabūds actabundus.

Non similat bundus: sed abūdat siue frequētat.

Vt iactabundus errabundus moribūds.

¶ Quid est nomen diminutiuum? qđ diminutionem sui primitiuū significat.

Que sunt terminationes diminutiuorum vsuales? he. culus: vt grammaticulus:
ventriculus: panniculus: cula: vt meretricula: diecula: nubecula: res recula. Lus
lū: vt vasculum munusculum opusculū. Ellus ella ellū: vt libellus fabella castel
lum lucellum a lucrum. Illus illa illum: vt lapillus pugillus a pugnus: māmilla
sigillū ostilum punctillum vexillum a velū: villum a vinum. Olus ola ola olum:
vt sciolus filiolus aureolus malleolus laureo lapalliolū. Leus: vt acule⁹ oculus
equequleus: lex leguleus. vndo vt homuncio senecio. Et fere hec duo sunt in cio
non plura. Aster finita fere etiam hec sunt diminutua. Surdaster et recaluafter.
Nam reliqua imitatonem potius significant: vt parasiscaster antoniasster philos
phaster.

Nominibus que diminuūt varios dabo fines.

Ellus et illus vltis la lum quoq; iūgitur istis.

Estolus atq; leus simul vncio iūgis & aster.

¶ Nota quod ex diminutuis in nonnullis formamantur diminutua: vt arca ar
cella: arcella arcellula: paulum paululum. pauxillus pauxillulū inq̄st quartus
diminutionis gradus secundū Donatum

Ex illis que diminuunt minuētia formes.

Exarca dic arcula dic arcellula cella.

¶ Que nomina videntur esse diminutua et non sunt? Auunculus cuniculus mus
culus pediculus siue pediculus cucus autis cicer cula nomē leguminis nouacu
la tonloris culter anniculus la. lum. hoc est vnus anni: ridiculus la lum. dignum
risu: et vernaculus la. um. i. domi nostre natus vel vulgaris: vt vernacula lingua
.i. materna vel vulgaris lingua: sunt preterea multa neutra vt vmbra culum ce
naculum crepusculum vinculum amiculum pro quodam genere amictus instar
palij: curriculum pro cursu et pro loco in quo curritur et pro curru. cubiculum in
quo est cubile: cōuenticulum pro conuentu. baculus cuius diminutiuum est bacul
lus: reperitur etiam baculum neutri generis. Quidius libro. xv. Esse solet bacu
lumq; tenens agreste. ascōa persona verborum deriuantur qđā: diuerticulum ver
riculum periculum oraculum propugnaculum obstaculus miraculum ppediculus

De nominibus diminutiuus.

speculum pro speculū a specio cis qđ non est in usu: ferculum a fero fers.

Hec non sunt minuentia: sed tamen esse videntur

Cuniculus sit auunculus atq; pediculus adde

Musculus & cuculus coniunge cicercula dictis

Anniculus cum ridiculusq; nouacula ponas

Et vernaculus his vmbacula vincula iungas

Sunt cenacula suntq; crepuscula curriculūq;

Addis amacula cūq; cubicula sit baculusq;

Et baculum neutri generis posnit quoq; naso

Esse solet baculumq; tenens agreste

Sicq; periculum discrimen notat experimentum

Adde culm quod dat verbi persona secunda

Vt perpendiculum speculum diuerticulumq;

Et conuenticulum quod congregatio fertur

Religiosorum fratrum puta vel monachorum

¶ Notandum etiam qđ quedam diminutia recte formant qđ in significatiōe differunt a suo primitiuo: vt a menta que est herba magnū reddens odorē fit mētula que significat virilia. ab os oris fit osculum qđ significat osculū. ab acu qua vestes sarciunt fit arcicula qua mulieres vtuntur ad capitis ornatu. ab angue serpente fit anguilla piscis. ab aure fit auricula que significat cartilaginem illā que est circa aurium cōcauitatem. & fidicula hoc est chordula sicut neruulus cythare a fide que est cythare sicut festum Pompeum.

Recte formata variant hec significata.

Aciculam cum fidiculam quibus oscula iungas

Auriculam simul anguillam coniungimus illis

¶ Quot causas proferunt diminutia: tribus. necessarie significationis cā. Salu- stius postq; reguli in vnū conuenere. Urbanitatis. Iuuenalis satyra. iij. Unde fit vt malim fraterculus esse gigantum. Adulationis causa vt corculum.

Diminuunt quedam triplici tibi nomina causa

Cum sit opus vel vt urbanus fiam vel adolor

¶ Quid est nomen patronymicum? Est illud quod significat filium vel filiam nepotē aut neptem vel alium descendente: proprie cū a nominibus patrum proprijs deriuantur patronymica. Quot sunt terminationes patronymicorum? quattuor. in des masculina. in as vel in is vel in ne feminina: vt Priamides filius Priami. Peliadis filia. Pelias peliadis vel dos. filia pelei. Adrastine filia vt neptis adra- sti. Acrisione filia acrisij.

Tertia pars grāmāticē.

Sunt patronymicis bis bini deniq; fines
Mascula des faciunt as is ne femina poscunt
Priamides priami natus priamis quoq; nata
Eneis legitur Eneas: sed legeretur
Ne quoq; pauca dabunt velut acrisione nerine.
Sic adrastine que filia fertur adraști

¶ Quomodo formantur patronymica masculina? si eorum primitiva prime sint declinationis aut secunde a grō formantur. prime mutata e in des. vt Eneas eneades hippotes hipotades. anchises anchisades: sed anchisides proprie diceretur. Si secunde primitiva declinationis sint a grō simpli i habente formantur addita des vt priamus priami priamides. duplex ij si fuerit posterior i in a ⁊ addita des: vt antoniades meneciades. si in ei grōs sint et in ides mutat: vt peleus peli pelides egides titides. Tercie autem declinationis si primitiva fuerint patronymica formantur a datiuo addita des. vt hectorides nelsonides antenorides. Poete tñ causa metri aliquando addunt a: vt laomedontides amphitrionides laercia des atlia ciades phetontia des. Aliq; mutant aut demūt litterā: vt sciades scipionia des.

Patronymica sic formabis mascula primi.
Si flexus pater est tunc e mutes genitiui.
In des Eneades exemplum sit tibi verum
Si genitiuus habet patris i tunc des sibi subdas
Priamides testis si duplex ii genitiuo
Posterior mutetur in a: sed ei genitiuo
Ides formabit pelides dat tibi peli
Si flexus terni primum sit des date terno
Hectorides velut est addunt a sepe poete
Vt laertiades dempta est quoq; littera sepe
Vel transmutata sic sciades maro dixit

¶ Qualiter formantur patronymica femina? a patronymico masculino de remotis: vt priamides priamis: antoniades antonias. Que vero in ne terminantur a genitiuo primitiuo formantur: vt adraști adrastine: creus nerine. Si duplex ij in genitiuo fuerit posterius in o mutatur: vt acrisione. Ab eis quoq; masculino primis tui femininum in is vel in eis formatur: eius in is vel in eis mutata: vt peleus pelis vel pelcis filia peli.

Femineum patronymicum dant mascula de si.
Sitq; remota velut priamis tibi priamides dat.

De nomin patronymicis.

Sic antoniades antonias esse probabit.

Ipatriis in genito tibi femineum dabit in e.

Iduplex one formabit vt acrifione.

Eus recto dit is vel eis testistibi pelis.

¶ Que noia pro patronymicis interdū ponūt possessiua: vt iuno dicta est saturnia
i. saturni filia. Scipio Emilianus: hoc est Emilij filius.

Propatronymicis possessiuum bene pones.

Saturni nata iuno saturnia fertur.

Emilij natus dicatur et emilianus.

¶ Notandum q̄ quedā patronymica improprie a nominibus matrum deriuantur
vt Romulus dictus est illiades. i. illie filius et mercurius maiades: i. matie filius.
Et ab auis matris: vt atlantides. i. mercurius atlantis filie filius et inachides
i. epaphus i. inachi filie filius. et a regibus vel conditoribus vt cycropide. i. athe
nenses. ab enea eneade. i. romani vel troiani Item a nomine fratris: vt pheton
ciades. i. sorores phetontis. Virgilius. Tum phetonciades musco circūdat ama
re cortice.

Improprie patronymicum dant nomina matrum.

Romulus illades quem concipit illia mater.

Maternisq; ab auis patronymicum datur esse.

Inachides epaphus ita fertur dant quoq; fratres

Et fundatores et talia nomina reges.

Phetontis phetonciades dixere sorores.

Cycropidis cycrops erat et rex primus et auctor.

¶ Quod modis componitur nomen cuius nomine? tribus quibus? aut p̄ solos mōs
et tunc ex vtraq; parte declinatur vt respublica resimilitaris ecclesiastica priuata
domestica familiaris: excipitur solum alteruter. Nam leopardus non reperitur.
Aut ex recto et obliquo: vel obliquo et recto: et tunc ex parte recti solum declinat
vt orbis terre vel terrarum pater familias: materfa. filiuffa. filiafa. magister milis
tum. tribunus plebis. iuris peritus. vel consultus. triumuir. decemuir. centumuir.
Aut ex duobus obliquis: et tunc manebit indeclinabile. vt huiusmodi: etiusmodi:
illiusmodi: putiuscemodi: cuiusmodi: et. terminantia in modi: vniusmodis ramis pal
marum:

Rectos compone tunc declinabis vtriusq;.

Excipis alteruter leopardus non reperitur.

Obliquis recto cōiunctus non variatur;

Sed declinatur rectus qui consociatur.

Tertia pars grammaticæ.

Iungens obliquos non variabis eos.

¶ Si est nomen propriū viri sequatur nomen propriū loci tanq̃ agnomen vel cognomen. in quo casu ponetur nomen loci: mutabitur in possessiuum non in ablatiuum cum prepositione: vt Ihesus nazarenus non de nazareth. thomas tholosan⁹ non de tholosa. iohannes iodonien⁹ non de londonis. Sin appellatiuum sequatur nomen propriū viri tanq̃ cognomē vel agnomen: in ablatiuo cum p̃positione ponit debet non in possessiuo: vt Richardus de lapide: de monte: non lapidanus nec montanus.

Post nomen propriū mulierum siue virorum.

In possessiuo in propria pone locorum.

Si sit commune sextum da preposito de.

Cesar romanus dicas de monte iohanes.

Demonomen est quod pronomine ponitur: et demonstrationē relationē recte proocationē significat q̃b⁹ nomē caret. Que pronomina sunt demonstratiua ego tu hic et iste. Relatiua que sūt: sui et suus: et is et eius compositū idēz. Que sūt q̃q̃q̃ relatiua et q̃q̃q̃ demonstratiua: duo ille et ipse. Reciproca q̃ sūt: duo sui. et suus.

De demonstratiua pronomina quatuor ista.

Hic ego tu iunge quartum quoq̃ dicitur iste.

Is idem referunt nec in hoc suus et sibi desunt.

Ille scias ipse tum monstrant tum referūtq̃.

Et suus atq̃ sui voluere reciproca dici.

¶ Quid interest inter gr̃s primitiui horum pronomiū mei tui sui et possessiuorum eorumdem meus tu⁹ suus: Dico q̃ mei tui sui nostri et vestri vtimur tantum passive. Meus tuus suus noster et vester actiue sumūtur: vt amor me⁹ quo amo. amor mei quo amor. Unde possessiuis illis q̃q̃q̃ iungitur gr̃s adiectiuorum: vnus sol⁹ ipse: vt memorabor iusticie tue solius. Solius enim masculini generis est: et ad deum refertur.

Dico meiq̃ tuiq̃ sui⁹ nostri quoq̃ vestri:

Passiue sumi meus & tuus et suus atq̃.

Nostrum cum vestrum tamen actiue bene pones.

Christus amor meus est christum me signat amare;

Christus amore mei moratur noto nunc amor illo.

¶ Quid intelligitur in possessiuo: gr̃s sui primitiui ad quem dependēt adiectiua relatiua et substantiua: vt mea vnus opera: tua solus gr̃a. sua ipse culpa. Quidius. Tu mea defuncti damolliter ossa cubare. Relatiua vt idem. Mō mea scripta leges qui sū submotus ad histoz. Substantiuum vt in scriptura. Tuli filium de latere meo ancille tue dormientis.

De pronomine

In possessiuis primi latitat genitiuus

Mobile cui fixum poterisq; referre relatum

¶ Quot sunt pronomina geminata? meme: tete: tutu: sese. Et tunc geminant qñ p affectionē exprimunt. Et arg. Meme assum q̄ feci in me cōuertite tela. & rurū sese. sui & suus reciproca sunt: qñ ad id vnde p̄dierunt reuocantur.

Affectus causa pronomina sunt geminata.

Hec meme tete tutu sese tamen esto.

Cum sermo vocatur ad id quod & ante preibat.

¶ Nota q̄ tunc dicendum est se simplex quando aliquid ostendimus aliquem in alium fecisse. vt xps pro nobis se morti exposuit. Tunc vero sese geminatum dicendum est quando aliquem in seipsum quid fecisse ostendimus: vt in templū Iouis contulit sese.

Se tunc dicamus cum quid fecisse notamus

Erga alium quēq; sese: sed dicere debes

Quādo aliquid mōstras sibi quod quis fecerit ipsi

In castrum sese recipit se dedit hosti

¶ Hec prepositio inter pronomē se postulat precedente nō actō ve casu. Hicō sic. Ciuitas illa est optima cuius ciues inter se virtutem exercent. Hicō sic. Fratres oportet inter se fideli animo esse. Quando autem gr̄us dñs aut ablt̄s antecedit non se sed ipsos dicēdum est gr̄us: vt dissimilis malorum hoīm inter ipsos vita est: Dñs: vt malis hoīb̄s inter ipsos dissensio est. Ablt̄s: vt errores a doctis inter ipsos reprehenduntur. In vero prepositio non se sed ipsum postulat: vt prudēs vir malum qđ in ipsum recidere possit euitat.

Inter se poscit recto quarto p̄eunte.

Si p̄reat genitus ternus sextus petit ipsos

In sibi prepositum non se: sed postulat ipsum.

¶ Quid interest inter illa pronomina hic iste & ille? Si de prima persona aut reb⁹ ad illam pertinentibus intelligimus per hic loquendum est. si secūda per iste. si de tertia per ille. Idem quoq; agendū est de eorum aduerbijs. Terentius in Ecyra Syra. anus phyloti puelle ait. Cur non aut istec mihi etas aut forma: aut tibi hec sententia.

Sic distinguuntur nobis hic iste vel ille

Expedit hic primas personas iste secundas.

Ille sibi ternam personam iungere curat.

Hic meus iste tuus frater fuit ille iohannes.

¶ Nostras & vestras oīs generis sunt: & non tamen patriam nationēq; significāt: sed etiam partes sectam & que sunt huiusmodi.

Tertia pars grāmāticē.

Nostras & vestras genus omne sibi retinebunt.

Nec tantum patriam designant aut nationem

Sed partes sectam quoq; dic ea significare

¶ Syllabice adiectiones pronomini quot sunt: quattuor. met: te: ce: pte. Et pno
mini hic hec hoc vocis cōmunitate iunguntur casibus qui in s desinūt. vt huiusce
hoscē hāscē hūscē. Sed hiccine illiccine isticcine siccin: componuntur adiuncta ei
syllaba. & ne fere semper interrogatiue. Met discretionis causa iūgitur cum ego
sui ille ipse iste. Te pronomini tu iungitur cum tu ad eam reuocatur personam a
qua sumitur: vt stude cur tute non studes. Pte vero significantie causa additur
ablatiuis possessiuoq; non tantum femininū: sed etiam masculinorū & neutrorū:
vt meapte suopte.

Met: te: ce: pte capiunt pronomina quedam

Ille sui simul iste vel ipse tenent & ego met

Hic ce postponit sibi casibus in quibus s est

Te cum tu iungas tantum quando reuocatur

A quo percipitur tu fac cur tute facis non.

Possessiuorum sextis pte p preeunte

Nec dum feminei generis: sed iungito primi

¶ Quot pronomina cōponuntur per nōs: tria. que? Iste hic is. Iste & hic secum
componuntur: vt istic istec istoc. Is vero cum aduerbio demum cōponitur & fit idē
eadem: idem qđ significabis demū.

Casibus in primis componas hic is & iste.

¶ Notandum qđ iste spacio propinquoze ē: & quasi in presentis: & qđq; cum cōtem
ptu profertur. Ille spacio longioze & quasi de absente dicif. Ille etiam aliquādo p
dignitatē aut eminentiā ē. vt Alexander ille magnus.

Dic de presenti spacio simul iste propinquo

Ille tum de longinquo dic cum sit & absens

At cum contemptu quodam bene dicitur iste

Ille notat laudem magnus Cicero fuit ille

¶ Idem pronomē quandoq; ponitur pro etiam tam in nominatiuo q̄ accusatiuo
Unde Cicero hinc cōiuncta est beneficentia quam eandem vel liberalitatem vel
benignitatem appellari licet: id est quam etiam cum nominatiuo. vt prudentia q̄
eadem sapientia est.

Iungis idem quartis rectis etiāq; notabit

¶ Cum quot partibus componūtur pronomina: cum quattuor: cum nominib⁹: vt
huiusmodi eiusmodi istiusmodi &c. terminantia in modi. cum pronomibus: vt
istic: mēte: tutu: sese. cum aduerbijs: vt eccum eccam eccos eccas. ellum ellam.

De pronomine.

cum prepositione ut mecum tecum &c.

Quadruplici parti pronomen iungitur arte

Nominibus pronomibus cum prepositisq;

At aduerbia sunt pronomibus bene iuncta.

¶ Quot modis ponitur is ea id: duobus. Relatiue ut deus diligit bonos. Ego cū colo. Et redditue ponitur: ut is qui deum colit est bonus.

Reddit is atq; refert poni sic sepe videmus

¶ Ipse ipsa ipsum relatiue ponitur in tertia persona. Demonstratiue quando pronomibus demonstratiuis discrete ponitur: ut ego ipse tu ipse. Inuenitur etiam sine pronomine. Virgilius. Ipse ratem conto subigit velisq; ministrat quasi solus. Et figurate cum verbis prime & secunde persone ponitur.

Ipse refert ac demonstrat solus quoq; signat

Atq; figurate tamen prima siue secunda

Verbi persona recte coniungitur ipsa.

¶ Hoc pronomen ille etiam figurate apponitur sed non sine alio pronomine. Virgilius. Ille ego qui quondam gracili modulatus auena. Et tu ne ille Eneas quē dardanio Anchisē Alma venus Phrygiū genuit symeontis ad vndam. Relatiue etiam ponitur: ut ego deum colo & illum cupio videre. Demonstratiue: ut viden tu illum. Redditue: ut ille qui legit discit.

Ille figurate ponas sic ille refertq;

Demonstratiue nonnunq; reddit & ille.

¶ Quomodo differunt is & hic? Is spacio longiore accipitur. Hic vero propinquo re. Multis tamen in locis confunduntur. ut qui prefert virtutem diuitijs hic sane prudens est: vel is sane prudens est. Horatius tamen posuit ille pro is.

Is longo spacio capitur tamen hicq; propinquo

Ille locum tenet is sic Flaccus scripserat olim

Qui didicit patrie quid debeat & quid amicis

Quo sit amore parens qui frater amāus & hospes

Quod sit proscripti quod iudicis officiūq;

Partes in bellum missi ducis ille profecto.

Reddere persone scit conuenientia cuiq;

¶ Quem casum pronomen post se exigit: nullum de sua natura: sed tamen tribus modis gr̃is et adiungitur. Primo modo hoc pronomen suus a. um. posuit: in pro proprijs a. um. Suum grammatici est congrue loqui. Secūdo modo partitione. ut scolarū hic studet: ille scribit: ille disputat. Tercio modo quando nomen laudem

Tertia pars grāmaticæ.

vel vituperiū significans pronomen sequitur: vt ego boni ingenij vel ingenio. En prius moribus penas dabis.

Pronomen post se casum quandoq; secundum

Postulat vt quando partitiō significatur

Cūq; suū propriū notat laus inde paratur

Vel probum genito tunc aut sexto sociatur

¶ De relatiuis.

¶ Quid est relatiuū: qđ refert aliquid pcedens. Quotuplex est relatiuū. duplex. Relatiuum substantie: et relatiuū accidentis. Quod est relatiuum substantie: qđ refert antecedens substantiuū: vt qui que qđ: is suus: ille idem. et scđm aliquos. Alius alter reliquus et cetera ceterum. Que sunt relatiua accidentis: que referūt antecedēs adiectiuū. vt qualis: quātus: talis: tantus: quotus: quotenus. et quotuplex.

Dico relatiua substantiue vocitata.

Illud idem suus is ipsum qui nomen & addis.

Alter cum reliquis alius dant cetera quedam.

Sed talis tantus qualis quantusq; quotenus.

Et quotus quotuplex sunt adiectiua relata.

¶ Quot modis ponitur qui que qđ: tribus modis. Relatiue: vt sum pius. Encliticos raptos qui ex hoste penates. Classe veho mecum. Interrogatiue: vt sed vos qđ tantem quibus aut venistis ob oris. Item infinite: vt nescio quam rem agas. Nota qđ relatiua substantie. Spe pro relatiua accidentis ponuntur: vt non sum is quem credis. i. talis qualē credis. Licet. eptan. lib. 1. Sed presta te eum qui mihi a tenes ris vt greci dicunt vnguilus es cognitus.

Qui querit simul infinitat sicq; refert qui

Vt tibi virgilii monstrant exempla priora

¶ Nota qđ quis et quid nūq; ponūtur relatiue. Sed vel interrogatiue: vt quis es tu. vel infinite vt nescio qđ sis aut qđ agas.

Infinitant aut querunt quis quid referunt non

¶ Quis vel qui ponitur aliquando pro talis. Terentius. quis tibi videor. et Virg. qui iuuenes quantas ostentant aspice vires. Item qui ponuntur pro quō aut ppter quid aut cur: aut qualiter. Terentius. qui scis eos nunc discordare inter se. Item qui istuc cedo.

Pro qualis quis qui poni quandoq; videbis

Dic qui ppter quid pro quomodo qualiter aut cur.

¶ Morandum qđ hec nomina qualis quantus quotus quot cuius et cuias sumuntur relatiue vel interrogatiue vel infinite. Relatiue vt ego sum albus qualis es tu: magnus quantus es tu: oronienſis cuias es tu. Interrog.

Derelatis.

gattine: vt qualis es tu? quotū annū agis? quot nūmos habes? In finite: vt nescio; quantus cuia sis: aut cuia filia sit hec puella.

Hec qualis quātus cuius cuia quotus & quot.

Querunt vel referunt infinitantq; frequenter.

¶ Relatiua q̄ incipiunt a t capiuntur relatiue: et copula mediante: vt ego sum albus et talis es tu. ego sum magnus et tantus est frater meus: ego multos habeo discipulos et tot habet socrates. Redditue: vt ego sum talis et tātus qualis et q̄tus es tu. Infinite bene sequitur coniunctio q; vel vt: vt ego sum talis et tantus vt non egeam opera tua: ego cupio talis esse vt felix videar.

Tot talis tautus referunt copula mediāte.

Reddunt ac infinitant vt quodq; sequente.

Que relatiue geminantur. vel assumunt cūq; vt q̄squis q̄cumq; quotquot quot; cūq; qualisqualis qualiscūq;. Que proprie posita vim habent ipsius relatiui simul cū antecedente distributiuo: vt quisquis aut quicūq; legit discit. i. omnis q̄ legit discit. i. omnis q̄ legit discit. Ponuntur etiā aliquādo pro ipso relatiuo tātū: vt deus oumnia quecūq; fecit: quecūq;. i. que. Et pro distributiuo tantū: vt ego diligo quem cūq; hōiem: id est omnē hominem. Ponuntur etiā infinita: vt Arg. Quicquid erit superanda omnis fortuna ferenda est.

Que geminant et assumunt sibi cūq; videbis.

Sepe relatiue poni vel distributue.

Aut infinite quisquis quicūq; probabunt.

¶ Quis et qui cū quibus et quō componuntur: patet in versibus.

Nunquis cū siquis aliquis nequis dabis enquis.

Quisq; putas quiuis quidem cū quilibet addis.

Quisnā quisq; piam quisq; quicūq; notabis.

De interrogatiuis.

¶ Qnotuplex est interrogatiuum? q̄ntuplex. Interrogatiuum siue dubitatiuum de duobus. De pluribus a duobus. Possessiuum gentile numerale. Qd est? interrogatiuum de duobus: vte vtra vtrum: cui per nomina de duobus dicta respondeatur vt sunt alter aliter vterq; neuter Et p̄ cōparatiua: vt querenti vtra manus dextra dicatur altera siue fortior respondeatur.

¶ Qninq; modis fiet tibi questio prima duorum.

Ast vter ast illi per nomina dicta duobus.

Resq̄ndi velut alter yter neuter simul alter.

Iungis yterq; gradum qui comparat lisq; secundū.

¶ Qd est interrogatiuum de pluribus a duobus? quis: cui respondetur p̄ noia de pluribus dicta et superlatiua: vt querēti. Quis digitorum nobis maxime seruit respondendū est medius siue fortissimus.

Tertia pars grāmaticæ.

Hoc nomen tibi quis vult querere plura duobus.

Cui respondendum per nomina plura duobus.

Summos per gradus bene respondebitur ad quis.

¶ Quod est interrogatum possessiuum? cuius cuium. cui respondendum est per nominationem per nomina quoniam possessiuorum. In alijs vero per genitium: ut cuius est liber interroganti: non mei. sed meus siue domi est dicendum.

Per cuius cuius possessio queritur apte.

Quod poscit casum respondere sibi primum.

Possessiuorum per cetera vult genium.

Dic michi dameta cuium pecus an melibei.

¶ Quid est nomen interrogatum gentile siue patrum? cuius atis. Cui respondendum est per pronomina illa duo nostras vestras: et nomina gentilia: ut cuius est petri respondendum nostras vestras Londoniensis.

Cuius gentile nostras petit et sibi vestras.

Atque loci nomen Cuius est oxoniensis.

¶ Quid est nomen interrogatum numerale siue ordinis? quot quotus quotenus quotuplus. quibus per nomina pluralitatem vel ordinem significantia est respondendum: ut quot annos agis? viginti. quota est hora? prima quoteni arant boues? bini trini etc. quotupla est terra tibi? dupla.

Ordinis et numeri fit questio per quotus et quot.

Quo tenus quotuplex dicas quota nunc hora prima

Quot fratres tibi sunt septem: quotuplex tibi vestis.

Duplex: quoteni bini sulcabitis arua.

¶ Verbum quid est? Pars orationis actionem vel passionem cum modo et tempore significans. Quot significantia verborum? Verbum est filius dei: verbum caro factum est. Verbum est deceptio. Terentius. Cui verba dare difficile est. Et nota quod verba dare est decipere. Sed verba facere idem est quod loqui.

Filius est verbum deceptio parsque loquere.

Do tibi verba notat quod decipio facio sed.

Verba loquor signat tu fac non des mihi verba.

¶ Species verborum principales quot sunt? duodecim. Actiua: passiua: neutra: communis: deponens: imitativa: frequentativa: diminutiva: desiderativa: continuativa: actum corporis non mentis affectum significantia: personalis siue impersonalis. Quid est verbum actiuum? quod in o desinit et accusativum post se poscit. Passiuumque accepta littera ex se facit. Quod modis dicantur verba esse actiua: tribus. voce tantum: ut metuo timeo. significatione tantum: ut facio. noceo. voce et significatione: ut accuso doceo. Que sunt actiua que sub voce passiva significant actionem

De verbo.

et sub voce passiva passionem. *Q*uia illa que pertinent ad sensum vt video audio tango: vel ad timorem vt metuo timeo.

Actum significant actiua: sed excipiuntur

Sensum siue metum que designare videntur

*Q*uot modis construuntur passiva verba cum actio casu: tribus. primo modo resol-
uendo illud passiuum in gerundium: vt capre pascunt siluas. i. pascendo rodunt siluas
Secundo modo quoniam eius actiuus duos regit actus: posterior eorum illius passiuo iungi po-
terit vt doceor grammaticam. tertio modo per synodochem. vt frango furas.

Passiuum verbum quartum quandoque gubernat

Quando gerundium passo tu concipis illo.

Alit aliud verbum capre pascuntur vt herbas

Vel per synodochem veluti mea brachia frangor

Eius & actiuum quartum cum vult sibi binum

*Q*uotuplex est verbum neutrum: quadruplex. Transitiuum. absolutum. neu-
tropassiuum. & neutropassiuum.

Est neutrum quadruplex verbum transit quoque primum

Dic absolutum neutropassiuumque neutra

*Q*uod est verbum neutrum transitiuum: quod quauis in officio actiuus desinat
actiuam significationem & actum post se habeat: vt prandeo piscem sicut ouem ceno fer-
cula multa. passiuum est non nisi in tertio & vtriusque numeri personis habet: vt bibo
bibitur bibuntur. at bibor non dicitur.

Transitiua petunt quartum casum sibi iuugi

Et passiuantur personis plurima ternis.

Prandeo dic. piscem prandentur dic quoque pisces.

*Q*uod est neutrum absolutum: quod actio non iungitur: vt sto nisi figurate. Quot
modis possunt verba neutra & absoluta regere actum casum: quattuor. primo mo-
do per subsidium alterius verbi subintellecti. Virg. in bucol. Formosum pastor co-
ridon ardebat alexim. i. ardendo amabat. Et exultabit lingua mea iustitiam tuam
.i. exultando laudabit. Secundo modo per prepositionem subintellectam: vt commissa mea
pauesco. i. propter commissam meam. Tertio modo per synodochem: vt doleo caput. Quar-
to modo per mutationem accusatiui in aduerbium. Juuenalis. Qui curiosos simulat
et bachanalia viuunt. Et in ecclesia cantat. Cuius fide deum viuunt sancti presul hugo.

Est absolutum quod non poscit sibi quartum.

Vt feruet friget quarto tamen associantur.

Subsidio verbi Corydon ardebat alexim.

Aut ope prepositi sicut commissa pauesco.

Tertia pars grāmaticæ.

Aut per synodochē doleo caput aut resolutus

Cum sit in aduerbium quartus: diu cato viuit

¶ Neutropassiuæ que sunt: quorum præterita sicuti passiuæ circūlocutionē habent
et sunt quattuor. Audeo. gaudeo. soleo. fido.

Neutropassiuæ sunt verbalia quattuor ista

Audeo gaudebo solio coniungito fido

¶ Que sunt verba neutropassiuæ: que sub neutrorū voce passiuorum significatio-
nem habent: et sunt quinq;. Exulo. vapulo. veneo. fio. nubo.

Exulo sic vapulo fio cum veneo nubo.

Passiuum sensum neutrorū voce tenent hec

¶ Quod est verbū imitatiuū: quod in so vel in or terminat et a nobis formatur et
significat imitari moribus. Primitiuū ut a patre patrissō: a matre matrissō. fra-
trissō: a phīs philosophor aris: a rhetor rhetoricoz aris.

Est imitatiuū formatum nomine verbum.

Denotat & mores studium quoq; nos imitari.

Philosophus dat philosophor pater atq; patrissō

¶ Quod est verbum frequentatiuū: quod in to so vel po terminatur: ut ostento as.
curso as. nexo as. ui. et significant actū suoz primitiuoz cum frequentatiōe. ut cla-
mito as. i. frequenter clamo.

To so xo finem dant verbula queq; frequentant

Vt nexo curso sic clamito clamo frequenter

¶ Quod est verbum diminutiū: quod diminutionem sui primitiuū significat. et ter-
minatur in co vel in lo: ut fodico as. albico as. sorbillo as. cauillo as.

Diminuunt colo fodico velut atq; cauillo.

¶ Quod est verbum desideratiū: quod in rio ut esurto finit: et significat nō medi-
tor sed cupio: ut lecturio cupio legere: parturio cupio parere.

Non meditatum rio: sed desideratiuum.

Est verbum pario cupio parturio signat.

¶ Quid est verbum continuatiuum: quod in sco desinit: ut sordesco. cōualesco. Et
significant non inchoationē sed incrementum assiduū atq; continuū. Virgili⁹. Flus-
cus uti medio cepit cū albescere ponto. Itē. iij. georgico. Sin in processu cepit cru-
descere moribus. Hic albescere et crulescere non inchoationē significatiōē signifi-
cant quod ostēdat ex illo verbo cepit illis adiuncto.

Auget continuat dans sco non inchoat apte

Qui sordet sordescat adhnc sacra littera dicit

Hoc est sordidior fiat non incipiat nunc.

¶ Quod est verbum actum corporis non mentis affectum significās: quod in so so

De verbo.

nitur: vt viso is. capesso is. Terentius. Et viso tun an illi infantent. i. venio ad vis-
idendum: vt exponit Donatus. Salusti etiam. Expergiscimi aliquando et rapesci
te rem publicam.

Corporeum motum verbum quod terminat in so.

Signat non mentis affectum: viso videre

Non cupio lignat: sed ad illum yado videndum.

**¶ Quod est verbum personale: quod persona et numero est determinatū: vt amo
amas amat. lego legis legit. Quid est verbum impersonale. qd persona et numero est
indeterminatum: vt sedet iur.**

Quod sibi personā numerum quoq; terminat illud:

Est personale: quod non determinat hoc est

Impersonale sunt tedet amo tibi testes

**¶ Nota q impersonale actiū cum ntō iunctum psonale fit: vt oīa mibi licent: sed
non oīa expediunt: Passiuum impersonale ab actiuo verbo vel neutro actionem
tñ significante formatur. Ab alijs aut defectiuis nullo modo.**

Actiuum sine persona iuncto sibi recto

Fit personale verbum tibi cuncta licebunt

Semper ab actiuis impersonale creabis

Aut neutris illis quibus actio significatur

A defectiuis impersonalia non sunt

**¶ Nota q verbum impersonale passiue vocis actiue est exponendum. Terentius
quid agitur pro quid agis. Statim pro isto exponit Donatus.**

Passiue vocis impersonaleq; verbum.

Actiue debes exponere nam notat actum.

**¶ Notandum q impersonale pñtis tpls infinitiui pñtis tpls iungit. si vero sit prete-
riti vtendū est infinitiui passiuo: vel pterito tpe infinitiui: vt oportet scribere opor-
tuit scripsisse vel scribi. Per participium etiā preteriti tpls hoc idē frequētius bz
vt Terētius. Adulescēt morē gestum oportuit: p morē gessisse. i. placuisse.**

Infinitiuum presentis temporis apte

Temporis eiusdem sine persona dato verbi

Si sit preteriti tunc passiuo puto iungi

Actiui vel preterito vel participanti.

**¶ Aut modi pro alijs ponuntur? Preteritum plusq; perfectum indicatiui modi
tempus pro eodem tempore coniunctim eleganter ponitur: vt si studuisses doctus
euaseras pro euassisses. Imperatiuus p optatiui scripturaruz more ponit: et san-
ctificetur nomen tuum: p vtinā sanctificetur. Optatiuus siue coniunctiu⁹ pro in-**

De participio

finitivo: ut dixisses pro dicere debuisses. Coniunctiuus pro indicatiuo ponitur vel
lim pro volo. Infinitus modus pro preterito imperfecto tempore indicatiui ponit
vnde Salustius. Igitt reges populiq finitimi bello tentare. Quanci ex amicis anxi
lio esse protentabant arant. Idem paulopost. Et romani domi militieq inuenti
festinare parare. alius alium hortari hostibus obuiam ire libertatē patriam pas
rentesq armis tegere.

Pone modi primi ram pro sem tempore quarti

Scripserat hic librum modo si sibi penna fuisset

Pro modo terno posuit scriptura secundum.

Tertius & quartus pro quinto est sepe repertus.

Carmina scripsisses pro scribere ponere debes.

Pro primo quartum pones ut pro volo velim.

Infinitiuum pro tempore pone secundo

Indicatiuorum: sed & imperat hic aliquando

¶ Sciendum verba varios casus regentia non esse coniungenda. male est dicitur
nec nocuisti nec adiuuisti qm mihi & me diuersorum casuum intelliguntur. Bene
vero hoc modo dicitur. nec offendisti nec adiuuisti.

Qui varios casus poscunt ne iungito verba

Sed similes casus poscentia iungere possis

¶ Quando utendum est comodius impersonali verbo passiuē vocis? quando acti?
aliquis dicitur fieri a multis confuse & indeterminate sine certo aliquo nomine vel no
minibus: ut in his vulgaribus. They labour in the fælde. Laborat in agro. They
fycht in the playne. Pugnatur in plano vel in campo. They synge in the quere.
Latatur in choro. Thy synge to mase. to matins to euen songe. to dyner. to soper.
Pulsatur ad missam. ad matutinas. ad vespas. ad ientaculum. ad prandiu. ad
cenam &c. Et nota q non poteris apte dicere. Missa pulsat eo q pulsare actus cor
poris significat. Missa vero res incorporea est.

Impersonale passiuum sumere possis

Quando suppositum certum non respicit vllum

Itur in antiquam siluam: pugnatur in agro.

Et si corporeum verbum quod denotat actum.

Res incorporeas pro supposito sibi iungat

Pulsatur nona non dicas: dicere debes

Ad nonam pulsatur: & ad ientacula dudum

¶ Hare dicitur aduerbium? quia stat ad verbum: hoc est iuxta verbum. Nam
ad iuxta significat sicut in elegantiss pater. Ubi ponenda sunt aduerba in con

De adverbio.

structione? post verbum preter monosyllaba que preponuntur: vt iam nunc tunc cum duz mox vir. Et cetera adverbia que continentur in versibus.

Hec ponuntur verbis adverbia non ne.

Nunc cum dum vix mox & syllaba que tenet vna.

Demonstratiua simul ac interrogatiua.

Et dubitatiua sunt semper prepositiua:

Quod vocat hortatur optat simul associatur.

¶ Que adverbia casus exigunt: Adverbia temporis: loci: quantitatis: et comparatiuis gradus. Temporis adverbia nunc tunc genitiuum exigunt: vt nunc dieruz p his dieb⁹ vel hoc tempore. Terentius. Namq³ hoc tempore obsequiū amicos veritas odium parit. Tūc temporis p illo tpe. Adverbia loci etiā genitiui regunt: vt vbiq³ locorū. i. i omnibus locis. vbiq³ quocunq³ locorum vel terrarum: nūq³ gētiuz minime genitiuum in conutuum illaz. Terentius in Eunuchō ait. Adverbia quantitatis: vt multum parum modicum: sat satis vini bibi.

Ista regunt casus adverbia sepe secundos.

Temporis atq³ loci iungas adverbiaq³ uanti.

¶ A quibus partibus deriuantur adverbia? a seipsis: vt a claz clanculum: a sepe sepius. A nominibus: vt a tull⁹ tullane: latinus latine. A verbo siue participio seu participiali nomine: vt sentio sensus sensim. sto stas statim. singultio singultus singultim. Vel a nomine et verbo: vt a pede et tento pedetentim: a viro viritim: ab hostio hostiatiz: a vice vicissim. A pronomine: vt hic illic: ab hic hec hoc et ille. A prepositionibus vt ab ex extra: ab in intra: ab con contra.

Nominibus tu de propriis adverbia formes

A pronomine vel verbo vel participante.

Sic a preposito iungas adverbia secum.

¶ In quibus casibus ponuntur nomina adverbialiter? in omnibus. Actō. Virg. xi. Fors et vota facit cumulatq³ altaria donis. Stō vt propria nomina locorū & que dam appellatiua: vt domi belli militie humi. Stō vt vesperti forti ruri. Terentius Quem ne ego heri vidi ad vos afferri vesperti. Virgilius. in. iij. georgicorū. Sunt quibus ad portas cecidit custodia forti. Terentius in phormione. Ruri se continebat. Actō: vt propria locorum et appellatiua supradicta post verbum significans motum ad locum. Terentius in andria. Qd³ tu athenas insolens. In Eunuchō. Egorus eo. Ablō vt forte sponte. Virg. in bucolicis. Forte sub arguta cōsiderat ilice. Daphnis. Idem in eodem. Alternis dicetis amant alterna camenc. Alternis. i. alternatim. Propria quoq³ nomina locorum et appellatiua supradicta a loco vel per locum significantia.

Per casus quinos adverbia nomina ponis.

Fors rome ruri romam roma tibi testes.

¶ Quot sunt derivatiuorum adverbiorum species? tres. Aut enim comparatiua:

Tertia pars grammaticæ:

sunt: aut suplatiua: aut diminutiua: vt bene melius optime belle: clare clarius clarissime: primum primum: longe longule.

Tres species aduerbia deriuata tenebunt.

Comparataut superataut diminuentia dicas.

¶ Quod sunt aduerbia locorum interrogatiua? quattuor. vnde: vbi: quo: qua. Quo petit accusatiuum sine prepositione si pp. la nomina sint villarum aut vrbium non composita supradicta quocq; appellatiua cū ppositione: cetera pp. et appellatiua. Unde et qua ablatiuium poscunt simili pacto. Vbi tamen genitiuium postulat si nomina (vt supradictum est) prime aut secunde sint declinationis numeri singularis: vt sui romæ domi Eboraci. Sin tertie declinationis aut pluralis numeri sint: in ablatiuo sunt ponenda: vt rure. Londoniis sui.

Quattuor hec aduerbia sūt loca que tibi querūt

Ad loca quo possit: qua per loca: de petit vnde.

Inq; loco querit vbi quo casum sibi quartum

Vnde petit sextum cum qua: sed vbi variatur.

Nunc genito nunc & sexto casu sociatur.

¶ Inueniunt etiam nomina ciuitatum cū prepositionibus sepe plura: maxime apud historiographos. Unde Salustius. Nam cum brutis ab roma aberat. Idem in iugurthino ad citha opidum constituit.

Sepe locis voces auctores prepositiuas.

Addunt: ad ciuitatem dixit Salustius ille.

¶ Hora & pronomina p aduerbijs ponuntur. Virg. in. ix. hoc nunc ignipotēs celo descendit ab alto. hoc p huc. Idem in primo. Namq; videbat vti bellantes per gama circū. hac fugerent grass premeret troiana iuuentus. hac frigēs instarēt hīc loci aduerbiū est & aliqui temporis. Terentius. hic ego illū comēpsī p me.

Ponitur hic pro tunc dicit Terentius illum.

Hic ego comēpsī p me Maro ponit & hoc huc.

¶ Qualiter differunt intus foris intro et foras? intus et foris iunguntur verbis aut participijs pmanentijs in loco aut motu in loco significantibus: vt ego sto intus: tu ambulas foris: vel motionem in loco: preposita eis ppositione de vt venio de intus: tu uenis de foris: sed intro et foras iunguntur verbis vel participijs significantibus motum ad locum venio intro. exi foras.

Istas foras intro designant ad loca tantum.

Deq; loco simul inq; loco signant foris intus.

¶ Aduerbia terminantia in a que sunt? Ita puta preterea interea postea antea vna qua nequa roma. et. locorum pp. prime declinationis in ablatiuo aduerbi aliter ponuntur. In e terminantur pone pene ne prope nempe quippe sepe inde: et ex eo composita deinde subinde perinde exinde pinde: q; fm p. isclianū. antepe: vltima; habent acutam. Deriuatiua aduerbia in e: vt peregre impune abunde

De aduerbio.

rite. Nota quoque pro aduerbijs in e correptam desinentia inuenimus: vt facile forte sublimē sponte mane. In e producta primitiua non sunt sed deriuatiua a nomini bus scde declinationis quorum datiuus in o. desinēs in e longā eōuertitur et fit ad uerbum: vt clare optime pulchre affabre. i. artificiose sane. Multa tamē ex supra dictis nominibus ipsa terminatione datiu pro aduerbijs ponuntur: vt falso consul to postremo sedulo auspicato angurato manifesto priuato precario merito cito sero modo necessario et necesse dicitur: et eget verbo substantiuo. Sunt et quedam ex eadem declinatione quorum neutra pro aduerbijs accipiuntur: vt multum nimium verum et vero primum et primo. Que sunt aduerbia a nominibus secunde decli nationis deriuata que in e et in ter formantur: patet per versus.

Humane dure large firmeque benigne.

Ignauēque probe vel auare siue proterue.

Inde noue plene vel abunde siue seuerē.

Ample festine blande meste vel amice.

Asperiter munde dice quiter ac inimice.

Ac iracunde temere coniunge superbe.

Preclare pure misere dic prosperiterque.

¶ In i desinentia aduerbia sunt: ibi ubi heri. & tamen here. Iuuenalis in primo Res hodie minor est here & fuit. atque eadem cras deieret exiguis aliquid. Horati? in. ii. sermo. Nam mihi continuam querenti dictus here illic. de medio potare die illa vero in i terminata sunt nomina propria in genitiuo aduerbialiter posita: vt Eboraci. Horuici Tyri Ephesi. Nomina appellatiua: vt belli domi humi. In da tiuo etiam: vt ruri fori vespere: & qui ablatiuus vt supra remozant. In o: vt quan? doctum compositis siquādo nequādo aliqui que ante penultimā habent acutam ne due partes esse putentur. Deriuatiua in o citro vltroque. anglice hyder et theder: or to or fro. intro presso profecto. Illa vero nomina vel pronomina sunt aduerbia liter posita: vt falso merito sedulo cito sero vero vtro vtroque & aliquo eo illo. Que aduerbia in u terminantur: pauca denominatiua diu interdum noctu. Astu enī no men indeclinabile est vt cornu.

Hec aduerbia sunt noctuque diu simul inter

Iunge diu nomen tamen est quod dicitur astu.

¶ In e terminata inueniuntur: sic donec quō donicum Plautus dixit. Et pronomi na hic illic istic: huc illuc istuc: hinc illinc istinc: hac illac istac: adhuc abhinc et de: hinc. Elegantiā horum nota in versibus sequentibus.

Hic huc presentem simul hinc signare locum dic.

Illi qui loquitur istic istuc simul istinc.

Illi cui loquimur variūque locum petit illic.

Illinc atque illuc tibi significare ab vtroque.

¶ In i pauca inueniuntur: semel pol edepol. In am primitiua clam coram.

Tertia pars grammaticæ.

Deriuatiua seu composita neq; nequaq; haud quã neutiq;. Præterea q; quã-
do similitudinis comparationis seu electionis aduerbium est: bisariam trisariam
quadrariam ossariam multisariam obuiam perperã. In em itẽ tandẽ itidẽ ibidẽ
indidem. i. statim ab inde r demum. ppediẽ. In im denominatiua sunt r verbalia
siue participalia: vt partim virtim vicissim hostiatim statim raptim saltim cursu
strictim furi sensim sigillatĩ affati. i. abunde correpta sa syllaba priuati paulatim
presertim confestim tractim carptim ducti. In um primitiua pauca sunt: iterũ fur-
sum rursus rursus prorsus r prorsus quotum. Deriuatiua siue composita sunt
dextrosam sinistrosam: sed plautus dextrorsum deorsum sursum seorsum an-
trosum retrosum vel retrouersum utroqueversum similiter acturi. i. celeriter. Ho-
mina etiam in eadem terminatione aduerbia sunt multum primum propemodum
mirummodum maiorẽminmodum r. In n vt forsitan forsitan. Et in r primitiua
cur et per. quando pro valde accipitur. Inter deriuatiua a nominibus terũ deeli
nationis: vt humiliter fortiter viriliter feliciter prudenter sapienter audacter per
synopam pro audacter a difficilis difficulter a facilis facile non facilliter? vt in ele-
gantiss patet. Ter quater obiter. i. Interim vel iterum dum est in itinere. similiter
paulisper tantisper parumper aliquantisper memoriter aliter. In as ab alio alias.
In es vt sodes hercules. Et numeralia aduerbia a qnq; ad mille quinquẽ r. In
is nimis satis: quod etiã loco nois possitui ponit. Satis satius pro meli. Arg. in
bucolicis. Nonne fuit satius tristes amarilidis iras. Atq; superba pati fastidia
secus. i. segnius. In uerẽ nota non secus ac re iungit.

Est satius melius secius dic segnius esse.

In us correpta. penitus rursus r rursus r prorsus r prorsus: secus id est aliter.

Secus est aliter iuxta: sed c sine visu.

Celtus stirptus funditus radicitus modicus diuinitus humanitus eminus r
cominus aduersus r aduersum nullus pro non. Terentius. et nullus quidem. et
omnia nomina comparatiui gradus in neutro genere nũ singularis aduerbialiter
poni possunt: vt clarius melius iustius.

Comparatiuus in us vt iustius altius atq;.

Cetera lege pari possunt aduerbia poni.

In ens: vt totiens quotiens multotiens aliquoties. In i sat profatis et dũ tarat
et forsit pro fortasse. Horatius in primo sermonum. Dissimili hoc illi est: quis non
vt forsit honorem. Iure mihi inuideat quibus. In r: vt morpax quod est grecum.
quando significat tantũmodo. In ne: nunc tunc hinc illinc istinc. In ps deinceps.

Pax pacis nomen grecum tantũmodo signat.

Interictio tunc vel vox aduerbia pax est.

Quod aduerbia synonyma sunt cum hoc aduerbio statim: patet per versus.

Concito confestim mox protinus ilico statim.

De aduerbio.

Cursim festine festinanterq; repente.

Continuo propere velociter ac properanter

Actutum celere cito mature subitoq;

Vere hec dena nouem sensu funguntur eodem.

Nota q; protinus continuo et statim: preter superiorem significationem que est subito vel cito: significat etiam non ideo quando iungitur negationi: vt nō continuo si furti aliquis accusetur dānare illū index debet. i. nō ideo: versus patet in elegātijs. Quibus casibus en et ecce iunguntur: en notatio et accusatio: sed ecce raro cum actō: sed fere semper cum nominatio.

Rectis an quartis potes en coniungere si vis.

Ecce tibi quartum raro vult: sed fere semper.

Recto preponi deposcit: vt ecce sacerdos.

Pro pridie et postridie qd significat: Postridie non post tres dies: vt nonnulli existimant significat: sed postero die vel die sequente. Pridie significat die precedente: et solet eis adiungi actus casus horum nominis. Calende Nonę Idus: vt pridie Calendas: Nonas: aut Idus Ianuarias: Februarias: Martias: Aprilis etc.

Vt quidam dicunt casus aduerbia poscūt.

Dic pridie nonas idus dic atq; calendas.

His possessiuum nomen coniungito mensis.

Vt pridie maias sunt prelia gesta calendas.

Qualiter differūt affatim media correpta: et affatim media producta.

Si dicas afatim significabit abunde.

Dicas affatim facunde significabit.

Qualiter differunt necesse et necessario. Necesario quolibet sibi verbum addigere potest. Necesse vero tantum verbum substantiuum: vt necessario omnes morimur: necesse est mori.

Iunge necessario cum verbo quolibet apte.

Sed substantiuo verbo coniunge necesse.

Que aduerbia primitiuorum suorum significationem non sequuntur: patet per versus.

Funditus & passim faciusq; fere quoq; statim:

Duntaxat sane seusim actutum quoq; valde.

Significatio fit Anomola semper in istis.

Simul quod significat: Idem est quod pariter et postq.

Pro pariter diceffe simul sic congregat illud.

Tertia pars grāmāticē.

Propostq̄ dic esse simul sic tempora signat.

¶ **P**aulominus vna dictio. i. fere. Alii **p**salmistā. **P**aulominus cōsummauerūt me in terra. **P**aulo minus due dictiones (a lytel lesse) Idem minuiti eū paulominus ab angelis.

Paulo dico minus sic est tibi dictio bina.

Paulominus vna dictio pene notat.

¶ **Q**uatinus i scriptum pro vt ponitur: cum et in medio acuta q̄: vel inquantū sūt:

Quatinus vt petit i: sed quatenus e quia signat.

Denotat inquantum mediam tunc tendit acutā.

¶ **D**um quot significationes habet: tria. tantūmodo cum donec. et quandoq̄ quas: si syllabica adiectio est. Terentius. Ades dū. Item ephodū: agedum.

Dum tria significat tantūmodo cum quoq̄ donec.

Dūq̄ sit adiecta multis quasi syllaba sepe.

¶ **M**inus aduerbium comparatiui gradus cum posito nomine tunc tum facit significatum contrarium. Terentius. Hoc nemo fuit minus ineptus. i. prudentior. Minus etiam pro non ponitur quando iungitur cum sin. vt sin minus. i. si non. et cum quo: vt quō minus. i. vt non.

Iunge minus posito gradui contraria reddet.

Si sin iungatur vel quo non significatur.

¶ **E**ya age agite qualiter differunt. eya siue vni soli siue pluribus dicitur: age vni soli: agite pluribus. Alii. eya age rumpe moras. Item ergo agite iuvenes. Item surge age care pater.

Eya dic cuius age soli pluribus atq̄.

Coniungas agites queras exempla marone.

¶ **U**sque quo quot significat: patet ex versibus sequentibus:

Vndiq̄ q̄q̄ diu donec simul ac aliquando.

Vsq̄ quo tot signat penultima si breuietur.

¶ **Q**uo ad quot significationes habet: quousq̄ quādiu qñ et quantum.

Quando due voces quo ad est quo sit tibi quantū.

Vnica q̄q̄ diu quando quousq̄ notat.

¶ **Q**uare inuentum est participium: vt oratio breuior sit ac dilucidior: omittis re latius: aduerbijs aut conjunctionibus que alloquin in ipsa oratione ponentur.

Participans dedit ars oratio q̄ breuior sit.

Ac dilucidior ne copula siue relatum.

Aut aduerbia ponantur pars hec reperitur.

De participio

¶ Quomodo primo vitatur copula? Dicim⁹ enī legēs discē p lege & discē. quō res patium: vt homo currens mouetur. i. homo q̄ currit mouet. Preterea alie cōiunctiones siue aduerbia. Verba quoq; et alie partes oratiōis vt cognitiōis bene principis reliqua sine labore discuntur. i. postq̄ bene cognita sunt principia. Item mortuo hōie eius tamē anima uiuit. i. q̄ mortuus sit homo. Item viuente rege pax erit in angliā. i. donec vixerit rex.

Copula vitatur sic discē legens bene dicis.

Pro lege discēq; sic nomen quandoq; relatum.

Supplet participans homo currens iste mouetur.

¶ Necessitatis etiā causa inuentū est participium cum multa per participiū dici possunt q̄ aliter non liceret per verbum dici: vt seruanda sunt ciuitatis menia hostes venientes urbem inuadant. Non enī dici potest ne hostes veniant et urbem inuadant. Nam veniant hostes quāuis seruentur menia.

Dicere multa potes: sed non nisi participante.

Que minime per verba licet proferre velut si.

Dicas seruanda sunt menia ne venientes.

Hostes inuadant urbem nonne veniant ac.

Inuadant hostes urbem bene dicere possis.

Nam venient hostes quis tu menia serues.

¶ Quod modis transeunt participia in vniuersales? q̄q; modis. mutatione & structio nis: q̄n p̄struitur cum alio casu q̄ eius verbum: vt amans virtutem participiū est amans virtutis nomen. Saulus adhuc spirans minarū. Et qui continēs est tu facie aprehēdet illam. Salustius aleni appetens sui p̄fus. Temporis amissio: ne q̄n nullum tempus significat: vt amans q̄ amore capus est: vt miseri sunt oēs amantes. Item doctus et eruditus: vt docti et eruditi hōes solent laudari. Comparatione: vt amans amantior amantissimus. Eōpositione: vt innocens indoct⁹ q̄n participium cōponitur cū prepositione cum qua verbum non p̄ponit. Mutatiōe significati: vt amandus q̄n significat non cum qui amabitur: sed cum q̄ est dign⁹ amari: vt merito laudandus est. Cicero. que mutatio etiā in participio actiui futuri aliquid sit. Seneca de naturalibus questionibus. Nullam autem mentionem fecit cometarum non pretermittitur aliquid explorari apud illos comperisset. Pretermittitur dixit pro eo q̄ est talis q̄ pretermitteret. nec tempus significat sed qualitatem hominis et animi voluntatem.

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen:

Dum perdit tempus: dum comparat associamus.

Cum sit compositū cum quo non sit tibi verbū.

Indoctus legitur non indoceo reperitur.

Est etiā nomen cum mutat significatum.

Tertia pars grammaticæ.

¶ Nota q̄ participio in dus non utitur in ablativo absolute: sed tantum cum verbo copulativo unde plerumq; nomen esse videtur.

In dus participans semper passivè tenetur.

Sed nunq̄ sextus absolutus sibi datur.

At substantivum verbum per sepe sequetur.

¶ Nunq̄ ab impersonalibus verbis fiunt participia? Dicitur nisi p̄tessis a tēdet quo utitur Suetonius. Pertesius ignaviam suam.

Impersonale verbum nullū dabit ex se.

Participans nisi pertesius quod dat tiai tēdet.

¶ Que sunt participia q̄ in voce passiva activam habent significationem? Circūspectus q̄ circumspicit quem solemus appellare p̄spiciū. Considerat⁹ qui agenda p̄siderat quemadmodū inconsideratus q̄ non videt qd̄ agat: disert⁹ qui bene disserit. cautus qui cauet hoc est sibi scit cavere: tutus qui tuctur vt tutus potius qui tuetur alios: ignotus aliquando q̄ ignorat. Quintilianus. si q̄ tñ errat ignor⁹. argutus qui arguit hoc est inuestigat: falsus qui fallit. Terenti⁹. Cēsen me aliqua; causam fictam falsam ineptam salte; potuisse p̄loqui. aliqui etiā passivè: vt idē falsus es. i. deceptus contemptus q̄ p̄tinet qd̄ animo satiffacit nō q̄ continet: tacit⁹ q̄ tacet hoc est taciturnus. Virgil⁹. tamē passivè posuit. quis te magne. Lato tacitū aut te. Lasse relinquat. profusus q̄ profundit: scitus q̄ sciens est: discretus q̄ quas litates personarum et rerū momēta discernit: complacitus qd̄ ab activa voce venit sicut fluxus et inueteratus et iuratus a iuro: iuratos enī dicimus q̄ iurarunt & excretos hedos ap̄d. Virg. ab exerno: vt exolet⁹ ab exolere: adultus ab adolefco defectus qui deficit. Marcialis. dulcia defecta modulatur carmina lingua: Cantator signus funeris ipse sui. Quintilianus. Defecta labore senectus.

Activum sensum passiva voce tenent hec.

Consideratus circumspectus iunge disertus.

Cautus & argutus ignotus sic quoq; tutus.

Contentus falsus tacitus profusus habetur.

Situs discretus iuratus complacitusq;.

Excretos exoletos defectus adultus.

¶ Que sunt participia que in voce activa passivam habent significationem? Evidens negocium dicitur qd̄ videtur aperte: non qd̄ videt. Indulgentior facies que pulchra non que alijs indulgeat: sed cui alijs indulgeant. Preterea magnificentissimos ludos dicimus: quasi magnifice factos et honorificentissimos: quasi honorifice factos.

Voce sub activa sunt hec patientia sensu.

Indulgentior ac evidens est magnificensq;.

Iungis honorificens & que formātur ab illis.

Indulgentior ac evidens est magnificensq; Iungis honorificens & que formātur ab illis.

Tertia pars grāmāticē.

¶ Presentis temporis participium: aliqui preteritū significat tēpus. vñ Cicero in bruto. Cum e Sicilia descendens. B. odum venissem. Non enim descendens venerat. s. diu postq̃ discesserat. quod ideo accidit: q̃ latini carent participio preteriti actiui. vnde non recte dicitur. Cum e Sicilia p̃fiscens rhodū venisset: sed e Sicilia p̃fect⁹

Ac presens pro preterito poteris reperire.

Offendi adueniens dicit Terentius ipse.

Et caligantes abrupto sole Micenas.

¶ Cuius generis sunt participia presentis ipsis q̃ substantiuntur: neutri: vt accidens. contingens. antecedens. cōsequēs. dicens. conueniens. presens. continens: apud oratores p̃ firmamento orationis.

Participans presens generis bene dicito neutri

Substantiuatum coniungens sit tibi testis.

¶ Que participia substantiuntur: sunt masculini generis: oriens. occidens. profus⁹ ens. p̃ flumine: cōfluens quo duo flumina concurrunt locus est.

Mascula sunt oriens quod & occido profluo forant.

Confluo quodq̃ creat primū genus ista tenebunt

¶ Que participia substantiuntur: sunt feminini generis: cōtinens p̃ terra aq̃ proxima. sed non vt insula aqua cincta animans. vt Cicero. Ad quas se applicet sui generis animantes. Nonnūq̃ tñ hoc nomen in neutro genere reperit: sed masculis in plurali. Consonans littera p̃ vocali.

Feminei generis tibi participantia sunt hec

Presens quod format hoc verbum contineo si

Terram significet animans & consono. quod dat

Participans presens tibi littera consona cum sit

¶ Qualiter sciendum est nomina sint an participia que formationem in dus finit⁹: torum sequunt⁹: Si a verbis neutris deponentib⁹ renascant noia non p̃ticipia sunt.

In dus finita sunt participia dicta

Ni sint a neutris vel deponente creata

Tunc prisco teste sunt nomina rite vocata

¶ Nota q̃ participium in circumlocutione modi finiti ac personalis verbi possum variatur variato supposito: vt puer doctus est: pueri docti sunt: sed participium in circumlocutione modi infinitiui aut verbi impersonalis possum manet inuariabile: vt oportet nos doctum fuisse. Quando vtendum est participium futuri in rus vñ: duo: quando in vulgari sensus modi infinitiui sequitur verbum substantiuum: et maxime quando aliqua necessitas in illo vulgari implicatur: vt preceptor coeetus est discipulos male intentos discipline pueri sunt castigandi. Laudanda est virtus. Vitandum ab omnibus est.

Tertia pars grāmaticæ.

Participans in rus post sum tu pone vel in dus

¶ Qualiter supplendum est defectum participij? Per qui relatiuum & idem tempus verbi cuius participiū deficit: vt sum qui timebo pro timiturus quod non reperitur: sum qui studebo.

Si tibi participans desit qui pone relatum

Tempus idemq; sin quod deponit fore verbi

¶ Cuius generis sunt participia ad masculos solum pertinentia: vt generās futū ens. Et que ad mulieres solum pertinent: vt nubens nuptus pariturus pariens lactans &c. Sunt oīs generis & figuratiue siue vituperationis causa addiscunt sub stantiis oīs generis.

Sunt omnis generis tibi participantia cuncta

Soli siue mari seu conueniant mulieri

Da futuens generans sexus propriata virilis

Sed lactans nubens nuptus pariens pariturus.

Dicuntur proprie muliebre genus retinere

¶ Sunt quedam que cum formam habeant participiorū tñ carētia tempora nota esse ostenduntur: vt galeatus scutatus & cetera contenta in versibus.

Participi similes sunt he voces galeatus

Scutatus iungas piliatus cum tunicatus

Baccatus calligatus cum manucleatus

Estq; paludatus penulatus siue togatus

Pretextatus cum trabeatus iunge comatus

Addas cristatus bracbeatus cum soleatus

Hastatus stellatus item lunatus habetur

Littera dans atus: & quedam terminat itus.

Turritus cum territus pellitus & vtus

Astutus simul hirsutus cornutus habebunt

¶ Que sunt participia quorum verba in vsu non sunt: patet p̄ versus.

Ista triumphatus erratus seu vigilatus.

Dicq; laboratus decursus sit sociatus.

Et quod annelatus regnatus sunt sine verbis.

¶ Gerundio qualiter differunt participia? Gerundia significant rei administrationem sine tempore. Participia vero tempus significant sine rei administratione. Quando vtendum est gerundio in dī? Post nomen substantiuum loco infinitiui: vt tempus studendi: causa sciendi: gratia ludendi. Et ideo latine non dicitur.

De participiis.

Non est michi respondi sed respondere. Et sit suppositum respondere opus vero appositum. Item habeo mandatum a domino conueniendi te. latinum est. Non latinum sit. Mandatum est michi a domino conueniendi te: sed cōuenire. q: man- datum hic verbum est: illic vero nomen.

Post substantium nomen di conueuienter.

Pone gerundium sequitur nam cetera raro.

¶ Quasi sensus modi infiniti sequitur nomē adiectiuum non gerundio sed ipso infiniti- uo utendū est siue actiuum siue passiuum fuerit: ut dignus est habere opes. vel dignus es honorari. Participia tñ et hec noīa: doctus peritus prōptus timidus cupidus auidus: et gerundū in di: et infinitiuum sibi vēdicant adiūgi: ut timens na- uigare et nauigandi: cupidus videre et videndi.

Infinitiuum post se vult mobile nomen.

Imperium cesar solus tu dignus habere.

Adiectiua tamen doctus promptusq: peritus.

Et timidus cupidus auidus sic participesq:.

Aut infinitum post se poscunt ve gerundum.

Sum cupidus legere dicas cupidus ve legendi.

¶ In do gerundio loco participij phis tñ et noīm verbalium eiusde significatio- nis utimur: ut studendo doctus euadam: vel cum his prepositionibus. Ab e ex i cum de: ut a studendo: ab legendo: e dormiendo: ex meditando: impugnando: cuz vlcendo: de edendo.

Indo participis presentis pono locoq:.

Nominis eiusdem verbalis significati.

Vel cum prepositis his iunge gerundia septem.

Ex de simul ab in cum coniungitur a q:.

Gerundio in dum cum his prepositionibus utimur: ut ob propter inter sine pre- positione etiam iūgitur huic verbo est: ut seruiscendum est deo: placendū est regi. et quandam tunc dicit necessitatem. Cum prepositione ad ponitur gerundium in dū loco infinitiui causam vel rationem superius alicuius dicti significantis. ponit etiā et loco prioris supini: ut vado auditum vel ad audiendum doctrinam.

His cum prepositis dum ponas propter & iter

Ob simul ad quando causam notat aut rationem.

Et sine preposito poteris dum iungere verbo.

Cum substantiuo maiores est imitandum.

¶ Nota q: gerundia in adiectiua nomina elegāter commutamus similia partici- pijs in dus: et eis substantiua adiungimus presertim in gō actō et ablatiuo casu. ut audiendi. Virgilij cā: ad audiendā doctrinam pgo: in legēdis auctorib: laboro.

Tertia pars grammaticæ.

Proq; gerundiuis tu participalia pone.

Cum substantiuis quarto sexto genito ve.

In libris cupio multum sudare legendis.

¶ Supinum in um loco infinitiui post verbū significans motum ponitur: ut eo veenatum. In u vero supinum terminatū nunq̃ iungitur cum verbo significante reditum: ut venatur redeo. Sed cum nomine tñ adiectiuo: ut iocundum auditu delectabile gustu: facile dictu: difficile factu: Post motum significans verbū non ponitur supinum de u: sed nomen in abltō cum prepositione qđ idem significat: ut non rediit hac nocte a cena. Eschpinus dicit. Terentius non cenatu: sic venio a lectiōe non lectu dicendum:

Post motus verbum quod in um sit pone supinum.

Quod fit in u nunq̃ iungas verbo redeunte

Nāq; petit nomen adiectiuū sibi iungi

Res facilis factu fuit hoc miserabile visu

Post verbum reditum signans tu ponere nomen

In sexto debes quob sensum seruat eundem

A cena venio non cenatur bene dico.

¶ Coniunctio pars orationis indeclinabilis est anectens ordinansq; sententiā. Et quod modis ponitur copulatiue: ut hō animal. Ornatus causa preponitur: ut et prudens et fortis fuit cæsar. Disiunctiue: ut legere et non intelligere est negligere. Successiue: ut: Iesus sedebat super pullum et asinam. i. aliqui super pullum et aliquando super asinam. Expositiue pro. i. Quidius. Hanc deus et littem melior natura discreuit. i. melior natura. Item multifariam multisq; modis. qđ pro. i. ponitur: et est figura. Effleregeſſis qñ dictio uel oratio sequens exponit precedentē. vñ Ebiardus. est effleregeſſis exponens dicta priora.

Vnit distinguit: et cum preponitur ornat

Et successiue ponetur et expositiue

¶ Quod modis discopulat et? quattuor. qñ ponitur post pronomen possessiuum ut hic liber est meus et fratris. Qñ sequitur dictionem varios casus exigentem: ut dignus es laudis et premio. Qñ dictiones copulam claudentes eandem construendi rationem non habent: ut Cicero erat eloquens et magni ingentis: Item qñ mediatur inter duo nomina locorum deuersi numeri aut declinatiōis: ut Cicero floruit rome et athenis.

Post possessiuū pronomen post quoq; verbum

Quod varios poscit casus: sic dictio quando

Precedens ipsūq; sequens variant rationem

Ac intermediat duo nomina quando locorum

De coniunctione.

Quo vario casu disponi regula poscit

Tunc sibi dissimiles & vult coniungere casus

Qualiter differunt et 7 q: pence ordines. Nam 7 interponitur: q: postponitur
cui sit vox endetica: 7 facit syllabam precedentem acui 7 seipsum grauari. Quot
sunt coniunctiones endeticæ: tres. q: p 7. ne p an. ve p vel: que semper grauant
syllaba precedente eleuata: nec separantur nec scribuntur 7 proferuntur immedia-
te cum dictionibus precedentibus tanq̃ syllabice adiectiones: vt tuq̃ tunc ture.

Interponitur et: sed sit tibi postpositumq;

Dic ne pro an ve pro vel q; pro et fore postpositiuas

Voces encliticas coniunctas voce priori.

Ac non solum p 7 sed etiam p q̃ accipitur. Elrg. in. iij. Haud secus ac iussi faci-
unt. Terentius in phoe. Nunq̃ e quo inquit ac modo paupertas onus visa est 7 mi-
hi miserum 7 graue. Similiter atq; p q̃ ponitur. Idem in codē. Ne simili vtamur
fortuna atq; vli sumus.

Pro q̃ quandoq; bene ponas ac simul atq;

Haud lecus ac iussi faciunt hic denotat ac q̃

Qualiter sylepsis per coniunctionem copulatiua: qñ verbum adiectiuum vel re-
latiuu3 conformatur oibus dictionibus copulatis in numero saltē: vt ego 7 tu legi-
mus. Sit quoq; t̃hic euocatio. Quomodo sit zeugma: qñ verbum adiectiuū aut rela-
tiuū precedenti conformatur: vt ego 7 tu legis: aut vice versa.

Copula dat zeugma dabit & quandoq; sylepsim

Tu quid ego & populus mecum desideret: audi

Flaccus ait subeunt morbus tristisq; senectus.

Nota qñ coniunctio copulatiua precedit 7 mediat copulata: singularis erit nu-
meri quod et sequitur. vt frater 7 soror mea quam amaui mortua est:

Copula precedens medianq; sequentia prima.

In numero ponit: & tu fraterq; moratur:

De pro quot partibus ponitur: coniunctio disiuunctiua est postposita encliticæ: vt
tu fraterve tuus veniet. Greca prepositio est in compositione solum veniens: vt ve
cor. i. sine corde. Interiectio dolentis est: 7 tunc produci: vt E tibi bethsaida.

Dico ve vel coniunctio sit signat siue grecum

Prepositum cum sit interiectiuaq; vox est.

Vel quot significat: etiam Terētius. Vel rex mihi semper agebat magnas gra-
tias. Significat saltem: vt ibi. Si non suis vatibus credat vel gentilibus. Significat
siue.

Vel dicas etiam vel saltem vel quoq; siue

Tertia pars grāmātica.

¶ Nota q̄ vel ⁊ cetera conunctiones disiunctive conceptionem non faciunt. hec tamen prepositio cū cōcipit. vt apud Quidum. Littoia cum plausu quo clamor superasq; deorū Implere demos.

Per cum; sed nunq̄ per vel conceptio fiet

¶ Ne quod modis ponitur? pro certe. Terentius. ne iste haud mecum sentit. pro non quādo iungitur impatiuo modo: vt Ne pete firmatus pacis dissoluere leges. Ponitur pro vt non vel q̄ non: vt oro ne facias. Ponit̄ q̄q; pro q̄ q̄n constructur cum verbo dehortatiuo: vt prohibeone ingreditaris. Q̄q; interrogatiue ponitur pro an: ⁊ tunc semper ⁊ postponit̄ enclitice: vt tu ne ille Eneas quē Dardanio Anchise Alma venus Phrygiū genuit Symeonis ad vndam ⁊ est imperatiuus huius verbi neos.

Ne q̄ non; certe non imperat atq; rogat ne.

Corripe quando rogat; sed ne per cetera produc

¶ Ne dictio in in vocali finienti aut s ista terminanti solet adiungi ⁊ tunc nunquid significat ⁊ e vel s apocopatur: vt mihin p mihī ne: dixin p dixī ne: viden. i. vides ne: censē. i. censes ne. Idq; apud Terentium in vsu frequēti est.

Dictio vocali finita vel s sibi subdit

Sepe ne pro nunquid e vel s; sed demere debes

¶ Ne dubitatiue siue interrogatiue ponitur cum nec precedente. sic faciam necne ignoro pro an non. sed an supuacue tunc additur. sic ignoro an faciā necne.

Cum nec precedit interrogat aut dubitat ne

An tunc non ponas veniat rex postulo necne

Non dicas an rex veniat te postulo necne

¶ Nedum pro non solum ponitur: sed nedū posteriori parte ponitur: non solum in priori: vt non solum vulnerauit parentē sed etiā interfecit. dicendū est per nedum patrem interfecit nedum vulnerauit.

Nedum non solum signat; sed posteriorem.

Vult partem nedum non solum vult sibi primam

¶ An interrogatiue frequēter ponitur: quādoq; tñ dubitatiue. vt dubito an viuat an mortuus sit.

An querit sepe vult & simul an dubitare.

¶ Nec ⁊ neq; cū duobus suppositis singularibus geminate verbus exigunt̄ plurale. Terentius in adelgis. hec si neq; ego neq; tu fecimus non sinit egestas facere nos.

Nec neq; plurale verbum poscunt̄ geminate

¶ Que sunt cōiunctiones expletive siue completive? Que nulla significationis necessitate sed metri ornatus ve gratia sepe ponuntur: aut ad sententias distinguendas ad elegantiam ve explicandam. Tero aut quidem equidem quoq; em̄ scilicet videlicet Virgi. in. i. Multa quoq; ⁊ bello passus dum conderet; vrbē. Quoq; ibi

De coniunctione

versus causa ponitur pro similiter vel certe.

Vox coniunctiva non causa significati

Ponitur interdum tamen ornatus ratione.

Vel metri causa complet coniunctio versum

¶ Que sunt aduersatiue coniunctiones? q̄ aduersū cōuenienti significant: sed at est vel saltē tñ q̄ quāuis licet verum modo est tñ et tñ alioquin.

Aduersatiua coniunctio conuenienti

Aduersum signat volui prohibet pudor at me.

¶ Saltem quādoq; diminuit. Virg. in. iij. Saltē si qua mihi de te suscepta fuisset ante fugā soboles. at pro saltē: vel p saltē: et aut p saltē inuenit. Ne quoq; in eadē significatione inuenitur. Salustius. Ne illi corruptis moribus victorie obtemperēt. Sī nec et neq; vt nec vna hora auarus negligit lucrum: neq; plus iusticiam.

Saltem diminuit aut at vel ne neq; neq;

¶ Quā quot significationes habet: patet per versus.

Eligit & confert q̄ copulat abnegat auget

Infinitat & assimilat rogat atq; refertur

¶ Quā qñ valde significat positiuo nunq̄ iungit nec etiā cōparatiuo: nisi forte tñ p vel sane vel admodum vel valde vel nimis. Quā pro quātum positiuo iungit. Terentius. Glens q̄ familiariter. i. quantum.

Quam valde signans nunq̄ iungas positiuo.

Sed q̄ pro quantum positiuo iungitur apte

Cum signat valde gradui summo bene iunge

¶ Porro significat quidē: significat etiā postea et procul: et tunc aduerbia scit.

Porro quidem signat & tunc coniunctio prestat

Aduerbium porro procul aut post hac tibi signat

¶ Si quot significat: patet per versus.

Si dubitat causāq; notat simul approbat optat

Abnegat & quāuis significare solet

Dii si qua est celo pietas hic si quia signat

¶ Quā pro quia coniunctio est. Virg. Hec tibi fabor enim qñ hec te cura remordet.

¶ Quā etiam aduerbium interrogatiuū tps. et qñ. i. aliquñ.

Quando notat tempus quando coniunctio nō est.

Pro quia dic quando coniunctio dicitur esse

¶ Quin quot significationes habet: patet per versus.

Quin potius cur non quin vt quin signat & yt non

Tertia pars grāmaticæ.

Insuper & recte dicas quin significare

¶ Si & si idem significant: s^m ordinem tñ variantur. Nam si precedit si sequens clausule adiungit. Terentius. Illud relinquo ei⁹ vite timeo si opituloz. Dulus minas vñ errāt qui si nō ponunt. Quere versus in elegantis de si & si in lra. Seu s scriptū vel significat: ceu c scriptum sicut aduerbiū similitudinis est.

Ceu sicut vult c: seu vel vult s retinere

¶ Heu & neue significant vt non. Virg. Heu pplm antiqua sub religione teneret. Ouidius. Heue operis famam posset delere vetustas.

Hec duo neu neue dic vt non significare.

¶ Ceterum & verū nota cōiunctionaliter posita sunt pro sed: vtrū nomen p cōiunctione interrogatiua etiam ponitur.

Pro coniunctiuis tria nomina neutra locabis

Vtrum cum verum pro: sed sic cetera dans rum

Nomen dic vtrum nec non interrogat vtrum.

¶ Ita aduerbium affirmandi est & aduerbiū similitudinis & cōiunctio rationalis.

Affirmat similat ita tunc aduerbia ponas

Et rationalis ita sit cōiunctio sepe.

¶ Vero & scilicet pronoms solent apud actores sepe coniungi: vt Terentius. Id populus curat scilicet Virgilius. Egregiā vero laudez & spolia ampla referis. Tuq; pueros tuos.

Ponitur ironice vero cum scilicet apte

Quid est proprium prepositionis? preponi suo casuali. Postponuntur tamen quinq; per Anastrophē apud poetas. Sed apud prosam scribentes nisi cum his quinq; pronominibus. Me te se nobis vobis. Et huic nomini quis vel qui in in ablatiuis: vt quicū quocū.

Precedet proprie casum vox prepositiua

Si postponatur per anastrophē esse probatur

Trans tra per & remos maro fert maria omnia circū

Siquicum viuat scripsit Terētius ipse.

¶ Quam vim habet prepositio in compositide? aut cōplet vt preclarus: aut mutat vt pius impius: aut minuit significatum vt tristis subtristis.

Clarus preclarus auget vox prepositiua

Doctus & indoctus mutat minuitq; frequenter

Tristis subtristis ridet subridet apollo.

¶ Si due prepositiones casualē precedāt: posterior casum disponet: vt de ultra mare veni. De post setantes accepit est.

De prepositione

Vni quando due ponuntur prepositiue

Posterior casum semper regit arte sequentem

De post fetantes de sub pede de prope fontes

¶ Que sunt noia posita prepositionaliter: patet per versus.

Versus vel versum dic aduersusq; secundum

Nomina dic esse quarto quandoq; preesse

¶ Que prepositiones non componuntur: patet per versus.

Cum tenus absq; sine citra circa simul erga

Sicut apud iuxta nunq; stant compositiua

¶ Que prepositiones nunq; apponunt sed semper cōponuntur.

Indiuisiue sunt voces prepositiue

Am di dis re se co semper prepositiue

Con simul am circum se separat atq; notabit

Di dis diuersa re plurima sensa probabit.

Nunc retro nunc iterum nunc auget nuncq; negabit

¶ Quot prepositiones semp postponunt: tres. versus vsq; et tenus.

Semper postposite tres voces prepositiue

Dicuntur que sunt versus & vsq; tenus

¶ Notandum q; tenus cū abltō ponit: vt sum tenus attigit ore: et euz grō pñ q; est rerū geminarū: vt Virg. Et crurū tenus a mēto palaria pendent. vel noim carentiū singulari numero: vt athenarū tenus armorū tenus. qdā tñ dicūt illū grñ poni loco ablti more grecorū q; carent abltō.

Singulari numero tenus est vox addita sexto.

Plurali genito rerum si sit geminarum.

Aut si singulari careat numero velut arma

Virgilius dixit summotenus attigit ore

Et crurum tenus a mento palaria pendent

¶ Tenus quid significat: vsq; ad: vt col^o loten. i. vsq; ad colluz: auriū tenus. i. vsq; ad aures.

Vsq; tenus signat simul ad collotenus ysq;

Ad collum debes exponere talia sicq;

¶ Qualiter differunt mere prepositiones et aduerbia casualia: mere ppositiōs sūt ille que casibus seruiūt: et sine illis in appositiones. i. extra cōpositionē pgrue poni non pñt: vt ad de. Aduerbia casualia sunt q; etiā casib⁹ mere pponū seruiunt: et sine casibus posite aduerbia sūnt: vt pone subit. contunx: coram data copia sandi.

Tertia pars grāmaticæ.

Que sunt mere prepositiones acio casui seruientes? patet per versus.

Ad per apud propter penes ob trans preter & erga.

Prepositiua mere dic hec quartum retinere.

¶ Ante coram pre & palā qualiter differunt? patet per versus.

Ante locum tempus personam vultq; notare

Coram personam sibi tantum vult fore pronam

Omnibus adde palam pre designat tibi causam

Aut notat excedi sic recte postulat edi

¶ Cis & citra qualiter differunt? patet per versus.

Cis proprium nomen montis fluiuiq; requirit.

Citra comune: cis rhenum: flumina citra

¶ Quid interest inter circum circa & circiter? patet per versus.

Circum persone circaq; loco societur

Circiter ad tempus proprie spectare notetur

¶ Circum qñ cōponitur cum dictione incipiente a vocali m abijcit: vt circueo circūamictus circūint circūornatus. Si vero cū dictione a cōsonāte incipiente cōponitur m manet integrū: nisi c d q t: tunc m mutatur in n.

Circum vocali iunctum vult m remouere

Sicut circueo monstrat vel circūamictus

Cum non vocali iungatur imo sonanti

Nil remouet nisi c d q t siue sequatur

M mutatur in n velut in circundo probatur.

¶ Aduersus contra & erga sic distinguuntur. Erga in bonum sumitur: vt plus fuit Eneas erga parentes. Aduersus contra in malum: vt aduersus dñm & aduersus xpm eius. contra hostes.

Erga si dicas bona vel tibi tempora signat.

Aduersus contra dicq; notare mala

¶ Nota q extra p ppter ponit. Tereti in phoz. Neq; cognatus extra vnā ancilulam quisq; aderat. i. preter: alie significationes note sunt.

Extra pro preter vel pro sine pone frequenter

Et quandoq; locum tibi denotat exteriorē

¶ Ob in appositione significat propter. Virg. Latus ob auspiciū in faustū moresq; sinistros. In cōpositione vero cōtra vel circū sigt: vt occurro obambulo.

Ob propter contra vel circum significabit.

Dicas ob mores occurrit obambulo testes

¶ Scōm
loquor: si
la quide
aurem.
dica. i. p
te adesse
Posti
¶ Tran
icio is.
Tran
Tran
Est v
¶ Pre
gnifica
bere m
Sign
¶ Sec
prepo
S se
Pro
Dic
¶ Pre
prop
An
¶ Pre
Zus
lieri
gnif
Ac
¶ E
est.
C
C
¶ E
ab
cio
A
I

De prepositione

¶ Scdm multa significat. primo habet notissimum illum sensum: vt scdm platonē loquor: scdm pythagorā disputo. Aliquando significat iuxta. Virgi. Dulcibus illa quidem illecebris ⁊ plena scdm flumina. Accepit vulnus scdm aurem. i. iuxta aurem. Sumitur etiam qñq; pro eo quod est pro. vt scdm te litē do: scdm me iudica. i. pro me pro te. Scdm pro in ponitur. Cicero scdm quietem visus est repente adesse. i. in quiete.

Post in pro iuxta dicas signare secudum

¶ Trans in compositiōe manet integrū qñq; dictiōibus exceptis: scz trano as. traicio is. trado. traduco. ⁊ hec trabea e. vestis regalis de trans ⁊ beo as.

Trans in compositis nil deprimit integritatis

Trano traicio trado traduco remotis

Est vestis trabea regalis trans beo dicta

¶ Preter compositum iuxta significat: vt preterfuit: preter p sine ⁊ qñq; contra significat. Terenti⁹. vt preter ciuū morē atq; legē: ⁊ sui voluntatē patris tñ hāc habere studeat cum summo pbro.

Significat iuxta preter notat & sine contra

¶ Secus pro aliter aduerbiū est. Virgi. Naud secus ac iussi faciūt. Secus p iuxta prepositio. Cecus a um. c in principio nomen est.

S secus est aliter aduerbium tuncq; locatur

Pro iuxta positum casum poscit sibi quartum

Dic cecus nomen visu signare carentem.

¶ Pro quot significat ante: vt sedēs p tribunali. i. ante tribunal vel in tribunali: propter vt p precibus. pro iuxta vel scdm: vt p viribus.

Ante vel in propter iuxta pro dic ve secundum

¶ Pre qñq; ad significat: vt cōtempnū illū pre me. i. ad comparationē mei. Quidi⁹ Ausus apollineos pre me cōtēnere cantus. Pre significat ab vt miser est p mulieris amore. Aliq; valde significat sed in compositiōe: vt precellus. qñq; ante significat. Terentius. Presequar te.

Ad pre significat ab valde pre notat ante

¶ Clam ablatō ⁊ antiquitus actō indifferēter iungit. Terenti⁹. Clam me pfectus est. Clam quoq; aduerbium est.

Clam si prepositum sit casum vult sibi sextum.

Constat ⁊ antiquos clam casu iungere quarto.

¶ In sub super ⁊ subter ad locū significantia actō iungunt. Cū in loco significant ablatō: vt in siluam. sub frondes. sup herbā eo. in silua sub frondibus: sup herba iacio: subter aquā nato: subter densa testudine repo.

Ad loca cum quarto super in sub subter cundo

Iungas inq; loco cum signant iungito sexto

Tertia pars grāmaticæ.

In et sub actō iunguntur cum tempus exprimentur: et tunc sub significat ante vel a Virgi. Sub lucem exportant calathys. i. ante. Indies sub senectutem morimur. i. ante senectutem. Per ut Virg. Sub noctē enra recusat. i. p. In quoq; cum cōtra erga vel ad significat actō iungitur. Erga ut seruanda sunt bona in sententia. Et cōtra ut rex vadit in hostes. Ad ut cōtulit se in castra.

Sub dabis in quarto si tempus significatur.

Et pro per ponas tunc sub vel ponitur ante.

In quoq; designans contra simul ad simul erga.

Quarto iungatur sicuti ratione probatur.

Interlectio quid est? pars orationis partibus interiectiua animi affectus significans. Affectus quod significat? idē q; passio. Quare ponunt greci interlectionem inter aduerbia? qm̄ interlectio vel verbo iungitur: vel verbū ei subiungitur. Quos animi affectus significat interlectio? letitiam. dolorē admirationē et. Que interlectiones letitiam significant. Euax. Euge. Aha. hehe.

Euax letatur simul euge ridet ahahe

Que interlectiones dolorē animi significant. Oah. heh. heu. heheu. proch. ve. Euge. O quot significat: patet per versus.

Odolet atq; vocat stupet indignatur & optat

Littera dicetur tunc o vocalis habetur

Quot significat: patet per versus.

A trina parte comprehenditur arte

Interiectiua vox est & prepositiua

Vocalis nomen sit triplex attrahit omen

Proch interlectio dolor est aut indignationē significat. Terentius. proch deus atq; hoim fidē. Virg. proch iupiter ibi. Sic ait et nris illuserit aduena regnis. Et notandum q; proch interlectio non scribitur cum r.

Interiectiue proch stat vel prepositiue

O spirare potes: sed t ne scribito fine

Et quid significat dictum est supra de coniunctione: qm̄ productū et qm̄ corripitur. Et p. vel corripit: alias productur.

Interiectiue stans ve vel prepositiue

Tunc producatu coniuñctio corripiatur

Que sunt interlectiones admirationē significantes? O et pape: O virum in effabilem. O admirabile cōmerciū. Terentius. O scelestum parmenonez qui hunc supposuit nobis. Idem pape hec superat ipsam Thydem in quibus intelligitur hoc verbum miror.

O quandoq; stupet tunc & casum sibi quartum

De interiectione.

Jungit nam miror poscit subdī sibi vetbum

¶ Que interiectiones timorem aut motū significant? atar. Terentius. Atat data sunt herede mihi verba.

Interiectiua timet ata vox geminata

Vt dixit Chremes atar mihi sunt data verba

¶ Quod partes interiectiue ponuntur? nomen p se: vt infandum. Aīrg. Hauib? infandum amissos vnus ab iram. Malum quoq; apud Terentium in Eunuchō interiectiue ponitur fm. Donatum. Qui malum alij Solus sano seruat domi.

Interiectiue poni dic nomina quedem

Infandum sic pone malum testante poeta

¶ Pronomen quoq; nomini iunctum interiectiue ponitur. vt me miserum me miseram. heu nos infellicissimos.

Interiectiue pronomen nomine iunctum

Ponas me miserum miseram me sic puto dictum

¶ Notādū q interiectiones dolentis sepe datiuo casui iūgunt. Aīrg. Eī mihi q̄lis erat quantū mutatus ab illo. Et quoq; apud eundem. Et tibi ne teneras glacies secet aspera plantas. Et tibi bethsaida. Heu q̄lis dñi vt heu mihi: sepius actū poscit. Aīrg. Heu stirpē inuisā et satis nris cōtraria sataphrycū. Terētī? Heu me miserum q̄ animum tuum ex animo spectauit meo.

Ei terno iungis: heu quarto ponere possis

Sed raro terno coniungas veq; datiuo

¶ Hic est deridentis interiectio. Terentius. Hui tan cito.

¶ De nominibus varijs siue heteroclytis.

Quid est nomen varium siue heteroclytum? qđ casu declinatione genere numero ve varium est.

Dat nomen varium casus numerus genus atq;

Declinatio ceu tibi scripta sequentia monstrant

¶ Que nomina sunt heteroclyta siue varia in casu: patet per versus.

Dat Iesus um quarto reliquis u semper habeto

Urbis nomen in is indeclinabile constat

Sic queuis sumpta vox materialitur extat

Turonis exemplum singularem dat tibi rectum

Presto non alium substantiuo quoq; verbo

Semper iungatur Perottus testificatur

¶ Notandum q̄ hec nomina fas nephas hīr pus ador melos hīr tantū tres casus singulares utrū actū et vñ. Chaos ablatiuum in ofact. plus nominatiuū et gñ

Tertia pars grammaticæ.

singulares generisq; neutri est: pluraliter omnes casus omnesq; genera:

Fas coniunge nefas chaos hirpus adorq; melos iis.

Tres casus tantum primum quartum dato quintū

Sextum finit in o chaos hoc plus pluris habebit.

Tantum singlari casus pluraliter omnes.

¶ Fors nominatiuum vocatiū ablatiū singularem tñ habet: cuius ablatiū aduerbialiter aliqui ponitur. Potis expes mactē nñ et vñ singulares tantum habent. Lues nñ acti et alii singulares habet.

Rectum cum quinto dat fors sextum quoq; forte.

Forte su a libicis tempestas appulit horis.

Dant rectum quintum potis expes macteq; solum.

Vultq; lues rectum quartū sextum quoq; tantum.

¶ Sciendū est q; ceterus aut ceter nō ē: sed caret genere masculino nñ singularis cetera ceterum.

Ceterus aut ceter non prebet cetera recte.

¶ Que noia rectis singularibus carent: patet per versus.

Rectis dificiunt opis et dapis et ditionis.

Sic precis atq; scobis trabis istis addere debes.

Tantidem genito dic tātundem quoq; quarto.

Dic repetundarum tantum vel de repetundis.

¶ Que noia gr̃is dtis et abltis pluralibus carent: q; continentur in versibus Et notandū q; veruatantum et verubus sine gr̃o pluralitñ reperitur: sñr oisibus: marū vinor: virium: et viribus experiunt apud auctores.

Oses mel mare fa rus thus ius ordea vinum.

Plurali genito terno sextoq; carebunt.

Quos mare ius vinum simul os quandoq; tenebunt.

Plurali verua casu careat genitiuo.

¶ Que noia solum acti habet: Instar singularem acti tñ. Suppetias et inficias acti pluralē tñ raro rectū habere videntur.

Instar singularem quartum poscit sibi solum.

Suppetias ac inficias pluraliter ipsum.

Casū dant quartū tantum raro quoq; rectum.

¶ Notandum vice et vicem tantum singulariter dicitur esse. Pluraliter vero os habet casus preter gr̃i.

Dic vice dicq; vicem numero non pluraq; prima.

De heteroclitis.

Sed casus omnes plures p̄ter genitiuum.

Que nomina habent ablatum singularem? que continent in viribus.

Hec ablatiuum singulare indant sibi tantum.

Astu cum celte natu cōiungito spon te.

Que nomina carent vocatiuis casib? patent per versus.

Que querūt que distribuūt referuntq; negantq;.

Infinita quoq; casu caruere vocante.

Nemo caret quinto pariter numeroq; secūdo.

Que nomina prime declinationis sunt et secunde? Ludicer adiectiuū: qui artes exercent ludicram. Virg. xij. eneid. Nec enim leuia aut ludicra petunt premia sed turni de vita et sanguine certant. Ludicrū substantiuum. i. ars hystionica: vel ludi publici. Lan. valla. inquit.

Ludicra dat prima tibi flexio siue secunda.

Adiectiuatur sicuti Maro testificatur.

Est substantiuū tunc flexum datq; secūdum.

Que nomina p̄ secundam declinationem et tertiā variant? patet p̄ versus.

Horum cōposita datur flexura secunda.

Tertia sed dabit is animus cui iungitur annus.

Cera iugū: limus frenū dic arma bacillus.

Clius cum neruus normā cōiungito somnus.

Delphin delphinus elephas dicace lephantus.

Demon presepe presepia demoniūq;.

Iunge sequester eis quod terne siue secunde.

Scorpio sit terne: sed scorpius esto secūde.

Scorpius est signum celi sit scorpio serpens.

Datq; tapes terne Maro datq; tapita secunde.

Iugera sunt terne singulari sitq; secunde.

Vas vasis terni flexus est vasa secundi.

Declinat terna tergus tergūq; secunda.

Non flectas mille per ternam milia flecte.

Que noia per secundā et quartam declinantur variationem: patet per versus.

Hec declinantur per quartā siue secundam.

Est colus atq; domus ficus quoq; fruct? & arbor.

Tertia pars grāmaticæ.

Laurus cū cornus lacus ac monit⁹ monitūq³.

Est specus & pinus istis cōiungito quercus.

¶ Notandū etiam q^d laurus & montus cum sint quarte declinationis carent datis
uo & ablatiuo vtriusq³ numeri.

Casibus in ternis numeri sextis vtriusq³.

Deficiūt laurus monitus si sint tibi quarte.

¶ Que est declinatio huius nominis domus: patet p^{er} versus.

Per quartā dom⁹ est flectēda tibi nisi sextus.

Singularis quart⁹ pluralis & est genitiuus.

In numero vtroq³ semp flexus vtriusq³.

¶ Que nomina sunt quarte in singulari & scōe declinationis in plurali patet per
versus.

Iussus & euentus permissus sint tibi quarte

Singulari numero sunt pluraliq³ secunde

Actus iungatur pluraliter acta feratur

¶ Nota q^d fastus pro superbia quarte pro annali vero scōe declinationis & quarte
est. Lucanus in .x. Nec meus eudoxi iungetur fastibus annis.

Est fastus quarte fastus dica³q³ secunde

Denotat annale fastus fasti genitiuo

Sed fastus tus ui vult a fastidio dici

Fastorum libri descriptio totius anni

Iiq³ dies fasti dicti sunt atq³ nefasti.

In quibus est fatum ius si non dico nefastum.

¶ Nota q^d penus pro annona est neutri generis & tertie declinationis: sed penus
masculini aut feminini generis est quarte declinationis.

Est penus annona terne generis tibi neutri

Sit generis primi quarte generisq³ secundi

Annone prosit portet frumenta penusq³.

Magna penus paruo spacio cōsumpta peribit.

Scripserat & plautus aliud curet sibi penus

Denotat ad victumq³ penus quod pertinet omne.

¶ De noib⁹ genere varijs siue heteroclitis.
Que nomina sunt masculina vel neutra in singulari. Patet per versus.

De heteroclitis.

Singlari numero sunt mascula sunt quoq; neutra

Hecangiportus coralus coraliūq;

Cristallus cubitus crocus um facientia neutra.

Carceris est custos ergastulus est tamen in lum

Aut officina vel dic ergastula carcer

¶ Que nomina sunt masculini generis in singulari et neutri in plurali: patet per versus.

Mascula sunt primo numero: sed neutra secundo

Baltheus infernus sic tartarus est & auernus.

Cetus pro pisce cetorum pluraq; cete.

¶ Que nomina in singulari sunt masculina: in plurali tam masculina q̄ neutra: patet per versus.

Sunt iocus atq; locus plurali mascula neutra

Sunt loca terre sunt argumenti quoq; sedes

Argumenta loci generis pluralia primi.

¶ Que nomina masculina sunt & neutra in utroq; numero: patet per versus.

Mascula vel neutra numero variantur utroq;

Commentarius atq; vadus clypeusq; glomusq;

Tignus in um neutri: sed in us generis tibi primi.

¶ Nota q̄ hoc nomē dicitur in singulari masculini & feminini generis est: in plurali vero ois generis: ut dices et ditia. Hospes quoq; et hospita in singulari dicitur: in plurali tñ aliquñ neutrum inuenitur: sic & sospes.

Mascula singulari numero sit feminea discq;

Omnis plurali generis sunt ditia dices.

In numero primo dic hospes & hospita flecti

Virgilius dixit bellum o terra hospita portas.

Hospita plurali neutrum poterit bene dici

Sospes iungatur hinc sospita neutra putatur.

¶ Que nomina feminina sunt & neutra: patet per versus.

Feminei generis neutriq; sequentia dicas.

Vt margarita margaritum quoq; crusta.

Crustula vel crustum dic singula femina neutrum.

Est ligni similis ve rei tibi crusta vocata.

Tertia pars grāmāticē.

Sed crustam panis vel crustula dicitur esse
Cingula cingite equum cingula sunt hominum
Copula feminei generis sunt copula neutri
Copula diripitur canibus nasone legatur
Fert virgo noui copula nulla viri.

¶ Que noia sunt femini generis in singulari numero et neutra in plurali.

Feminei generis primo sunt neutra secundo
Altilis altilia sic carbasus atq; suppellex
Pascua iungatur plurali neutrificatur

¶ Nota q; noia scientiarū femini generis sunt in singulari numero siue grece siue latine declinentur: sed in plurali sunt neutri generis et secunde declinationis latinorum tantum: vt grammaticē grammatica. logicē logica. rhetoricē rhetorica. phisicē phisica. Et cum grece declinatur earum nomen exprimitur quorum illarū substantia significat. cū vero latine inflectunt earum preceptiones significantur.

Feminei grece generis sunt atq; latine
Singulari numero flexu variataq; primo
Sed sunt flexure plurali neutra secunde
Rhetoricē logicē phisicē dic grammaticēq;
Quarum sub greco substantia significatur
Nomine precepta notat at flexura latina.

¶ Que noia neutra sunt in singulari masculinaq; in plurali.

Singulari neutra plurali mascula sunt hec
Argos cum celum porro coniungito rastrum.
Sunt frenum filum plurali mascula neutra.

¶ Nota q; hoc nomen balneū in pli numero est femini et neutri generis. sed epulū delitium et nundinum in pli tñ femini generis sunt.

Balnea plurali dic neutrum femineumq;
Singula sit neutri zizania iungimus illi.
Dic epulum nundinum delitium fore tantum
Feminei neutro generis variata secundo.

¶ Nota q; plus in singulari est neutri generis tantum: in plurali omnis generis.

Est neutri generis tantum singulariter hoc plus

De heteroclitis.

Sed plus plurali generi bene subditur omni

Nota qd hoc nomē sertum qñq; in plurali est adiectivum qñ adiungit in his notibus flores & corone: vt sertos flores sertas coronas.

Sertum quandoq; dic mobile si sibi iuncti.

Plurali numero flores sint siue corone.

De notibus numero varijs siue heteroclitis.

Que nomina masculini generis raro habent pluralem numerum: patet per versus.

Fumus iunge fimus sanguis cum pulvere limus

Aer sol pontus mundus quoq; viscus & ether

Mascula sunt: sed in his raro pluralia cunctis

Propria cunctorum sic sunt variata virorum.

Sed pro peccato sanguis variatur utroq;

Que nomina feminini generis carent numero plurali: patet per versus.

Hec sunt feminea raro pluraliter acta

Lux labes tabes mors gloria vita fames pax.

Fama senecta salus sitis atq; iuuenta iuventus

Esuries tellusq; lues humus atq; senectus

Arcus celestis predictis additur yris

Inuenies paces vitas luceq; salutes

Mortibus & paulus sese fert sepe fuisse

Addis auariciam dementia quod dat & amens.

Eloquor & sapio cum diligit entia que dant

Indolis & soboles rabies regio plaga proles.

Parsimonia iunge vecordia quod memor atq;

Dat formans in ia secordia pro sapiamq;

Stulticiam pones quibus & fuga iungere debes

Que nomina neutri generis nunq; vel raro pluralem habent: patet per versus.

Pascha lutum fenum simul euū māmona cenum

Manna solum senium nil nihil & nihilum

Tantundem pelagus opus & virusq; polenta.

Ast opus hec numero sunt raro neutra secundo.

Tertia pars grāmāticē.

Iunge salum tabum lac allec sal quoq; letum
Designans mortem cristallum felq; crocumq;
Hisq; gelu baratrum ver vulgus iungito neutrum.
Hec raro numero sunt nomina neutra secundo

*¶ Que nomina in generali preter predicta carēt pñ numero: metallorum liquorū
seminum ⁊ que ad mensuram pensum seu ponderationem pñtinent plurali sepe ca
rent. Que nomina metallorum carent numero plurali: omnia preter es eris. bras
se. ⁊ calibs bis stele.*

Cuucta metallorum dic nomina singula tantum
Excipies era calibs nam Virgilius calibum dat

Antra etnea tonant validiq; incudibus ictus
Auditum referunt gemitum striduntq; cauernis.

Stricture calibum & fornacibus ignis anhelat

¶ Que noia liquorū carent numero pñ: oia preter contenta in versibus.

Equor & vnda fretum mare limpha latex aqua vinum

Pocula fons flumius flumen stagnum lacus amnis

Riuus cum melle potus torrens pluuięq;

Riuulus humores imbresq; niues quoq; rores.

Stilla palus pekagus & gurgēs guttaq; nimbus

Cetera pluralem retinent humentia raro

*¶ Que nomina pertinent ad pensum vel ponderationē: pñpter zinziberum cimis
num saccari crocum ⁊ cetere species odorisere que venduntur pondere ac mēsurā
que carent humero plurali.*

Pondera vel pensum tibi nomina vendita que sunt.

Plurali careant vt zinziberum piper & que

Venduntur species alie quas credes opelle

¶ Seminum quoq; noia pñ numero carent: preter cōtenta in his versibus.

Ordea frumenta faba melonesq; citrulli.

His plurale damus sic lens far pisa lupinus

Raro feminibus aliis plurale tenemus.

¶ Que noia tñ pluraliter declinantur: que continentur in versibus.

Arma mine proceres antes & menia vires

Diuitie manes epymenia mille penates.

Eximie none simul induiēq; calende

De heteroclitis.

Inducie nuptie nupti gemini pisces quoq; celi.
Insidie nundi fescennine quoq; terme
Frequie sic inferie sponsalia pale.
Excubie gades idus decu simul alpes
Quinquatres & quisquilie cherubin seraphinq;
Inficie quot reliquie tot primitie quot
Et formicales sic iusta virilia cantes
Nomina festorum iungas & multa locorum
Vt floralia neptunalia festa deorum
His encennia festa dei solennia templi
Londonie Thebe sunt vrbes sicut athene
Tres casus tempe grates dic tesqua tenere
Dicas hemonie gratum tempe nemus esse
His intestina simul ilia iungis & exta
Verbera iungantur vitalia viscera castra.
Cum tentoria sunt cunabula dyndima monsest
Adde cibaria flabra crepundia comiciaq;
Hisq; latibula sic genitalia iungito liba
Suntq; case mapalia seu magalia mauris
Niciteria dic precordia rostraq; navis
Illecebre dic esquilie dic argutieq;
At inimicitie raro singulariter esse
Blanditias cum vergilias ocreas quoq; valuas.
Sunt ceremonie clitelles facetieq;
Adde falas latebras plurali littera flectas
Tunc tantum numero quando quod epistola signat
Prestigie nuge coniungas manubieq;
Annales edes ambages iungito vepres.
Sunt optimates hyades lactesq; foresq;
Adde lares lemures plyades syrtes quoq; nares

Quarta pars grāmāticē.

Primores fentes artus coniunge quirites
Hec solum numero tibi sunt flectenda secundo.

¶ Que nōia substantiu in datiu casibus in i adiectiuantur. Frugi. i. bonus vti-
lis parcus diligens. cordi. i. locundus placidus. Et nota cordi esse. i. placere. Te-
rentius. Aut tibi nuptie he sunt cordi. i. placent tibi. Mancipi. i. abilis manus capi
Mancipi non abilis manu capi. Nihil nullius valoris vel precij. Nauci idem si-
gnificat: substantiuatur qñq; et tunc significat nuclei cuticulam. anglice The pyll
of the kynell.

Mancipi cum nihili frugi nemancipi cordi
Nauci iungatur horum nullum variatur.

¶ Sequitur de comparationibus.

Quid est nomen comparatiuum? Quod cum intellectu positiu magis aduer-
biū significat: vt liberalior magis liberalis: fortior magis fortis: et doctior ma-
gis doctus. In oī comparatiua cuius generis: cois: preter vnum duntaxat Senior
quod est masculini trī. Qualiter dicendū latine est. My moder is elder than my
fader by. iij. yere. Water mea maior natu est patre meo tribus annis.

Comparatiuus in or semper cōmunis habetur
Mas tantum senior cui si nomen tribuetur
Femineum natu maior proprie referetur.

¶ Comparatiua vnde formantur? a nominibus adiectiuis significantibus accidēs
quod incrementum diminutionēq; suscipiat: vt ab albo albiōr. a verbo vt a detero
is. deterior. i. minus bonus: non peior a potior poteris vel a nomine potis. hic hec
potior et hoc potius. A participijs que tunc in nomen transeunt vt amans aman-
tior. A prepositionibus siue adverbis: vt extra exterior: vltra vltior. qñ extra
quoq; nomen reperiatur: vt Alrgi. sas extra querere regna. Quō formantur com-
paratiua? a pīo casu desinente in i: vt albus albi albiōr: fortis forti fortior. Que sūt
comparatiua anomala? que contra hāc regulā formātur: bonus melior optimus:
malus peior pessimus: magnus maior maximus: paruus minor minimus: dexter
dexterior dextimus: sinister sinisterior sinistimus: nequā nequior nequissimus: iu-
uentis iunior: multū plus plurimū: qđ voce nō significatione suplatiuū est.

Hec bonus atq; malus magnus paruus quoq; multus
Iunge nequam dexter iuuenis quibus adde sinister.
Non formare suos estimo rite gradus

¶ Que nōia comparatiuis carent? que habent vocalē ante is vel ante us: et acci-
piunt magis aduerbiū: vt pius magis pius: arduus magis arduus: tenuis ma-
gis tenuis: quāuis tenuior apud veteres reperitur. et Iuuenalis egregius dixit p
magis egregium. fm Tardium cōparatiuo et superlatiuo carent. Idoneus me-
diocri principalis singularis sobritus.

8
2
1
X
1
6

De comparatione.

Egregius cenat meliusq; miserrimus horum
Quod dat ius.

Cum preit is autus vocalis or est tibi nullus

Tunc magis accipias.

¶ Que aduerbia siue prepositiones comparationem recipiunt. Ultra vltior vltimus. post posterior postremus. ante anterior caret superlatiuo. pridem prior prius. supra superior supremus. prope propior proximius. citra citerior citimus. intra interior intimus. extra exterior extremus siue extrinsecus. Plautus in truculento. Vobis na perdidisti mala repperi factus sum extrinsecus a vobis. Infra inferior infimus. Et quidam addunt subter subterior. diu diutior diutissimus. et ocys grecum ocior ocissimus. penitus. peniteor penitissimus.

Comparat aduerbium vel vox tibi prepositiua

Vltra post ante pridem supra prope citra

Intra sic extra subterq; diu simul infra.

Ocys vox greca: sed penitus esto latina

Peniteorq; datur simul ocior inde creatur

¶ Nota fm Lau. vllam adiectiuam in ficut terminantia que a facio componunt non suum sed astiticiu faciunt comparatiuum et superlatiuum: vt magnificus magnificentior magnificentissimus. honorificus honorificentior honorificentissimus. munificus munificentior munificentissimus. Mirificus tñ apud Terentium mirificissimus facit. Hanc regulam sequuntur etiam nomina que a dico et loquor componuntur: vt maledicus maledicentior simus. grandiloquus quentior tissimus: que etiam possunt a terminatiue in ens formari.

Nomina que facio dabit in icus hec alienos

Valla gradus formare docet sic dico loquorq;.

Magnificus ita fatidicus sit grandiloquusq;

¶ Nota ois comparatiuus excedit suum positiuum vna syllaba: vt albus albior. preter quinque que patent in versibus.

Voce gradus medii superant primos nisi quini

Iunior & maior peior prior & minor ista

Et non plura suis equalia sunt positiuis

Plus minus est primo sint hec in pectoris imo

¶ Que comparatiua carent superlatiuis: que continentur in versibus.

Ante senex iuuenis adolescens sunt sine summis

Proximus addatur & subter eis sociatur.

Sic memor atq; rudis gradibus caruere supremis

Tertia pars grāmāticē.

¶ Qualiter dicendum est latine. I am eldest of all my brotheren. Senior sum cum ceteris fratribus meis: vel maximus natu cunctorum fratrum meorum. Eodemq; modo de ceteris. Comparatiuus accipitur pro positiuo: vt senior pro senex. Atq; comes senioris acese. i. senis. Idem quoq; tristior ⁊ lachrimis oculos suffusa nitētes. i. tristis. Non est significat minus positiuo s^m Gallam: licet Seruius ita dixerit. Sepenūmero tñ comparatiua diminutiuorum formam accipiunt a neutro addita culus: vt maior maiusculus: grādius grandiusculus: melius meliusculus que regimen seruant comparatiuorum. Terentius. Chais q̄ ego maiuscula est. ¶ Quot modis non potest cum abltō iungi comparatiuus: quinq;. Aut cum comparatio ad duos sit: tunc est eget grō: vt duorum fratrum maior est marius. Aut qñ nō inuenitur abltūs: vt dulcius est mare ponticū q̄ cetera maria. Aut quando inter ipsa adiectiua sit comparatio: vt sum magis albus q̄ niger: et non nigro. Vel cū inter ipsa verba sit comparatio: vt plura audio q̄ credo. Vel cū dictio a qua fit exceptio fuerit in ntō: vt Diomedes fuit fortior q̄ trolant oēs preter q̄ Hector. ¶ Quot modis non potest comparatiuum regere nisi cū q̄: similiter quinq;. Aut cū comparatio sit inter duos: tunc est omnino requirit grām. Horatius. O maior iuuenū. ad duos est pīsonēs loquitur. Aut cum nō inuenitur ntūs: vt nihil est crudelis nece. ⁊ nihil est ipsi seipso carius. Aut qñ relatiuum est terminus comparationis. vt virtus qua nihil est homini melius: colenda est. Aut quando ponitur cum dictione negatiua: vt nullo sis hoīe tardior. Aut quando dictio a qua fit exceptio fuerit in ablatiuo: vt Diomedes fuit fortior omnibus trolantis preter q̄ hectore. Itē quādo dictio cui sit copulatio per q̄ in obliquo est: vt amo matrem melius q̄ patrem.

De superlatiuo.

Quid est nomen superlatiuum: quod ad plures sui generis comparatum superponitur oibus: vel per se prolatum positui intellectum habet cum maxime aduerbio. Quoi sunt terminationes superlatiuorum: octo. due frequentissime in finis ⁊ rim⁹: ⁊ sex præter in limus ximus timus rem⁹ finis nimus.

Octo superlati bene possimus addere fines
Vt finis atq; rimus limus & ximus & timus addis
Iunge finis remus nimus est iis associandus

¶ Superlatius in rimus desinentia quō formantur: a positui in r desinentibus siue secunde siue tertie declinationis fuerint addita rimus: vt pulcher pulcherri⁹ mus: saluber saluberrimus: pauper pauperrimus: a detero verbo deterrim⁹. Exciuntur dexter dextrimus ⁊ sinister sinistimus.

Cum rectus tenet r poteris rimus addere semper
Excipias dexter quod dat timus atq; sinister

¶ Superlatiua in finis desinentia quō formantur: a grīs secunde declinationis addita s ⁊ finis: vt iusti iustissimus: ⁊ a genitiuis tertie addita finis: vt locuples locupletissimus. Exciuntur a secunda que sunt anomala: bonus optimus. malus pessimus: magnus maximus: paruus minimus multus plurimus. et maturus maturimus vel maturissimus: ⁊ nuperus nuperrimus: ⁊ vetus veterimus.

De constructione.

Suscipit i genitus & simus estq; supremus
Excipias magnus parvus bonus & malus atq;
Multus maturus cum nuperus his vetus adde
Datq; superlato solum simus is genituo

¶ In limus quot finitunt? quinq; cum suis compositis: agillimus gracillimus huius
nullimus simillimus facillimus.

Quinq; tenent limus agilis gracilis similisq;
Et facilis cū compositis humilis simul adde.

¶ In rimus quot superlatiua desinunt? duo tñ. maximus & proximus. qđ vocabu
lum dum pro cognato accipit significatū h; possitui. Ideoq; a scriptoribus legum
sepe comparatiue pferit: vt proximiores. i. p;inquieres cognati.

Proximior pro cognato sibi proximus addit

¶ In timus quot desinunt? tria a noibus: dextimus sinistimus & optimus & des
rinata ab aduerbijs siue prepositionibus: intimus vltimus citimus extrimus penit
tissimus a pene.

Da gradui summo timus his aduerbia que dant

Dextimus optimus atq; sinistimus associantur

¶ In nimis quot superlatiua desinunt? vnum tantum: minimus. Similiter finus
vnum duntaxat infimus.

Infimus & minimus infra dant solaq; paruus

¶ In remus quot superlatiua desinunt? tria. postremus extremus quod & extim?
facit supremus.

Dant remus supra post coniungatur & extra

¶ Notandum q; comparatiuus & superlatiuus preter casus proprios etiam possit
uorum suorum regimen seruant: vt ditior es auri: simillimus matri: dignissimus
laude.

Quam vult structurā gradus offerri sibi primus

Illam naturam vult quisq; secundus & imus

¶ Cum suplatiuo iungitur quisq; & non ois. cum comparatiuo ois & non quisq; cū
nomine etiā numerali iungitur non omnis sed quisq;.

Quisq; superlatis & nominibus numeratis

Iungitur ast omnis gradui medio bene iungis

¶ Qualiter dicēdū ē latine. All the beste grāmaryours are absente or away. Op
timi siue doctissimi q; grāmatici sunt absentes. Eueryfourthe yere is lepe yere.
Quart? q;q; ānus bifertilis est. Euerytent schefe must be tythed. Decima queq;
garba ē decimāda. &c. Nota qñ nomē suplatiuū sequēs plī grō caret. Sumēdū est
cōparatiuū illius suplatiuū cū ablatiuo singularis nois defectiuū & signo vniuersali

Quarta pars grammaticæ.

sub adiuncto: vt omni alio vino rubrum est melius: vel inter omnia vina vel gene-
ra vini rubrum est optimum &c.

Sume gradum mediū psummo si tibi desit.

Pluralis genitus vt ferro durius omni.

Hispanum fertur superat vel dic gen⁹ omne.

Flota & quifq; caret genitiuo plurali: loco cui⁹ ſingularis gñs ſumit: vt in do-
vulgari. All the richeſt mēdes godes are taken a way. Diſſimi cuiuſq; facul-
tes ſunt ablate. Optimi cuiuſq; virtus eſt laudanda.

¶ Sequitur quarta pars.

Quarta grammaticae pars que est constructio. siue oratio.

Quid est constructio: est debita dispositio partium orationis in ipsa oratione. Quod aut sunt species constructionis: due intransitiva et transitiva.

Que est cōstructio intransitiua: cuius constructibilia ad idem pertinent vel tanq̃ ad idem: vt vir fortis coronabitur: homo est asinus. Transitiua que est in qua cōstructibilia ad diuersa vel tanq̃ ad diuersa pertinent: vt Tullius diligunt lum suum. Tullius amat Cicronē.

Ultima grāmāticē pars est constructio cuius.

Sunt intrāsitio species tibi transitioqꝫ.

Constructio transiua intransiua et reciproca diuiditur. Retransiua constructio est ex duabus transitiuis composita quando redit actus a patiente in agentem vt oro deum vt pteget me. Doctratur nos virtus vt eam sequamur. Reciproca constructio est quando eadem persona est agens et ptiens: vt bonus humiliat se: melius exollit se: Et de reciproca quod si repropetha: a reci grece qd retro significat et pous petitur. Nam pcar est petere: inde pces.

Transitiobinas specieshabetilla retransit.

Hecqꝫ reciproca ſit quod deſinat repetita.

Transiſſiva diuiditur. nam alia eſt actiui alia perſonarum: intransiſſiva actiui eſt inter ſuppoſitus et verbum: vt ceſar pugnat. cicero ſcribit. Intransiſſiva perſonarum inter duos ſubſtantiuos vel inter determinabile et determinans: vt filius vnicus ciceronis oratoris ſtudet bene. De iſtis ſpeciebus vide plenius in Alber- to.

Est intransitio personarum simul actus.

Actus sed semp̄verbi cū supposito sit.

Sic personarum cum quid determinat illud.

Omniſerat Cicero romane gloria lingue.

¶ Quod modis incipiendus est rectus ordo construendi? quinq. quibus? a vtrā casu: a nō siue supposito sibi p̄ncipalis. Ab aliquo in loco nō vel supposito qđ est infinitus modus cū adiuncto vel adiunctis sibi a verbo impersonali vel illius obliquo ab abltō casu absolute posito.

De constructione.

Quinq; modis sibi principium constructio sumit.

Per quintum primus per rectum sitq; secundus

Atq; vicem recti modus infinitus habebit

Impersonale verbum sextusq; solutus

¶ Quot modis impeditur rectus ordo construendi? quinque. quibus? interrogatione: ut quæ quis. relatione: ut patre sequitur sua proles: negatione: ut neminem offendo: infiniti ratione: ut quicumque osculatus fuero ipse est tenete eum. distributione siue plectica constructione: ut litterarum alie sunt vocales alie consonantes.

Impediunt quinque que sit constructio recta

Infinitio siue relatio questio detur

Distribuensq; negatio dictis consocietur

¶ Qualiter ordinande siue construende sunt partes orationis in ipsa oratione? nomen vel pronomen si vocatiui casus sit constructionem incipiat. nomen deinde suppositum verbi principalis. deinde ipsum verbum principale sequatur aduerbium verbo vel participio coniungatur. gratias casus dictioni illum regenti applicetur. datiuus subinde actus siue infinitus modus suo verbo adiungatur. prepositio suo casui cui seruitur proponatur.

Construe sic casum si sit prepone vocantem

Mox rectum ponas: hinc personale locabis.

Verbum quod primo statues si cetera desint

Tertius hinc casus & quartus sepe sequuntur.

At verbo subdes aduerbia: Subde secundum

Casum rectori: Debet vox prepositiua

Quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa.

¶ Nota quod interrogatiua dictio quecumque pars orationis fuerit cuiuscunque ve casus sit verbum precedere debet. Item obliquus negatiuus ut neminem et aduerbia negatiua ut nunquam per non et alteram partem simpliciter exponi debent. Negatione verbo in construendo preposita: ut nulli prodest otium. nulli pro non et vlli. otium non prodest vlli. Istus autem negatiuus non est resoluendus: sed absolute construendus.

Quando negatiuum verbo constructio iungit

Obliquum per non exponere conuenit illum

Et preponatur tunc ipsa negatio verbo

Sed non soluendus est ipse negans tibi rectus

¶ Notandum quod obliquus antecedentis relatiui nominatiuum siue obliquum in construendo precedit: ut dominum formidabunt aduersarij eius. ab hac dictione dominum

Quarta pars grāmāticē.

incipienda est cōstructio propter relationem huius pronōis eius. sic: dñm aduersū
rñ eius forim labunt. Item cum cuiq; suus mos sit magistrum sui discipuli verean-
tur cuiuscunq; personam gerat.

Obliquus rectum precedere vult aliquando

In constructura sibi facta relatio si sit

Moribus vt matrem sequitur sua filia sepe

¶ Nota si due fuerint clausule quarum altera causalem cōiunctionē possideat: pri-
us construenda est clausula principalis: vt qñ. virtuti incumbis te amo. a verbo
amo incipienda est constructio nisi antecedentis ⁊ relatiui ratio causalem clausulā
principali clausule preferendam postulet: vt cum viderem q̄ plurimos eloquentie
studere eorum diligentie cōgratularar.

Clausula causalis post primam structa fit apte

Ni precedentis ratio vetet atq; relati

Te quod virtuti studeas volo semper amare

¶ Animaduertendū quoq; est dictiones aliquas propter orationis ligaturam or-
natum ve interpositas tanq̄ supfluas in construendo tacendas esse vt quotiē s ab
aduersatiua cōiunctione incipit oratio. hec dictio tñ in ligatura subiuncta constru-
endo abiciatur sic. Et si vel Quāq; vehementer te amem non tñ licentia te corri-
pi sinam. Ita construenda est. Non sinam te licentia corrumpi ⁊ si vel q̄q; amem
vehementer te.

Estq; tacenda tibi quandoq; superflua tanq̄

Dictio structura si sit coniunctio primo

Aduersata loco q̄q; quis licet & si

A clausa tñc est tamen abicienda sequente

¶ Sciendum est loco huius participij ens vel existens cōmodius ⁊ vtilius rela-
tiuum qui cum verbo sum posse subaudiri: vt in Eneide. Hæte mee vires mea ma-
gna potētia solus. i. tu ens qui es solus mee vires ⁊ mea magna potētia ⁊c.

Ens aut existens vice qui bene posito cum sim.

Nos tua progenies celo quibus annuis arcem

Que sumus inter nos tua progeniesq; subaudi

¶ Quid potissime considerandum est in omni oratione vel latina vel vulgari: ver-
bum. Quid ita? quia cognito verbo suppositum simul et appositū statim patebūt.

Respiciet primo queuis constructio verbum

Quod cum sit notum facile est cognoscere totum.

¶ Quotuplex est verbum? duplex personale ⁊ impersonale. personale verbū nñā
pro supposito ante se habet: impersonale vero obliquum loco suppositi postulat

*Ex. 1. amos
us et mox*
De constructione.

Personale petit verbū recto sociari.

Sed tamen obliquis impersonalia iungis.

¶ Quotuplex est verbum personale? quintuplex. Activum. passivum. neutrum. cōsumme. deponens. Quot sunt ordines verborum activorum? septem. ¶ Que sunt verba activa primi ordinis? que exigunt nominativū ante se pro re agente: et actum post se pro re patiente: ut Tullius amat Terentium. Deus non exaudit peccatores.

Diligo tango colo fastidit amat simul audit.

Exaudit video fert verbero percutioq.

Aspicio cedo cum respice despisce sperno.

Contemno cupio desiderat appetit opto.

Agnosco nosco cognosco decipioq.

Fallo capit sumit intelligo consulo iungas.

Et vocat appello rego nomino siue gubernō.

Completo & absolvo sic perficit atq; ministro.

Finit & occido sic torqueo sicq; trucidō.

Obtruncat perimit interficit interimitq.

Et necat & terret metuo formido timere.

Acago cum facio sic que componis ab illo.

Vt nihili parui cale flocci frigeq; feci.

Nataq; de pendo parui flocci nihiliq;

Amittit perdit iquirat & ex quoq; quirat.

Vestigo simul inuestigo comperioq.

Inuenit & reperit acquirit sic lucrifecit.

Et pario gigno genero cum libero pono.

Suscipit & recipit moueo simul adiuuo duco.

Cōmoueo verto conuerto vitupero laudo.

Vulnero cum saucio fugio fugo cūq; repello.

Expellit cogit compellit iungitur istis.

Vincit cum superat auget minuit simul addas.

Extenuo cum diminuo dic delicioq.

Proicio iacio sic precipito quoq; mergo.

unum de pmenten solimno tunc in pmentatione
fert patitur dicit gerit & producit & optat
Quarta pars gramaticæ.

Submergo recreo foueo mordere parare.

Apparat extollit offert suht ordine primo.

¶ De differentiis quorundam hor.

¶ Quod differunt inter se diligo colo & amo. diligimus leuiter. amamus. vehemen-
ter. colimus. i. amamus tñ cum veneratione.

Diligimus leuiter: sed amamus nos vehementer

Et colo signat amat tamen illos quos veneramur.

¶ Fero quot significationes habet: qñq. que patent p versus.

Fert patitur dicit gerit & producit & optat.

¶ Consulo quoti ordinis & quot significationes habet.

Ordinis est primi cum quarto consulo iunctum

Et tunc significat consilium petere

Consulo cum terno iunctum dat septimus ordo

Tunc dare consilium signat mihi consule tulli

Consulo neutrorum iuuat ordine pone secundo

Prouideoq; notat presidiũq; dare

Tu fratris parti tu gnati consule vite

¶ Timeo & metuo te tanq; inimicum factum mihi aliquid mali. Timeo et metuo
tibi tanq; amico ne quid mali tibi eueniat.

Ordine sunt primo metuo timeo data quarto

Septimus ordo tenet hec cum terno sociantur

Hi metuunt hostes dicas metuunt & amicis

¶ Nota q; perdo quãdo habet actiũ significantẽ rem idem est qđ amitto: vt perdi-
di pecuniam. i. amisi pecuniam. Quãdo autem habet actiũ significantem animal
interdum significat amittere. vt pidi patrem: interdum significat destruere: vt
perdam inimicos. i. destruiam.

Amitto perdo signat quoq; destruo perdo

¶ Recipio pro accipere huius ordinis est. si vero datium habeat secundu ordinẽ
neutrorum est & significat promittere: vt recepisti mihi. i. promissisti mihi. Teren-
tius in Phormione. An verebamini ne nõ id facerẽ qđ recepissẽ semel.

Est recipit neutrum cui tunc coniunge datium

Promittitq; notat: sed & accipit hec duo signat.

Tunc est actiuum cum debes iungere quartum

¶ Quomodo differunt parturire & parere. parturire neutrum est et desideratis
num: significat autem eniti et quasi partum desiderare. parere autem actiuum

unum de pmenten solimno tunc in pmentatione
fert patitur dicit gerit & producit & optat
¶ De differentiis quorundam hor.
¶ Quod differunt inter se diligo colo & amo. diligimus leuiter. amamus. vehemen-
ter. colimus. i. amamus tñ cum veneratione.
¶ Fero quot significationes habet: qñq. que patent p versus.
¶ Consulo quoti ordinis & quot significationes habet.
¶ Timeo & metuo te tanq; inimicum factum mihi aliquid mali. Timeo et metuo
tibi tanq; amico ne quid mali tibi eueniat.
¶ Nota q; perdo quãdo habet actiũ significantẽ rem idem est qđ amitto: vt perdi-
di pecuniam. i. amisi pecuniam. Quãdo autem habet actiũ significantem animal
interdum significat amittere. vt pidi patrem: interdum significat destruere: vt
perdam inimicos. i. destruiam.
¶ Recipio pro accipere huius ordinis est. si vero datium habeat secundu ordinẽ
neutrorum est & significat promittere: vt recepisti mihi. i. promissisti mihi. Teren-
tius in Phormione. An verebamini ne nõ id facerẽ qđ recepissẽ semel.

De verbis actiuis.

est r significat in lucem iam emittere r enixas esse: vt quod iam diu parturit aliqui pariet.

Parturit est neutrum optatiuum quoq; ver bũ

Eniti partu signas optareq; partum

Est parit actiuum signans emittere partum

Esse vel enixam quod parturiit parit hec nunc

¶ Nota q; supero as p vincere est actiuum primi ordinis: sed p superesse vel habundare est neutrum significat etiam ascendere.

Actiuum supero pro vincit in ordine primo

Est neutrum supero quando signat superesse

¶ De secundo ordine actiuorum.

¶ He sunt verba secũ ordinis actiuorum: q; erigũt nrũ ante se: r post se actũ cũ gr̃o vel abltõ: vt tu impleuisti horrea tritico: r consulo te remediũ.

Comparo vendit emo venundo siue reuendo.

Estimo cum redimo reprehendit & arguo culpo

Increpat accusat incusat iungere debes

Damno condemno castigo punio mulcto

Implet & euacuat sunt ordinis ista secundi

¶ Quid interest inter accusare r incusare. patet per versus.

Maiores incuso velut matresq; patresq;.

Accusoq; pares dicas aut inferiores.

¶ In verbis precium significatibus quo in casu ponitur precium in ablatiuo semper exceptis his adiectiuis tanti q̃ti cum suis compositis: vt tantidem quantius q̃ti: cuius q̃tilibet: Item pluris r minoris cum sine substantiuo sunt semper ponuntur in gr̃o: vt solutus quantieam emit vult: sed si addantur substantius statim in ablatiuos conuertuntur: vt quanto precio emisti.

Nomen significans precium volo ponere sexto.

Excipias tanti quanti cum compositiuis.

Tantidem pluris & quanticunq; minoris

Hec semper casu debent poni genitiuo

Si sine sint fixis: Sin debes ponere sextis.

Quanti venditequũ nrũ mis tribus estimat illũ

¶ De tertio ordine actiuorum.

¶ He sunt verba actiua tertij ordinis: q; erigũt nrũ an se. r post se actũ r dñũ vt dedo me tibi.

Impendo tribuo do trado prebeo dedo.

Quarta pars grammaticæ.

Prefero prepono simul antepono dicare

Premitto dico subigo cū subiugo subdo

Subiicio cū suppono sic destino mitto

Legat & opponit predicat & obicit atq;

Edico iubet indico cum precipioq;

Nuncio cum natis pre re prohibere yetare

Ac intercidit cōmendo comparo confert

Demonstro prodo declaro cum manifesto

Indicat ostendit dilucidat explicat atq;

Enucleo iungas aperit sic cōmodat addas

Mutuo restituo promittoq; spondeo reddo

Addicit donat accōmodat ordine terno

Ista petunt quartum casum simul atq; datiuū

¶ Lego duas h3 significationes. Legare enim est mittere. vñ dñr legati q; oratores mittantur ab vno pñcipe ad alium quos nos ambasiatores vocam⁹. Vincetiā college dicuntur q; simul ad idem officiū mittuntur. Itē legare est testamento relinquire. Vñ legata. i. relicta & legatarij.

Qui mittit legat testamentoq; relinquit

Indeq; legati qui sunt a principe missi

Quos oratores etiam dixere poete

In testamento tibi sunt legata relicta

¶ Nota q; cōmendo qñ idem est qđ laudo primi ordinis actiuorū est. alij est terti ordinis & significat tradere fidei: vt cōmendo tibi pecuniam aut cōmendo rem meam morie.

Commendo laudo ponatur in ordine primo

Commendo trado fidei fit in ordine terno.

¶ Dare litteras dicimus ei q; fecit litteras ad aliū in dñō: sed dare litteras ad cū dicimus ad quem scribimus in actō cū ad: vt do tibi lras ad fratrem.

Do tibi scripta mea si sumas illa ferenda

Ad te scripta dabo dicendū si tibi scribo

¶ Quomodo differunt mutuo & commodo? commodamus q; eadem restituuntur: vt libros vestes vasa & similia. Mutuamus que nō reddunt eadē: vt pecunias oleū & similia cum & similia & consistunt in pōdere fere numero & mensura.

Cōmodo que rursus eadem mihi restituuntur

De verbis neutris.

Que non redduntur eadem tibi mutuo que sunt

Pondere mensura numero tibi cōmodo vestes

Vasa libros & equos proprie: sed mutuo nūmos

¶ Hoc verbum do das post acm pōt habere duos dativos: vt do tibi pecunias dono dedit filie tue talentū dott.

Do sibi vult binos iungi quādoq; dativos

Post casum quartum tibi do q̄ plurima doti

¶ Reddo quod significationes h̄: significat enim restituere cōsignare & facere: vt reddo tibi pecunias. i. restituo: & nūc est huius ordinis: sed q̄ facere significat quartū ordinis est et dōus actōs petit: vt reddam tē docui vtrū. i. facit. Reddo tibi fās quas frater ad te dedit. i. cōsigno.

Reddo restituo facio cōsignoq; reddo

Reddo tibi nūmos cupio te reddere doctum

Reddo tibi que scripta tuus frater dedit ad te

¶ Que sunt verba huius ordinis q̄ pōt esse ordinis quinti: p̄z per versus.

Ordine sunt terno quitoq; sequentia verba

Impertit donat simul auget cōduplicatq;

Accumulat iungas & cetera talia si sint

Dono tibi munus dono te munere dicās

¶ Que sunt verba huius ordinis que iunguntur tā dativo q̄ accusativo cū ad: duo que: rescribo & mitto.

Sunt duo rescribo mitto terno sociata

Et quarto cum preposito: tibi mitto vel ad te

¶ De verbis actiuis quarti ordinis

¶ Que sunt verba actiua quarti ordinis: que exigūt nūc a se: & post se duos accusativos: vt doceo te artem grammaticam.

Postulo posco peto doceo rogo flagito celo

Exuo cum vestit monet induo calceo cingo

Oro petit quartū simul ac interrogo binum

¶ Que est differentia inter orare et exorare: p̄z per versus.

Denotat oro precor exoro: sed impetro signat.

¶ Celo as. quō variat suos casus: dicimus enī celo tibi hanc rem: celo te hanc rem celo te de hac re

His tribus ecce modis variat celo sibi casus

Celo tibi furtum: te furtum: de quoq; furto

Quarta pars grammaticæ.

Que sunt verba huius ordinis que post primum acti casum pnt habere ablati loco scilicet accusatiui. p. per versus.

Exiit & vestit simul induo calceo cingit

Accingit sexto pro quarto iunge secundo

Exue te vestem simul exue dicitō veste

Et peto vult sextum cum postulo rem petit abs te.

De quinto ordine actiuorum.

Que sunt verba actiua quinti ordinis: q̄ exiūt n̄t̄i ante se & acti post se cu ablatō sine prepositione: vt onero te pōnis: pascē te delit̄is.

Priuat cum spoliat operat simul aggrauat atq;

Exonerat simul alleuiat leuat imbuit implet

Inficit euacuat exornat farcit & ornat

Nutrit alit lactat maculo simul inquino munit

Cooperit tegit impartit cibāt educō pascō

Ordinis hec quinti casum poscunt sibi quartum

Cum sexto sine preposito te munere primo

Quot modis pascō constructur cum suis casibus: octo q̄bus: patet per versus.

Bos herbam pascit dicās bos pascitur herba

Herba boues pascit & dicōs pascitur herbam.

Pasco boues herbam pascō pascuntur ouesq;

Atq; boues pascuntur his octo modis variatur

Hoc verbum pascō: sunt hec inscripta per otto

Quid interest inter lacto as & lacteo es. p. per versus:

Lactat alit lacte lac lactet sugere dicq;

Infantes lactent: sed matres dicitō lactant

Impartio quod modis constructur cum suis casibus: quattuor.

Impartit tibi res impartit te quoq; rebus

Teq; bonis rebus impartior ipse: sed ad te

Non impartitur nūmis aut munere magno

Que sunt verba huius ordinis que suscipiunt etiam datiuum. patet per versus.

Ordine sunt quinto septem constructa datiuo

Cum quarto que sunt onerat spargit quoq; fundit

Exonerat figo cum sternere iunge leuare

De verbis actiuis.

Tedonis onerat rex aut onerat tibi dona
Spargo tibi limpham dicas te spargoq; limpha

¶ De sexto ordine actiuorum.

¶ Que sunt verba actiua sexti ordinis? que exigunt nō ante se et actiua post se eū a vel ab mediante: vt ego audiui hoc a preceptore.

Audit et auscultat auertit sic alienat

Amoueo remouet abigunt intelligit addas

Accipit & recipit cum diuido separo quero

Eripio sexti sunt ordinis hec sibi quartum

Casum cum sexto poscunt a vel ab mediante

¶ Audio et ausculto iunguntur etiam datiuo soli et significāt obedire: suntq; sequē-
tis. i. septimi ordinis et recipio similiter quando significat promittere.

Audit & auscultat iungas quandoq; datiuo

Ordo sequens docet hoc & signant id quod obedit

Sic recipit pro promittit terno sociatur

¶ Eripio duobus modis constructur. dicimus enim eripio te malis: et eripio te a
malis. et est tertij ordinis: vt iste eripuit tibi filiam tuam.

Eripio quartum casum vultatq; datiuum.

Eripuit mihi mors misero crudelis amicos.

¶ De septimo ordine actiuorum.

¶ Que sunt verba actiua septimi ordinis? que exigunt nominatiuū ante se et datiu-
num post se sine aliquo actō. sunt tamen qui hec putant magis neutra dici debere
sed nos contrarium censemus cum etiam passiue eorum reperiantur: vt ego inui-
deo tibi: et tu inuideris a me. Horatius in arte poetica. Ego cur acquirere paucos
si possum inuideor.

Inuideo recipit auscultat & imparat audit.

Et timet & metuo benedico sic maledico.

Interdico tibi dicas & aqua simul igni.

Pro nocet officio dabit hec tibi septimus ordo.

Sunt qui neutra putāt tamen hec actiua putamus.

¶ De passiuis verbis.

¶ Quot sunt ordines verborum passiuorum? septem sicut et actiuorum et omnes
exigunt ante se nō persone patientis et post se ablatiuū cum a vel ab persone agens-
tis: vt pueri docentur a preceptore. Casus enim qui ultra duos principales sunt nō
mutantur in passiuo: vt doceo te grammaticā: tu doceris a me grammaticam.

Quarta pars grāmaticæ.

Passiuis velut actiuis est septuplus ordo
Passiuū verbum personam vult patientem
In recto poni casus: sed habebit agentem
Sextus preposito mediante docebor ab illo
Hos vltra casus da quos actiua reposcunt

¶ De neutris verbis.

¶ Quot sunt ordines verborum neutrorum: nonē. substantiuū qđ improprie dīcatur neutrum: quia non desinit in o possessiuū: acquisitiuū: transitiuū: effectiuū: absolutum: imperfectum: neutrum passiuum: et neutropassiuum. Que sunt verba neutra primi ordinis: que dicuntur substantiua: vt sum es est quod per se subsistat vt ego sum. Et in ipsum cetera verba resoluntur: vt ego amo. i. amans sum. et ab eo composita: vt absum assum.

Sum simul intersum prosum presum dabis obsum

Assum dic absum desum coniunge supersum.

Insum neutrorum ponuntur in ordine primo

¶ Nota qđ sum copulat cōsimiles casus: vt ego sum puer. cōstruitur etiā cum gđo: vt hoc pecus est melibet. cum dō: vt apud Virg. sunt mihi dissepem prestati corz porz nymphe: et tunc ponitur pro habeo. cum abtō: vt esto forti animo. cum duobus dīs: vt mors est mihi cure. sum tibi impedimento: et cum abtō cum prepositione in vel sub vel apud: vt sum in foro: sub recto: apud macellum. Interdum ponitur sine casu posteriore: vt deus est. composita autem iunguntur fere semper datiuo: vt ego intersum lectioni. ille inest virtus: multa mihi desunt.

Sum iungit casus similes poscitq; secundum

Et ternum sextum duplicem quandoq; datiuum

Sed sua composita terno fere sunt sociata

Multa mihi desunt & inest tibi maxima virtus

¶ Nota qđ assum non significat presens sum, vt quidam existimant. nam ad significat apud et quasi prope.

Assum sum presens non signat: sed prope qđ sum

Intersum signat presens dum differo prodest

¶ De neutris secundi ordinis.

¶ Que sunt verba neutra secundi ordinis: que dicuntur possessiua et erigunt nūm ante se et post se ablatiuum sine prepositione: vt anglis abundat militibus. rex assuit diuitijs.

Indigeratq; caret eget affluit addis abundat

Exubero satago memini sunt neutra secundi

¶ Que sunt verba ex his que et gđo iunguntur: Egeo indigeo et satago. Terentius.

De verbis neutris.

Nic satagit rerum suarum. i. anxius et curiosus est rerum suarum.

Indiget & satagit & eget genito sociantur

Affert ait rerum satagit nunc ille suarum.

¶ Memini aliquando iungitur actō. Et ergo primo Encl. Forſan et hec olim memi-
niſſe iuabit. Idem in hac. Numeros memini ſi verba tenerem. et tunc ſignificat
recordari ſcē qñ iungitur gō vel actō: ſed qñ iungitur abſō et interdum gō ſignifi-
cat mentionem facere: vt **¶** Præſentius non memini de hac re vel huius rei: hoc
eſt mentionem non fecit.

Eſt memini iunctum genito quarto ve recordor

Et poſcit ſextum cum prepoſito preeunte

¶ Abundo et affluo poſſunt etia eſſe acquiſitiua: vt res oēs abūdāt et affluūt nobis.

Acquiſitium dic affluo iungis abundo

Affluo dic rebus dicas mihi res & abundāt

¶ Careo et indigeo diſcrunt: quia non indigemus oībus quibus caremus: vt puta
caremus multitudine ſeruoꝝ qua non indigemus. oībus autē qbus indigemus ca-
remus: quia ſi non careremus non indigeremus.

Pluribus hic rebus caret at non indiget illis

Sed quibus indigeo cunctis me dico carere.

¶ Deficio huius ordinis eſt: vt ego deficio pecunia. pōt tñ eſſe acquiſitiuum tertii
ordinis: vt pecunia deſicit mihi. pōt quoq; eſſe actiuum primi ordinis. vt inopē des-
ſciunt oēs amici. i. deſerunt.

Deficio rebus dicas mihi deficiunt res

Deſero deficio cum ſignat yult ſibi quartum

¶ De tertio ordine neutroꝝ.

¶ Que ſunt verba neutra tertii ordinis? que dicuntur acquiſitiua et erigunt naſ-
ante ſe et poſt ſe dñi: vt ego ſeruo tibi.

Seruit & inferuit fauet aſpirat bene fecit

Derogo cum detraho ſtudet heret inheret adheret

Obuiat occurro ſuccurro ſubuenioq;

Prouideo placeo cum diſpliceo quoq; parco:

Proſcicit indulget obtempero paret obedit

Annuo cum ſoluo ſimul abnuo iunge cauere

Obſtat & obſiſto ſimul addas cedo repugno

Cūq; ſatiſfecit incumbo conſulo debet

Et vacat atq; ſapir hiſ iungitur atq; quieſcit

Quarta pars grāmāticē.

¶ Heret quot significaciones habet: patet per versus.

Heret adherere signans coniungito terno

Heret pro dubitat absolutum tibi constat.

¶ Nota q̄ caueo pōt esse actiuum septimi ordinis & eius passiuum est caueor: vt caue
ne illum. potest etiam adiungi ablati cum prepositione: vt caue ab illo. Item cum
datiuo: vt caue tibi.

Tres casus caueo quartum regit atq; datiuum

Et sextum cum preposito: capiti caueas tu

Dic & ab hoste caue: sed & illum dico caueto

¶ Item caueo adiungi potest cum alio verbo: vt caue cadas. Abi notandum est q̄
cum negatione & sine negatione eadem est significatio: vt caue cadas & caue ne cas
das: idem significat.

Signat idem caueo cum ne vel non sibi iuncto

Abseq; negatiuo quod signat Tu caueas ne

Decideris dic atq; caue cadat illud ab ore

¶ Seruio et inservio qualiter differunt: seruire est necessitatis: vt danus seruit sy
moni. Inservire est voluptatis: vt clytippo inservit clynie: amicus inservit amico

Servit dic domino: sed dic inservit amico

¶ Nota q̄ consulo debet & sapio interdum habent actiui.

Interdum sapio cum debeo consulo quartum

Exposcunt casum: tibi commoda consulit ille

Debeo multa tibi dic hec mihi mel sapit esca

¶ Vacat si dō fuerit iunctum significat de operā: vt vaco libris: si ablati contrariis
um significat. vt vaco curis. i. cargo. pōt etiam absolute poni & tunc significat sup
fluum esse vel abundare. interdum significat cōmodum esse & oculum esse. Quidē?
Si vacat hospitio peregrinos Bute libellos accipe.

Si vaco iungatur cum terno tunc operam do

Signat si sexto tunc pro caret accipiatur

Absolute vacat positum signat quod abundat.

Atq; superfluit & interdum cōmoda signat

Et vacat annales nostrorum audire laborum

¶ De quarto ordine neutrorum.

¶ Que sunt verba neutra quarti ordinis: que transitiua dicuntur & exigunt nomi
natiuum ante se & post se accusatiuum sicut actiua: vt tu aras terras: & ego sro agrū
potest etiam addi datiuus: vt Virgili⁹. En quis conseruimus agros. & habens passi
ua in tertijs personis in vtroq; numero: vt terra aratur a te: & agri serunt a me.

Complainsge honore: tanto vnde huiusmodi homines supplicant vnde contemnat
onatorum & vnde marmingome & hat nobiscas one: Robert babington of
Ringsbrook in the county of Cambridgeshire

De verbis neutris.

*Poetæ et philosophopelam videntur etiam alijs personis: ut si terra loquens dicat
Gron.*

Dic aro dicq; colo sero semino consero planto
Insero potō bibit edo cum comedo quoq; cenat
Decoquit atq; coquit absorbeo digere sorbet.
Dissuo iungo suo glomero neo texo retexo
Euoluo voluit inuertit & implico miscet
Explicat impedio frango scindo quoq; findo
Diuidit incido secat amputat edificatq;
Et molo cum pinso contundo pingo terebro
Perfero vello puto meto condio sic tero iungas
Estq; repastino sic vindemio sic inhibere
Nauigo pregusto pitisso ventilo pulso
Trituro neutra quarti sunt ordinis ista.

¶ Sero et consero quot significationes habent.

Semino vel planto signat sero consero verba
Ordino dicq; sero series venit hinc serioq;
Et ferit intexit signat dic indeq; sarta

Floribus intexte variis sunt sarta corollæ

¶ Quot significationes habet puto.

Est puto quod refeco puto cogito significabit.

¶ Pitisso quid proprie significat. parce vinū gusto et quasi tēdandi grā.

Signat pitisso parce gustare liquorem

Et quasi tentandi causa pitisso falernum

¶ Quot significationes habet pulso: patet per versus.

Pulso percutio pulsauit pectora palmis.

Et cano vel laudo signat cytharam bene pulsat

Propulso pulso veteres scripsere poete.

*¶ Sunt quedam alia neutra huius quarti ordinis: que raro et apud poetas in pri-
mis et scdis personis in usu sunt: in tertijs vero personis frequens est eorū usus.*

Ternis personis quedam ponuntur eodem

Vt pluo ningo tono sic fulmino sicq; corusco

Quarta pars grāmāticæ.

Grandino suppositum deus his intellige rectum.
Improprie primis personis atq; secundis
Inuenies tamen hec poni quandoq; poetis
Nec de concussa tantum pluit ilice glandis
Virgilius dixit Flaccus pluo verba salutis.

¶ De quinto ordine neutrorum.

¶ Que sunt verba neutra quinti ordinis? que effectiua dicuntur et exigunt ante se nōm et post se ablatiū sine prepositione vel actiū cum prepositione ob aut ppter: vs ego calleo igni vel ob ignē vel propter ignem.

Frigeo cum caleo sic gaudeo pingueo pallet

Areo sic yireo tepet albo nigreo nigres

Floreo cum rubeo tumeo sic turgeo feruet

Et stupet ac horret sic mereo spondeo callet

Et liquet & pollet ponantur in ordine quinto

¶ Calleo qñ signat durere huius ordinis est: sed p sapere quartū ordinis est.

Ordinis est huius callet cum dureo signat

Calleo pro sapio neutrum quartus tenet ordo

Cui quartum iunges dicenda silendaq; calles.

¶ Nota qualiter discerni moereō scriptum cum diphongo et mereo et prima correpta sine diphongo.

Mereo quod doleo signatq; merere laboro.

Pro mercede merent multi sub lege quirites.

Promereor mereor mereo sic cōmereorq;

Significant eadem: sed promereor bona dicas

Commereorq; malum bene demereorq; mereri

Ergo demeritum male pro vitio reperitur

¶ De sexto ordine neutrorum.

¶ Que sunt verba neutri sexti ordinis? que absoluta dicuntur et exigunt ante se nōm et post se autē nullo indigent casu: vt deus est: ego vino. qñ possit esse ablatiū cū in vel sub vel alia hōmī prepositiōe. vt deus est in celo: iudei viuunt sub tributo.

Viuit & occumbit obo perit intereoq;

Sto iaceo sedeo surgo remanet quoq; resto.

Dic maneoq; cado ruo nauigo noq; natare

De verbis neutris.

Emergo salto sudat volat atq; laboro.

Ludo cum vigilo titubo labo mico vacillo.

Hiscit hio simul euado sum ponere debes.

Et vespera scit luce scit in ordine sexto.

¶ Vivo aliquando actiuum est primi ordinis et actiuū habet: vt vivo etatem. et passiuum inde viuatur. Quidius. Jam tertia viuatur etas.

Actiuum viuo primi tunc ordinis esto.

Et tunc passiuum de se verbū dabit ortum.

Etatem viuo. Iam tertia viuatur etas.

¶ Titubare dicitur ille qui non potest insistere pedibus vt faciunt ebrii atq; egroti. transfertur quoq; ad animum: vt ille titubat. i. modo ait modo negat. et nescit quid loquatur.

In pedibus titubo verbis quoq; dic titubare.

Qui modo concedit modo denegat oīa que fert

¶ Nutare est alicuius magne molis ruinā minātis. et transfert ad animum.

Est magne molis nutat portēdere casum.

Ad mentem quoq; transfertur nutatio sepe.

¶ Labare est repente rueret: vt labat turris vel murus. et ad animum quoq; transfertur. Terentius. Labasce vicus vno verbo tam cito. et differt a laboreris. Hā labi est leniter et sensim deorsum ire. vnde elabor. i. periculum fugio: vt hic elapius est. i. periculum fugisti.

La bitur hic lente: sed dic labat ille repente.

¶ Quid interest inter hiare et hiscere? hiare est aliquid sua sponte aperiri: vt hiat tellus siue lignus. Hiscere est oris tantum et quidem humani. et ponitur aliquādo pro loqui: vt non audes hiscere.

Hiscit homo: sed hiat tellus lignum proprie dic.

Hiscere proq; loqui non hiscere seruulus audet.

¶ Nota q; sum es est quando absolute ponitur. i. solum nō ante se habet tūc huius ordinis neutrorum est: vt deus est: et semper erit inuidia. iungitur autem et cum gō quinque modis.

Quinq; modis sum construitur casu genitiuo.

Cum laudat vel vituperat possessio quando.

Signatur ab est valet & precium quoq; signat.

Inter & est quando signat & quando notatur.

Mansio: de cunctis exempla dat ipse perottus.

¶ De neutris septimi ordinis.

Quarta pars grāmaticæ.

¶ Que sunt verba neutra septimi ordinis? que imperfecta dicuntur & erigunt in finem ante se: & post se obliquū cū prepositione: nisi fuerint nomina adverbialiter posita ut vado domum: eo in urbem.

Dic ab eo discedo recedit eo quoq; vado.

Incedo pgo venio redeoq; remigro.

Transit et intro eo transmigrat & ex eo pugno.

Contendo certo curro vult septim⁹ ordo.

¶ Nota q; pergere pprie est iter aut rem aliquā inceptā psequi.

Inceptā rem psequitur qui pgit iterq;.

¶ Notandum q; venio apud doctos pro eo frequenter ponitur: vt veniebam ad illū. sicut contra eo p venio: vt eo ad te. & ambo coniunguntur cum datiuo.

Pro venio tu ponis eo contra quoq; sepe.

Que sine preposito iungas quādoq; datiuo.

It clamor celo venturaq; desuper vrbi.

¶ Nota q; migrare est domiciliū mutare & alio se ad habitandū perre. remigrare est oppositum hoc est ad primum domiciliū reuerti. anglice to flyt agayne. Et ideo homines qui obeunt migrare ex hac vita dicunt transmigrare est longius ad habitandum ire.

Est migrare domū mutare fit inde remigro.

Oppositū: transmigro tamē dic longius ire.

¶ Incumbere est toto antro suo corpore alicui rei insistere: & aliquādo est huius ordinis: vt incumbo in studia & ad studia phie. aliquando est tertij ordinis neutrorum acquisitiuor: vt incumbo studijs phie. Sed notandum quando ad animū refertur vtriusq; ordinis. quando ad corpus tertij dumtaxat ordinis est acquisitiuor: vt incumbo remis. Non enim diceremus incumbo in remos neq; ad remos. sed bene dicimus incumbo studijs & ad studia.

Incumbens animo terno quarto sociatur.

Incumbit studio siue in studiū bene dicas.

Sed tantū remis incumbere corpore fertur.

¶ De octauo ordine neutrorum.

¶ Que sunt verba neutra octauū ordinis? que neutrapassiuā dicuntur: propterea q; in voce actiuā instar passiui cōstruantur: vt discipulus vapulata preceptore.

Exulo cum liceo vapulo sic veneo nubo.

Ordinis octauū dic hec passiuāq; neutra.

¶ Exulare dicitur de loco & in loco: vt nos exulamur roma & exulamur colonie. id est extores roma & habitamus colonie: qui locus exilij nobis assignatus est.

De verbis neutris.

Deq; loco simul inq; loco dic exulat apte

Exulat hic rome sibi si locus exilii sit.

Exulat hic roma dic si pellatur ab illa

¶ Liceo lices. in usu non est: ut tu licebis a me paruo precio. Reperitur tamen liceor deponens cum frequentativo eius licitor que cum accusativo iunguntur & significat ultra precium deferre in actione facienda: hinc fit polliceor quod est sponere promittere.

Hoc verbum liceo iam non reperitur in usu.

Deponens liceor licitorq; frequentat ab illo

Cui quartum iunges & denotat appreciari

Pollicior fit & hinc signans promittere sponere

¶ De nono ordine neutrorum.

¶ Que sunt verba neutra noni ordinis? que neutropassiva dicuntur: & in preteritis & in his que a preteritis formantur declinantur sicut passiva in ceteris vero temporibus servant vocem activorum.

Gaudeo cum fio fido confido solere

Audeo sex neutra noni sunt ordinis ista

¶ De verbis communibus.

¶ Que sunt verba coia? que in voce passiva tam activa quam passiva habent significati: ut ego criminoz te: ego criminoz a te.

Largior experior veneror moror osculor hortor.

Criminoz amplector interpretor hospitor adde

Multaq; preterea veteres communia ponunt

Stipulor aggredior obliuiscor societur

Donatus patior inter communia ponit

¶ Moror significat expectare vel expectari. significat etiam retinere aut tardare. ut quid oēs venientes ad te tantum remoraris. i. tantum retines aliqui etiam capis moror pro hereo. i. dubito.

Est moror expecto signat retinereq; trado

Comoda ne nostra remoror Terentius inquit

Pro duditoq; moror poni quandoq; videbis

¶ Aggredior reperitur coe verbum apud Ciceronem.

Aggredior Cicero pro comuni dat ut a te

Aggredior donis interrogo dic stipulari

¶ De verbis deponentibus.

Quarta pars grāmaticæ.

Quot sunt ordines verborū deponentium? septē. Possessiuū: acquisitiuū: transitiuū: effectiuū: absolutū: imperfectū: vocatiuū. Que sūt verba deponentia primi ordinis? q̄ possessiua dñr et exigunt nr̄m ante se et post se gñm vel ablatiū sine prepositione: vt vescor solo pane. rex vtitur purpura.

Vescitur & fruitur vtor fungorq; potitur

Obliviscor abutor eis iungas misereri

Atq; recordari sunt deponentia primi

Ordinis & sextum deponcunt vel genitiuum

Da potior genito da quarto da quoq; sexto.

¶ Qualiter differunt vti et frui. vti est cū necessitate: vt vtor tuo cōsilio si illo opus mihi fuerit. Frui est cum delectatione: vt fruor tuo aspectu. i. delectationē et voluptatem mihi capto ex tuo aspectu.

Sic distinguuntur fruor ac vtor fruor illis.

Delector quibus ac vtor quibus est opus illis

¶ De secundo ordine deponentium.

¶ Que sunt verba deponentia scōi ordinis? que acquisitiua dñr et exigunt ante se nr̄m et post se datiuū: vt ego auxilior tibi.

Est adminiculator & suffragor auxiliatur

Blandior emulor & iniurior opitulator

Et minor ac minitor iungas assentor adulator

Aduersor medeor assentior obsequor atq;

Feneror & moderor congratulor infidiari

Gratulor innitor dominor vult ordo secundus.

¶ Misereor quidā ponunt huius ordinis cū dñō interdū iungat: vt misereor nobis. in superioris potius ordinis est et gñō iungitur.

Iungitur interdum terno casu misereri

Sed potius genito iungatur teste Marone

Nil nostri misereor mori me deniq; cogis

Hec coridon sic atq; synon misereor laborum

Tantum misereor animi non digna ferentis

¶ Que est differentia inter misereor eris. et miseroz aris. patet p̄ versus.

Est miseroz quarto iunctum signat quoq; flere

Vel lamentari. sed compatio misereri.

¶ Nota q̄ medicoz aris. huius ordinis est sicut et medeor eris. et iungitur etiā cum accō. Inuenit etiam medico as.

De verbis deponentibus.

Sunt medeor medicor terno quarto quoq; iuncta

Virgilius dixit: senibus medicantur anhelis

Et medico quartus iungi reperitur eodem

Semina vidi equidem multos medicare serentes

¶ Moderor aris. iungitur etiam cum actō: vt imperator moderat militibus & milites. Terentius. Qui ex sua libidine moderatur nos.

Et moderor quarto iungit Terentius affer

De patribus sic gnatus ait qui nos moderantur

¶ Notandū q minor aris. & eius frequentatiuū minitor habent post se dñi aliqui etiam acti: vt tu minaris vel minitaris mortem: vel exiliū mihi.

Accusatiuum minor ac minitor sibi poscunt

Exilium mihi vel mortem rex ipse minatur

¶ Que est differentia inter irasci & succensere: patet per versus.

Est succensere quod irasci: sed ratione

¶ Emulor dñō cōstructum inuideo significat. actō iunctū sequi significat.

Emulor inuideo semper coniunge datiuo.

Emulor estq; sequi tūc quartū vult sibi iungi

¶ De tertio ordine deponentiū.

¶ Que sunt verba deponentia tertij ordinis? que transitiva siue actiua dicuntur: et exigunt nominatiuum an se et post se accusatiuum: vt ego sequor imperatorem p sequor hostes.

Prosequor atq; sequor & psequor i sequor addas.

Aggredior furor adoriri tamen populatur

Predor opinatur rero arbitror his sociatur

Percontor fateor vlciscor fiscitor addas.

Confiteor cum consequor assequor ac adipiscor

Solor consolor sic prestolor operiorq;

Contemplor speculor sic emulor ac imitari

Est operor nitor conor dignor sociatur

Dedignor faris loquor & testorq; precaris.

Deprecor & lucrō minorq; miror quoq; scrutor

Suspisor addatur simul aucupor & meditaturo

¶ Aggredior & adorior in hoc differunt q aggredi est aperte hoīem vel rez aliquā inuadere. adoriri autem est de improviso et repente et quasi ex insidijs inuadere.

Quarta pars grāmaticæ.

Denotat aggredior inuadere rem manifeste.

Signat idem tamen occulte vox hec adoriri

¶ Solari & consolari qualiter differūt: patet per versus.

Consolor verbis hinc consolatio fertur

Ast aliis rebus solor solamen & hinc fit

Interea longum cantu solata laborem

Arguto coniunx percurrit pectine telas

¶ Nota q̄ meditari significat ppale exercere. vñ meditatio apud rhetores exercitatio appellatur: & h̄z originez a gerco meletein q̄d est meditari.

Exercere tibi proprie signat meditari

A meletein grece quando mutatur l in d

¶ Nota q̄ precari est rogare. deprecari vero est precando auertere.

Deprecor auerto vult significare precando.

Sepe precor mortem mortē quoq̄ deprecor idem

Ne mea sarmaticū cōtegat ossa solum

¶ De quarto ordine deponentium.

¶ Que sunt verba deponentia quarti ordinis? que effectiua dñr et exigūt nrñ ante se: post se vero ablatiū sine prepositione: vel actiū cum ob vel propter: vt ego letor tua felicitate. irascor tuis verbis.

Irascor letor tristor dic ac verecundor

Indignorq̄ queror lamentor glorior adde

Ordinis & miror sunt deponentia quarti

¶ Qualiter differunt letari et gaudere? gaudiū dumtaxat in aīo est: leticia extrinsecus cernit̄ per gestus oculos & cetera signa.

Intus gaudemus: sed dic letamur ad extra

Letor per gestus oculos & cetera signa

Gratulor ac semper debes sociare datiuo

¶ De quinto ordine deponentium.

¶ Que sunt verba deponentia quinti ordinis? que absoluta dicuntur & exigunt nrñ ante se & post se nullo indigent casu: vt ego philosophor.

Philosophor morior expergiscorq̄ iocatur

Rusticor & nugor venor piscor spaciatur

Et vagor & labor peregrinor eis sociatur

De verbis impersonalibus.

Sunt ratiocinor atq; periclitor ordinis huius.

Crapulor et luctor pergreco iungere debes.

Ancupor expiscor hoc ordine ponere possis.

¶ Piscari et expiscari quō differunt? piscari est pisces inquirere. expiscari est pisces piscando capere.

Piscare pisces inquirere dicitur esse.

Est expiscari piscando prendere pisces.

¶ Ratiocinor significat per rationes demonstrare vel per syllogismos aliqd probare. ratiolari significat etiam computū facere.

Est ratiocinor interdum ratione probare.

Computo signat item rex facio rationem.

¶ De sexto ordine deponentium.

¶ Que sunt deponentia sexti ordinis? que imperfecta dicuntur et exigunt ntñ ante et post se obliquū cum aliqua prepositione: nisi sint nomina adverbialiter posita: egredior de templo: proficiscor ad urbem: reuertor domum.

Egredior gradior proficiscitur ingrediturq;.

Egredior cum congredior dicatq; reuertor.

Castrametor simul altercorq; tumultuor addas.

Molior & grassor queror & lamentor habentur.

Ordine sub sexto sextūq; petunt sibi casum.

¶ Quō differunt gradior eris. et grassor aris. patet per versus.

Est gradior quod eo: sed grassor eo malefactum.

¶ Nota q; queri est de iniuria cepta verbis conqueri. lamentari est voce querula et tristi iacturam suam testari.

Lamentor testor iacturam voce querente.

Sed queritur hic conqueritur verbis mala cepta.

Sed queror est verbis querulis mala cepta dolere.

¶ De septimo ordine deponentium.

¶ Que sunt deponentia septimi ordinis? que passiva dñr et exigunt ntñ ante se: et post se abltñ cū prepositione a vel ab: vt tu es ortus a bono patre.

Est orior patior nascor simul atq; recordor.

A patior fit ppetior quod possit habere.

Quartum cum sexto sic finit septimus ordo.

¶ Quidam ponunt octauo ordine verba vocatina: vt quo nomine vocaris? ego vocor thomas. Aptius tñ dicit qđ nomen est tibi: mihi nomen est thomas vel thome: et tu habetis aut diceris aut appellaris sapiens.

Quarta pars grāmaticæ.

Sunt tamen octauo qui ponunt ordine verba.

Quinq; vocatiua sicut dicor vocor atq;.

Nominor appellor & nuncupor aptius isto.

Respondere modo poteris tamē est mihi nomen.

Thomas richardusq; tibi fraterq; iohannes.

¶ De verbis impersonalibus.

¶ Quotplex est impersonale? duplex. actiue vocis & passiue vocis. quod est impersonale actiue vocis quod desinit in t. vt tedet: quod est passiue vocis? quod desinit in tur & deriuatur a verbis terminantibus in o non significantibus passionem: et nullum casum requirit: vt itur statur legitur.

Actiue vocis impersonale quod in t.

Terminat vt tedet: passiuū terminat in tur.

¶ Quedam sunt verba impersonalia que in t desinunt & tñ in significato sunt similia illis que desinunt in tur. vt satisfit benefis malefit. quorum preterita sunt satisfactū est: benefactum est: malefactum est.

Sunt passiuia tamen impersonalia quedam.

Que fiunt in t malefit benefisq; satis fit.

¶ Notandum q; composita a facio quotiens retinent a in presenti totis habent passiuum in o: vt fio fis: vt calefacio calefio. & si mutant a in i faciunt passiuum in oz. vt conficio conficior.

A facio nata presenti si retinent a

Tunc sibi passiuum fit in o probat hoc calefio.

A si vertis in I vult or patiente teneri

Efficit efficior patefacio vult patefio

¶ De primo ordine verborū impersonaliū.

¶ Quot sunt ordines verborū impersonaliū actiue vocis terminatū in t. quinq; Que sunt primi ordinis? que exigunt ante se grām & post se infinitiuū modum. Exci piuntur grā quinq; pronoin: mei tui sui nostri & vestri. Item grās huius nominis quis que quod scz cuius. loco quorum ponuntur ablatiuī feminini suozū possessiuo rum. scz mea tua sua nostra & vestra & cuius.

Impersonale verbum quod desinit in t.

Actiue vocis distinguitur ordine quino

Primus habet duo verba refert interfuit addas

Hec duo deposcunt casus pre se genitiuos

Infinitiuum post se pronomina quinq;

Excipias nostri vestriq; mei q; tui q;

De verbis impersonalibus.

Atq; sui: quorum vice pone meaq; tuaq;

Atq; sua nostra vestra iungas quoq; cuius

Quot modis potest interest esse verbum personale: patet per versus.

Inter & est sepe primum casum petit ante

Tunc personatur & idem sibi significatur

Intererit nostra res hoc est pertinet ad nos

Esseq; significat presens interfuit actis

Pro distat ponitur & pro differt reperitur

Intererit multum Dauus ne loquatur an heros

Ex hinc Londonias intersunt milia plura

¶ De secundo ordine impersonalium.

Que sunt verba impersonalia scđi ordinis actiuorum: que erigunt datū ante se &

se infinitiuum: vt mihi contingit legere &c.

Accidit atq; placet contingit & euenit addas

Competit expedit cum conuenit atq; libebit

Et licet addatur liquet & patet associatur

Sufficit & constat vacat ordinis ista secundi

Nota qd hec verba & his similia quandoq; personalia sunt: vt patet per versus.

Sunt tamen hec verba tibi personalia primum

Casum quando regunt cum tercio. Sufficit vni

Vna puella viro. veneri non sufficit vnus

¶ De tertio ordine impersonalium.

Que sunt verba impersonalia tertij ordinis: que erigunt nōm ante se: & infinitiū

post se: vt me iuuat legere: te oportet discere: mulierem docet esse pudicam.

Que sine persona dat tertius ordo notabis

Delectat decet atq; iuuat coniungis oportet

Infinitiuum post se pre se quoq; quartum

Hec poscunt casum: sed personalia constant.

Delectat decet atq; iuuat reperitur oportet

Nunq̃ cum recto decet inueniesq; datiuo.

Vt nobis decet esse bonis comicos bene cerne

¶ De quarto ordine impersonalium.

Quarta pars grāmattice.

¶ Que sunt verba impersonalia quarti ordinis? que habent ante se accusativum persone agentis et post se infinitivum vel genitivum persone patientis, ut me penitet peccatorum meorum.

Ordinis existunt impersonalia quarti

Penitet & tedet miseret pudet & piget ista

Acquisitivum pre se: post se genitivum/

Aut infinitum poscunt. me penitet horum

¶ Miserefcit etiā reperit huius ordinis: ut Terentius. Etos inopis te miserefcit mei. et Virg. His lachrimis vitam damus et miserefcimus vltro.

Inuenies rectum miserefcit in ordine quarto

Teq; mei miserefcit ait Terentius affer

¶ Pudet etiā aliquando reperit personale: ut Terentius. Quid ille fecit quē neq; pudet quicq; neq; metuit quēq;. Et idē. Hei mihi nō se hec pudet. reperitur etiā cū datiuo: ut pudet mihi certare.

Et quandoq; pudet cum persona reperitur

Hei mihi non hec te pudet exemplum tibi fiat

Inuenies etiā iunctum quandoq; datiuo.

Nonne tibi certare pudet: sed raro videtur

¶ Piget quoq; impersonale reperitur. Terentius. Ne plus minus ve faxit quod nos postea pigeat.

Personale piget posuit Terentius olim

Nec faxit quod post pigeat nos plus ve minus ve

¶ Quomodo differunt pudet et piget. Pudet ad dedecus refertur. piget ad dolorem animi. Terentius. Fratri me quidem pudet pigetq;. hoc est verecundor et doleo.

Est pudet ad dedecus signatq; pigere dolere.

¶ De impersonalibus quinti ordinis.

¶ Que sunt verba quinti ordinis? que si infinitivus verborum impersonalium coniunguntur impersonalia sunt: ut incipit me penitere laboris mei. Si vero infinitivus verborum personalium coniunguntur personalia sunt: ut mores tui incipiunt mihi placere.

Incipit & debet & desinit & solet ista

Ordo quintus habet impersonalia suntq;

Si iuugatur eis modus infinitus eorum

Que sine persona verborum sunt tibi dicta

Sin personalis infinitus modus apte

Arundinis puto quomodo summanimontis

De verbis impersonalibus.

Iungatur verbi tunc personalia constat

¶ Possunt etiam esse impersonalia supradicta verba quando absolute: hoc est cū solo infinitiuo iunguntur: vt solet diluere: incipit aduesperascere.

Impersonantur tibi supradictaq; verba.

Infinitiuus si vis coniungere solis

Incipit algere: solet & lucefcere dicas

¶ De modis infinitiuus.

Infinita verborū impersonaliū si quem casum exigunt ante se dumtaxat actiū exigunt. post se autem casum suorum verborum: vt cupio te frui felicitate. Infinita tamen impersonalia & ante & post casus suorum verborum exigunt: vt letor te oportere nobiscū manere. Doleo te non penitere vitiorum.

Quartum vult pre se modus infinitus habere

Casum: sed post verborum quisq; suorum

Vt cupio fratrem christo regiq; placere

Infinita tamen impersonalia poscunt

Casum verborum post se pre seq; suorum

Miror tantorum te non tedere laborum

¶ Notandum est q; infinitiuus presentis temporis & preteriti imperfecti temporis tam personalium q; impersonalium aliquando vnum dumtaxat ante se hoc est casum sui verbi habent: nec alicui verbo adherent: & tunc ponuntur pro preteritis imperfectis verbi sui modi indicatiui cuiuscūq; persone & vtriusq; numeri. Unde Salustius. Milites romani percussi timore solito arma capere: alij abdere: pars terribos confirmare. pro capiebant abdebant confirmabant. sic dicimus nos tedere: re. illos pigere. alios penitere. pro nos tedeat. illos pigeat. alios peniteat.

Est infinitus pro tempore sepe secundo

Indicatiuorum positus pars abdere sese

Scilicet abdebant sese sic dicere possum.

Nos tedere bonosq; pudere pios miserere

Pro nos tedeat miserebat siue pudebat

Hec de verborū que sunt conscripta Perotto

Ordine multiplici carmina sufficiant.

Hos nunc grammatici laudem celebrare Perotti.

Quo pceptore tot documenta patent.

De figuris constructionis.

Quid est figura constructionis? est virtus in cōtextu partiū oratiōis cum rione factum. Quot sunt figure constructionis? octo. Synthesis antiprosilepsis. zeuma. prolepsis. enocatio. appositio. synecdoche.

Octo structure sunt schemata siue figure
 Synthesis antiptosis filepsis zeuma prolepsis.
 Euocat apponit octaua synecq; doche fit

Synthesis quid est? Synthesis est cum aliqua proprietas hoc est verbum adiecti-
uum aut relatum vni subiecto attribuitur aut pluribus copulatis non gratia vo-
cis: sed significati sub diuerso genere aut numero: vt triske lupus stabulis, pices
sunt sub ipsa. Pars hominum validi turres et menia scandunt. Scipio et Lellius
admirantur.

Et genus & numerum substantiuo variarum.
Synthesis excusat verbum quoq; supposito dat
Diuersum numero plebs clamant testis adesto

¶ Antiptosis quid est. casus pro casu positio. vt sermonem quē audistis nō est me^u
Eurgi. in primo enei. Urbem quam statuo vestra est. Terentius in primo prologo.
Populo vt placerent quas fecissent fabulas. pro fabule.

Casum pro casu ponens facis antiptosum tu
Vrbem quam statuo vestra est doctus maro scripsit.

¶ Stilepsis siue conceptio quid est? cum dignius concipit minus dignum. Fit autē tribus modis. genere: numero ⁊ persona. Genere qñ masculinum cōcipit feminis num ⁊ neutrum: vt Iesus ⁊ maria sunt sancti. aut qñ femininū concipit neutrū: vt Lucanus. Per vim sunt leges ⁊ plebiscita coacti. Katherine ⁊ mācipium sunt la- ne. Vestis ⁊ aurum sunt preciose.

Femineum neutrumq; genus primū trahit ad se.
Concipit & medium neutrum Lucanus ytauctor.

Pervim sunt leges & plebiscita coacte

¶ In numero qualiter hic syllepsis siue conceptio qñ pñalis concipit singulare: vt
discipuli ⁊ preceptor legunt. Rex ⁊ milites pugnant.

In numerus semper fingularem concipit apte
Pluralis seu precedens sit siue sequatur.

¶ In persona quō fit sylopsis? qñ prima persona concipit secundam ⁊ tertiam: aut quando secunda concipit tertiam: vt ego ⁊ tu legimus: tu ⁊ ille scribitis.

Syle p̄lis fit personis cum prima secundam

Concipit aut ternam vel eam persona secunda

¶ Potest etiam fieri conceptio per hanc prepositionem cum posita loco copulatis

3. Gano mudi

50

Impress

for the year ending 31st March 1960

222

in 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642,

38755

10

3

reponitur

10

0

estudio

100

1945-1946

2014.14

5

exprimū
consistat

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.]

de
 ce
 co
 va
 co
 vi
 gu
 ta
 cer
 tun
 dri
 ta.
 do
 lire
 no
 tunc
 dice
 cim
 inci
 casu
 t ho
 dum
 sum
 vt b
 etas
 nem
 que
 ces

De nominibus.

Nominatio vnus vna vnum: genitiuo vnus: datiuo vni: accusatiuo vnu
vnam vnum: vocatiuo vne vna vnum: ablatiuo vno vna vno. Et plurali:
ter nominatio vni vne vna: genitiuo vnorum vnarum vnorum: datiuo vnis
accusatiuo vnos vnas vna: vocatiuo vni vne vna: ablatiuo vnis. Hoc no-
men vnus vna vnum. potest aliquando habere numerum pluralem. hoc est quan-
do iungitur nomini carenti singulari numero: vt scripsi vnas litteras: habeo vna
arma &c. ¶ In plurali numero nominatio duo due duo: genitiuo duorum duarum
duorum vel duum: datiuo duobus duabus duobus: accusatiuo duos duas duo: vo-
catiui duo due duo: ablatiuo duobus duabus duobus. ¶ In plurali numero nomina-
tiu huius & he tres & hec tria: genitiui horum harum horum trium: datiuo his tri-
bus: actio hos & has tres vel tris & hec tria: vocatiuo o tres & o tria: ablatiuo ab his
tribus. Ab hoc nomine tres vsq; ad centum oia sunt indeclinabilia. Unde versus.

A tribus ad centum numeralia per documentum.

Sunt omnis generis pluralia nec variabis

¶ In plurali numero nominatio huius & he & hec quattuor indeclinabile & sic quis-
q; sex septem octo nouem decem vndecim duodecim tredecim quattuordecim quin-
decim sedecim vel sesdecim. decem & septem. decem & octo vel duo de viginti. de-
cem & nouem vel vnde viginti. viginti. ¶ Notandum est q; ante centum sinit copus
copulatio interposita: minor numerus semper ante ponitur: vt apud laurentium
vallam. Octauum enim et nonagesimum compleuit annum sin non intermediat
copulatio postponitur. vt viginti vnus vel vnus & viginti: viginti duo vel duo et
viginti: tres & viginti: quattuor & viginti: quinq; & viginti: sex & viginti: septem et
viginti: octo & viginti vel duo de triginta: nouem & viginti vel vnde triginta. Tri-
ginta. vnus & triginta: duo & triginta &c. Quadraginta. Quinquaginta. Sexagi-
ta. Septuaginta. Octoginta. Nonaginta. Centum: centus & vnus vel vnus supra
centum. centum & duo vel duo supra centum: centum & decem vel decem supra cen-
tum &c. Ducenti ducente ducenta. Trecenti tricente tricenta. Quadringenti qua-
dringente quadringenta. Quingenti quingente quingenta. Sexcenti sexcente sexce-
ta. Septingenti septingente septingenta. Octingenti octingente octingenta. Noningenti.
Mille. ¶ Notadu q; mille aliquando est substantiuum: interdum adiectiuum qua-
do est substantiuum sic declinatur. Nominatio hoc mille indeclinabile. & plura-
liter nominatio hec milia: genitiuo horum millium: datiuo his milibus: accusati-
uo hec milia. vocatiuo o milia: ablatiuo ab his milibus. Et non declinatur nota-
tiu huius & hee & hec milia: vt quidam putant: quia est substantiuum. nec debemus
dicere duo milia homines sed hominum. Nam q; in sacris litteris legimus duode-
cim milia signati. hoc est: cu erant signati erant in numero duodecim. Quidam ideo
inciderunt in hunc errorem: quia legimus duo milia pondo argenti. sed ponda gra-
casus ibi est no notatiui. Interdu mille est adiectiuu & sic declinatur. notatiui huius
& hee & hec mille indeclinabile. tunc autem dicere possumus mille homines. inter-
dum substantiuum est: & sic dicimus mille hominum vt mille nummorum. Nec pos-
sumus dicere duo mille tria mille: sed duo milia tria milia. vel bis mille ter mille:
vt bis centum ter centum. Quidam. Antios vixi bis centum. Nam tertia viuitur
etas. Ab his deriuantur aduerbia numeralia: que referuntur per totiens & quo-
tiens: vt ego ter legi Virgilium quatiens tu: vel vsu. Semel bis ter quater quin-
quies sexies septies octies nonies decies vndecies duodecies tridecies quattuordecies
quindecies sexdecies decies septies decies octies decies nonies vigecies: ses-

Mille indeclinabile

De nominibus numeralibus.

¶ Illa sunt diuisus siue multiplicatus forme: et referuntur per simplex et quatuorplex: ut habeo triplicem lanam et triplicem vestem. id est. trium generum quatuorplex tu habes. Aliquando tamen improprie ponitur cum dictionibus carentibus plus rati: ut triplex fumus domum nostram egreditur: hoc est tres funi si ita dici potest simplex duplex triplex quadruplex quintuplex sextuplex septuplex octuplex non

[Faint, illegible handwritten text from a manuscript page.]

De numeris numeralibus.

numeri sexagesimi viginti quatuor quatuordecim quatuordecim quatuordecim
perinde ac si sexagesimi viginti quatuor quatuordecim quatuordecim
¶ Sic sexagesimi viginti quatuor quatuordecim quatuordecim quatuordecim
duplico triplico et a multiplico quatuordecim

¶ Deo gratias.

Impresum est hoc presens opusculum iuuenibus
multum vtile: in oppido antverpiensi
per Theodricum martini de alo
sto Impensis ludoci pelgrim
& Henrici iacobi. In
hoc opere socio
rū. Anno. M.
CCCCC
viii.